

Kysely yrittäjien eläkevakuuttamisesta 2022

Suomen Yrittäjät

Sisällys

Kysely yrittäjien eläkevakuuttamisesta	2
1. Taustatiedot	4
2. YEL-työtuloista	10
2.1 Työtulon suuruus	10
2.2 Työtulon muuttamisesta	12
2.3 Työtulon lainmukaisuus	13
2.4 Työtulon suhde todellisiin tuloihin	19
2.5 Työtulon suhde liikevaihtoon	26
3. Väittämät	34
3.1 Eläkevakuuttamisen rajat	34
3.2 Vakuutusmaksut	44
3.3 Luottamus järjestelmään	52
3.4 Onko YEL-järjestelmä tullut tiensä päähän?	60
4. Varautuminen vanhuuteen	66

Suomen Yrittäjät: Kysely yrittäjien eläkevakuuttamisesta 2022

Tekijä **Harri Hellstén**
työmarkkina-asioiden päällikkö
050 502 0111
harri.hellsten@yrittajat.fi

Julkaisija **Suomen Yrittäjät**
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Kysely yrittäjien eläkevakuuttamisesta 2022

Suomen Yrittäjät teetti Kantar TNS:llä kyselyn yrittäjien näkemyksistä eläkevakuuttamisesta ja -järjestelmästä. Kysely toteutettiin tiedonkeruuna, jossa osa vastaajista osallistui kyselyyn Suomen Yrittäjien rekisteristä sähköpostikyselynä (668 vastausta) ja osa Gallup Forum -internetpaneelin kautta (707 vastausta). Tutkimukseen vastanneista 1375 pk-yrityksen edustajasta 1032 ilmoitti, että heillä on yrittäjän eläkelain mukainen YEL-vakuutus voimassa. Eläkejärjestelmää koskeneet kysymykset kohdistettiin tälle vastaajajoukolle. Tässä raportissa käsitellään em. ryhmän vastauksia. Tiedonkeruu tehtiin 4.–9.3.2022. Tulosten luottamusväli on +- 3,1 prosenttiyksikköä.

Suomen Yrittäjät on selvittänyt yrittäjien näkemyksiä eläkejärjestelmästä viimeksi vuonna 2017. Tuolloin kysely kohdistettiin pelkästään SY:n jäsenille. Ko. kyselyn tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia tämän kyselyn tulosten kanssa, mutta niihin viitataan tekstissä joissain kohdissa.

Kysely aloitettiin taustakysymyksillä, joiden jälkeen vastaajajoukolta kysyttiin heidän yritystoiminnastaan ja eläkevakuuttamisestaan. Lopuksi heille esitettiin väitteitä eläke- ja sosiaalivakuutusjärjestelmästä ja heidän piti valita, olivatko he väitteissä esitetystä samaa vai eri mieltä.

Yrittäjän eläkejärjestelmästä liikkuu paljon väärää ja vanhentunutta tietoa. Siksi kysely toteutettiin siten, että ennen jokaista väitettä vastaajille tarjottiin tietoa järjestelmästä, jotta heidän vastauksensa voisivat perustua oikeaan tietoon. Tuloksista voidaan päätellä, että yrittäjien näkemykset liittyen eläkejärjestelmään jakautuvat osittain varsin vahvasti. Näkemyksissä on eroja erityisesti yrityksen koon, yhtiömuodon ja yrittäjän iän mukaan.

Yrittäjän eläkelain mukaan yrittäjän YEL-työtulon pitäisi vastata hänen yritystoimintaansa laittamansa työpanoksen arvoa. Yrittäjät kuitenkin alivakuuttavat itsensä sekä lain edellyttämään tasoon että myös todellisiin tuloihin nähden. Merkittävin syy alivakuuttamiseen on se, että vain ani harva yrittäjä luottaa täysin nykyiseen YEL-järjestelmään. Tämän kyselyn tulokset kertovat, että yrittäjien luottamus eläkejärjestelmään on edelleen matalalla tasolla. Alle joka kymmenes yrittäjä uskoo saavansa aikanaan vakuutusmaksuaan vastaavaa eläkettä. Yrittäjät kokevat YEL-vakuutusmaksut kohtuuttomiksi, mikä entisestään vähentää halukkuutta osallistua järjestelmään. Maksut koetaan kohtuuttomiksi yleisesti, mutta myös suhteessa niillä saataviin etuuksiin. Yrittäjien luottamusta heikentää se, että he maksavat tuhansia euroja vuodessa ja saavat samansuuruisen päivärahaetuuden kuin henkilö, joka ei ole osallistunut järjestelmän rahoittamiseen lainkaan.

Yrittäjien vanhuuden turvaa ei pidä väheksyä, mutta enemmän huolta pitäisi kantaa yrittäjän työuran aikaisesta sosiaaliturvasta. Matalalla YEL-työtulolla olevien henkilöiden turva sairauden, vanhemmuuden ja työttömyyden varalta on heikoissa kantimissa. Erityisesti pitkäaikaissairaus tai vakava tapaturma saattaa aiheuttaa sen, että henkilön koko loppuelämän toimeentulo jää alhaiselle tasolle.

On yrittäjän edun mukaista kerryttää työuransa aikaisilla tuloilla jonkintasoinen vanhuudenturva. Toisaalta yrittäjällä pitää olla myös mahdollisimman paljon vapautta rakentaa turva myös muulla tavalla ainakin osittain.

YEL-järjestelmää pitää korjata siten, että järjestelmän uskottavuus ja luotettavuus yrittäjien eli järjestelmän rahoittajien silmissä paranee. Jotta tähän päästään, on järjestelmää joustavoitettava lisäämällä yrittäjän vapautta ja vastuuta oman turvansa järjestämisestä.

Järjestelmää tulee muutenkin kehittää yksinkertaisemmaksi ja helpommaksi. Sosiaaliturvajärjestelmä ei saa muodostaa kynnystä yritystoiminnan aloittamiselle. Byrokratiaa on liikaa muutoinkin. Pakkoa osallistua järjestelmään ei pidä lisätä, mutta kaikkien halukkaiden pitää päästä mukaan.

Suomen Yrittäjät on esittänyt yrittäjien eläkejärjestelmään seuraavia muutoksia:

1. Yrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuuttamisen alaraja tulee nostaa nykyiseltä tasolta (8 261,71 €/2022) vähintään yrittäjän ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle (13 573 €/2022), jotta yrittäjä saa oikeuden työuran aikaiseen ansioihin sidottuun sosiaaliturvaan heti, kun joutuu ottamaan YEL-vakuutuksen. Tällöin aina kun yrittäjä on pakollisen vakuutuksen piirissä, hän tietää myös saavansa vakuutusmaksuillaan korkeampaa turvaa kuin ilman niitä.
2. Työtulo pitää muuttaa vuositulosta kuukausituloksi (1 131 €/2022/kuukaudessa), jotta se olisi yrittäjälle selkeä.
3. Vakuuttamisvelvollisuuden täyttymisen pitää edelleen perustua yrittäjän työpanoksen arviointiin. Eläketurvakeskuksen tulee kehittää ohjeistusta ko. vakuuttamisvelvollisuuden alarajaan vaadittavasta työpanoksesta eri toimialoilla.
4. Alle neljä kuukautta kestävä yritystoiminnan vakuuttaminen pitää sallia.

Tämän kyselyn tulokset kertovat selvästi myös sen, että Suomen Yrittäjissä tehty vaikuttamistyö ja linjaukset järjestelmän uudistamiseksi ovat olleet oikeasuuntaisia. YEL-vakuuttamisen alarajan nosto ja vakuuttamisen mahdollistaminen myös lyhyemmille yrittäjätöille saavat molemmat selvän kannatuksen. Yhtä selkeästi enemmistö vastaajista on sitä mieltä, ettei YEL-työtulon perusteena tulisi olla yritystoiminnan liikevaihto. Myös ajatus rahastoinnin sisällyttämisestä YEL-järjestelmään on vastaajille mieleen. Suomen Yrittäjät on edellyttänyt sen selvittämistä, olisiko myös YEL-järjestelmään rakennettavissa rahastointi turvaamaan tulevia eläkevastuita.

Selvityksen tulokset antavat paljon pohdittavaa, mutta myös vahvistavat Suomen Yrittäjissä otettua linjaa YEL-järjestelmän kehittämiseksi. Yrittäjien näkemys tulee ottaa tässä työssä huomioon.

1. Taustatiedot

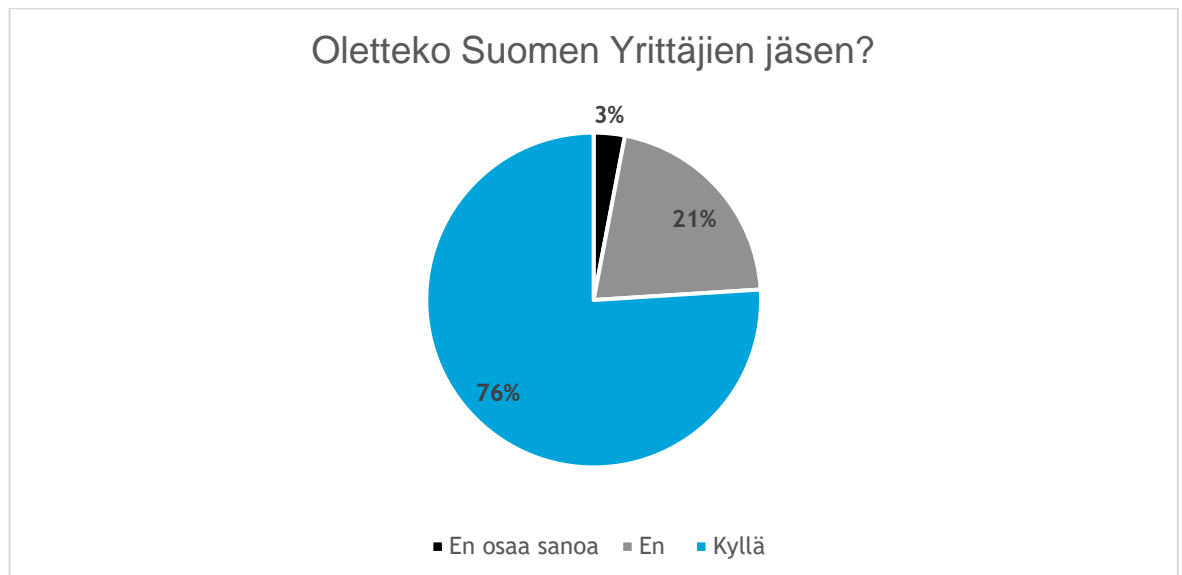
Kyselyyn vastanneista yrittäjistä kolme neljästä ilmoitti olevansa Suomen Yrittäjien jäsen (**KUVA 1**) Kun SY:n kattavuus YEL-vakuutettujen yrittäjien keskuudessa on n. 55-60 prosenttia, voidaan todeta yrittäjäjärjestön jäsenten olevan vastaajissa yliedustettuina. Suomen Yrittäjien jäsenyys oli yleisempää teollisuusyrityksissä ja osakeyhtiömuodossa toimivissa yrityksissä ja muita harvinaisempaa pääkaupunkiseudulla ja Uusimaalla sekä alle 40-vuotiaiden vastaajien ryhmässä.

Muun työnantaja-/elinkeinoelämän järjestön jäsenmaksua ilmoitti maksavansa 27 prosenttia vastaajista. SY:n jäsenet kuuluivat myös muihin järjestöihin selvästi ei-jäseniä useammin. (**KUVA 2**) Muihin järjestöihin kuuluminen oli selvästi yleisempää teollisuudessa toimivilla yrityksillä, vähintään 10 henkeä työllistävissä yrityksissä ja alle 40-vuotiaiden vastaajien yrityksissä.

Kyselyyn vastanneissa YEL-vakuutetuissa yrittäjissä yli 60-vuotiaat olivat selvästi yliedustettuna. YEL-vakuutuskannassa heidän osuutensa oli vuonna 2021 vain noin 11 prosenttia¹, kun kyselyyn vastanneissa heitä oli yli 23 prosenttia. Toisaalta alle 50-vuotiaat olivat vastaajissa selvästi aliedustettuna. (**KUVA 3**)

Sukupuolen mukaan jaoteltuna vastaajat edustavat kaikkia yrittäjiä varsin hyvin, kun sekä vastaajissa että YEL-vakuutetuissa naisia on noin kolmannes.²

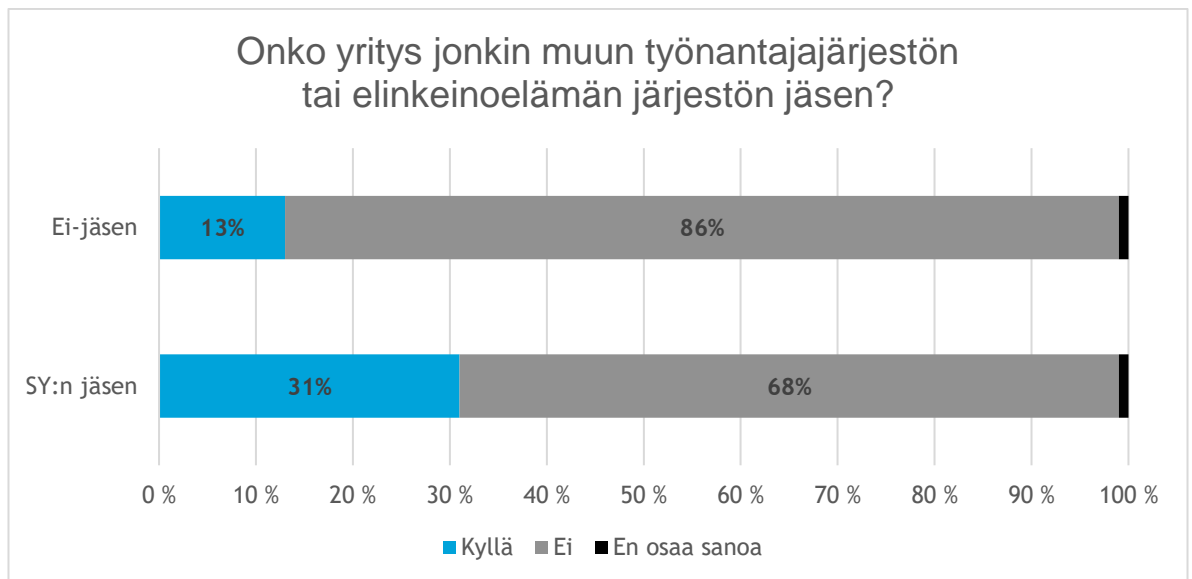
KUVA 1

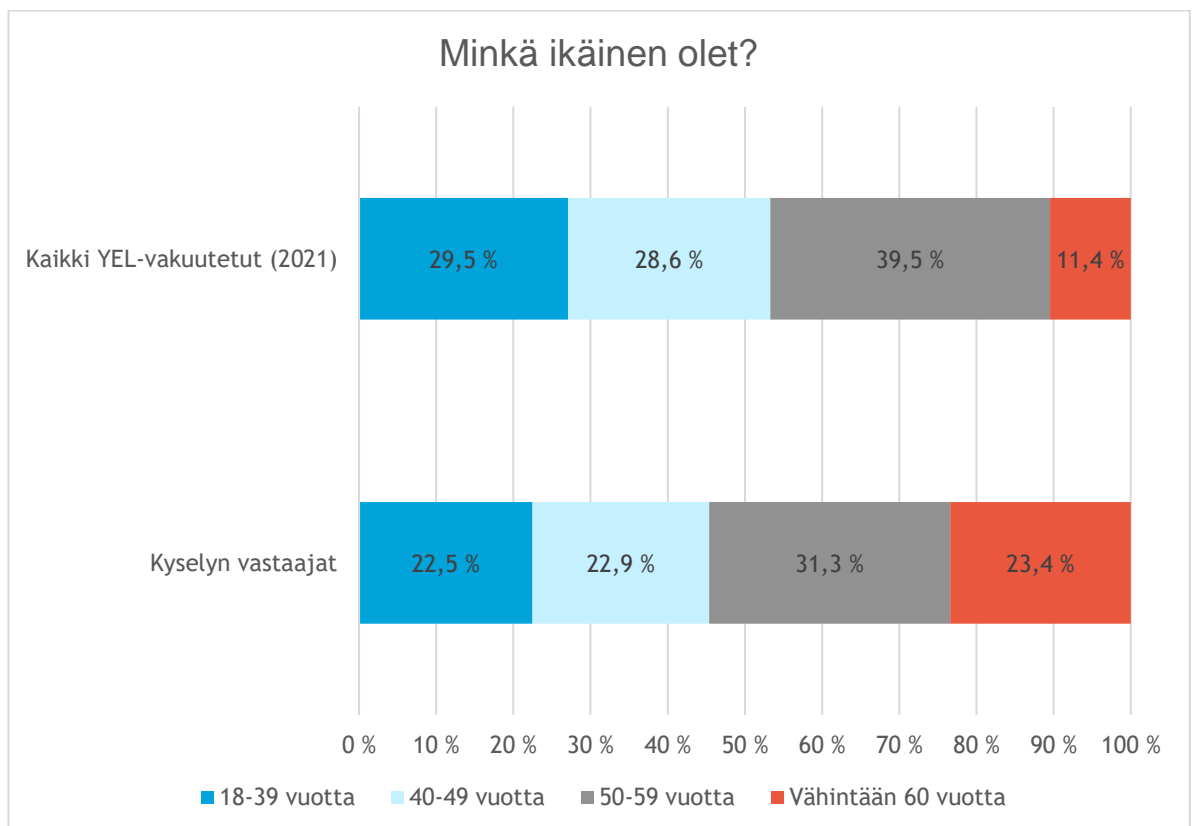
¹ Lähde: Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta.

² Lähde: Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta: YEL-vakuutetut vuoden 2021 lopussa.

KUVA 2

KUVA 3

Vastaajista valtaosa toimii yrittäjän eläkelain mukaisessa yrittäjä-asemassa³ ainoastaan yhdessä yrityksessä, mutta jopa lähes joka kuudes vastaaja toimii aktiivisesti kahdessa tai useammassa yrityksessä (**KUVA 4**). Useassa yrityksessä yrittäjä-asemassa toimiminen oli yleisempää miesvastaajilla (19 %) kuin naisvastaajilla (9 %). Useammassa yrityksessä toimivia vastaajia kehoitettiin vastaamaan muihin kysymyksiin erityisesti sen yrityksen osalta, joka työllistää heitä eniten.

Yksinyrittäjiä oli vastaajista 40 prosenttia, 2-4 henkilöä työllistävässä yrityksessä toimivia 25 %, 5-9 henkilöä työllistävässä yrityksessä toimivia 14 % ja vähintään 10 henkeä työllistävässä yrityksessä toimivia 20 prosenttia.⁴ Naisvastaajien yritykset ovat keskimäärin pienempiä, kuin miesvastaajien (**KUVA 5**).

Yksinyrittäjiä oli erityisen paljon palvelualalla ja suuremmat yritykset toimivat useimmiten teollisuudessa. Toiminimiyrittäjistä jopa neljä viidestä ilmoitti toimivansa yksinyrittäjänä. Myös niissä vastaajissa, jotka eivät ole SY:n jäseniä, oli selvästi enemmän yksinyrittäjiä ja vähemmän vähintään 10 hengen yrityksiä. Hieman erikoisesti nuorempien vastaajien yritykset olivat kooltaan suurempia. (**KUVA 6**)

Toimialan mukaan jaoteltuna vastaajat edustivat varsin hyvin suomalaista yrityskenttää.⁵ (**KUVA 7**) Yhtiömuodon mukaan vastaajissa osakeyhtiömuotoinen toiminta lienee kyse-lyssä ylliedustettuna. (**KUVA 8**)

³ Yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa tai virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimituksessa. Yrittäjänä pidetään avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sel- laista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja si- toumuksista. Yrittäjänä pidetään myös osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, jos:

- 1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosent- tia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;
- 2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai
- 3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vas- taavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan avio- tai avopuolisoa sekä henkilöä, joka on osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu hänen kanssaan samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistami- nen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsen- tensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

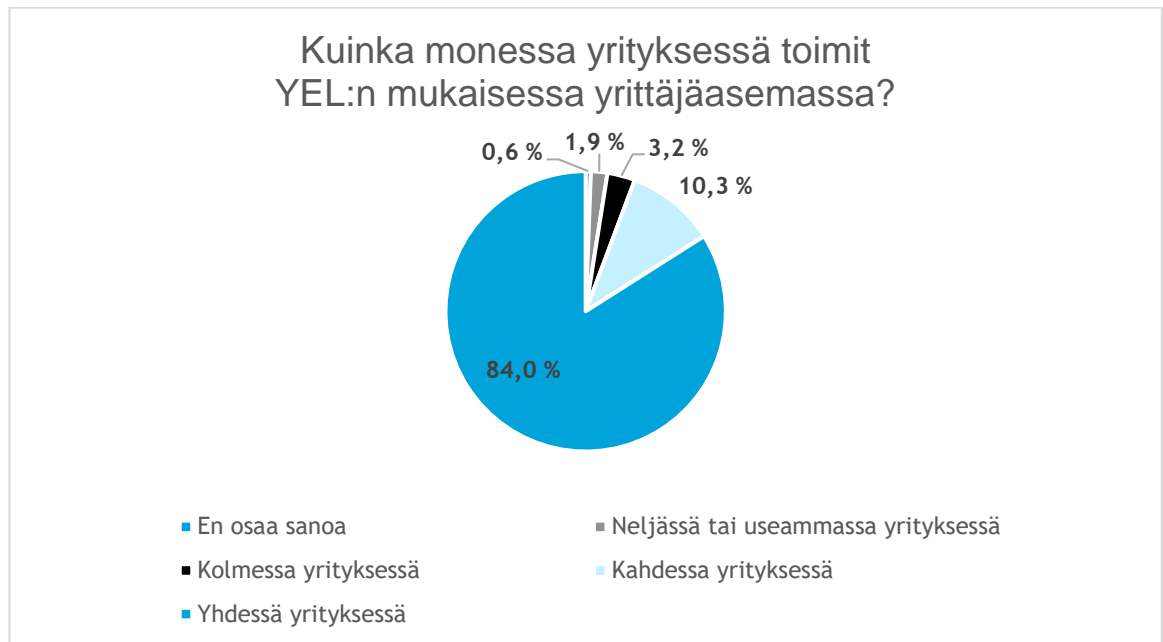
Yrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yritystoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä taikka sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräämisvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

⁴ Vähintään 10 henkeä työllistävissä yrityksissä toimivat yrittäjät ovat siten vastaajien joukossa hieman ylliedustettuna, koska Tilastokeskuksen mukaan yrityksistä yli 93 % on alle 10 henkilö työllistäviä. Pienemmistä yrityksistä erityisesti yksinyrittäjät ovat aliedustettuna, sillä heitä Tilastokeskuksen mukaan kaikista yrittäjistä on n. 64 prosenttia.

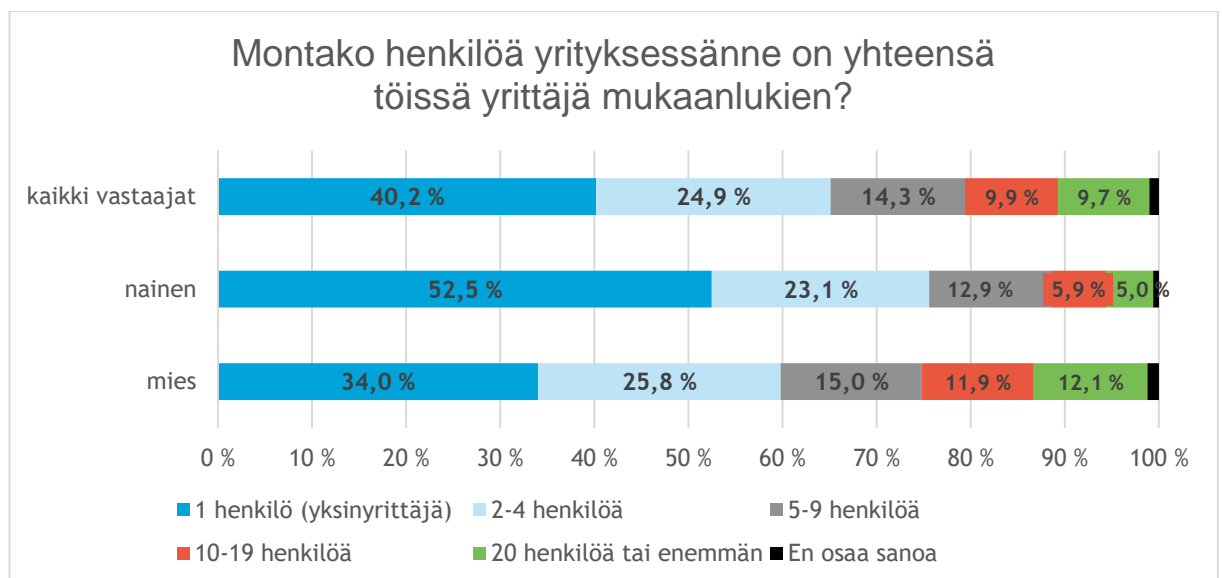
⁵ Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 teollisuudessa toimi 19 885, rakentamisessa 42 375, kaupan alalla 39 580 ja palveluissa 167 036 yritystä.

YEL-vakuuttaminen jakaantuu neljälle eri eläkeyhtiölle. Vakuutus on samansisältöinen ja -hintainen kaikissa yhtiöissä. Vastaaajista neljällä kymmenestä YEL-vakuutus on ELO:ssa, 28 prosentilla Ilmarisessa, 17 prosentilla Varmassa ja seitsemällä prosentilla Veritaksessa. (KUVA 9)

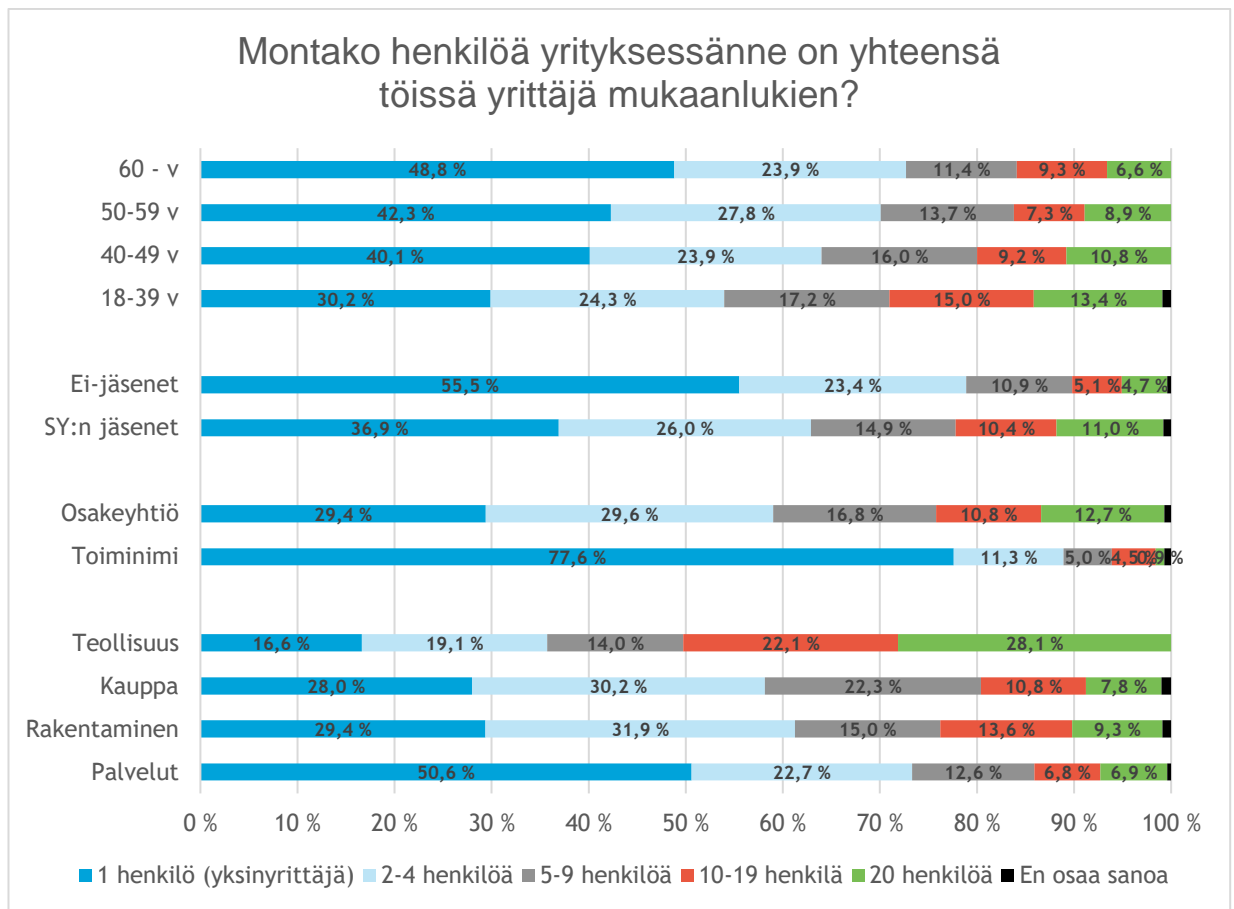
KUVA 4

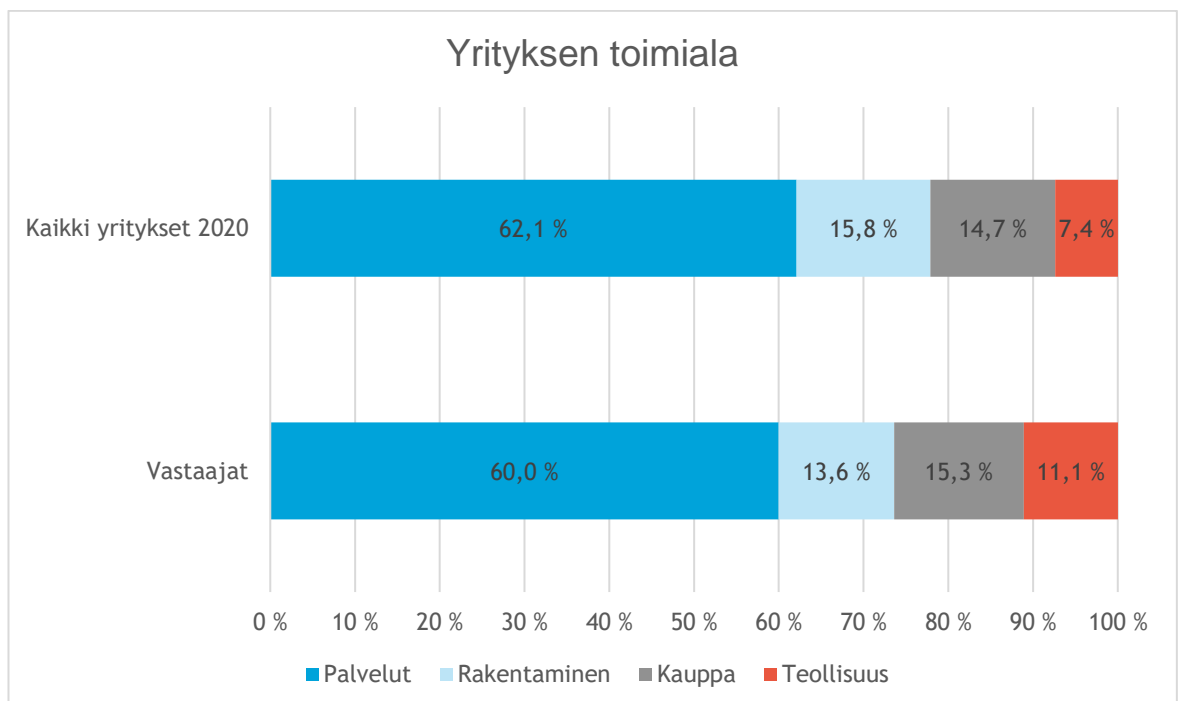
KUVA 5

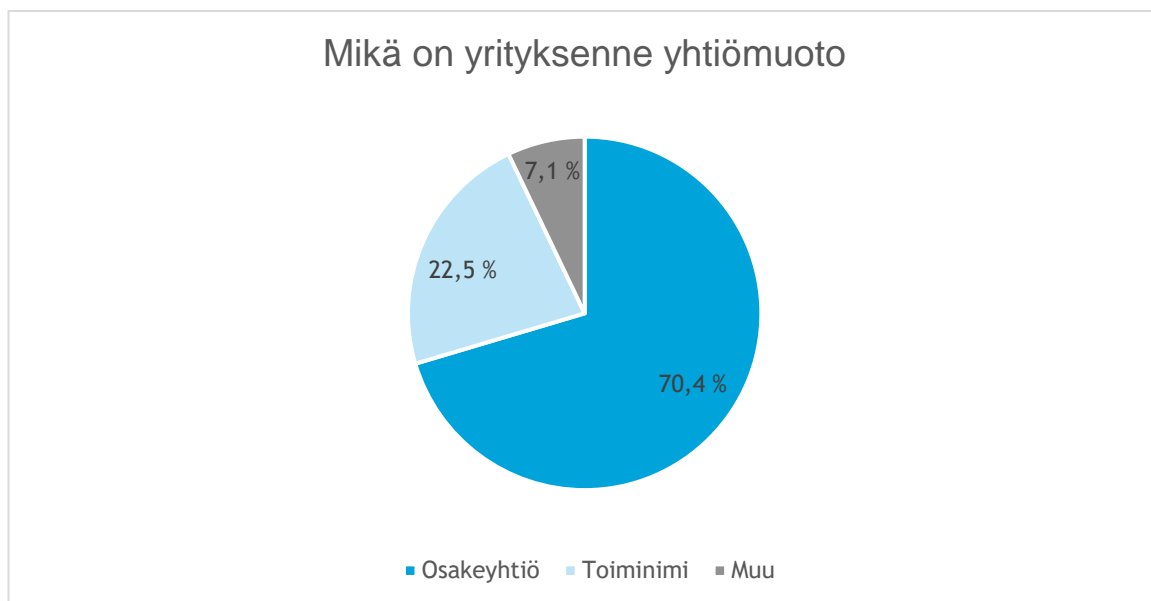
KUVA 6

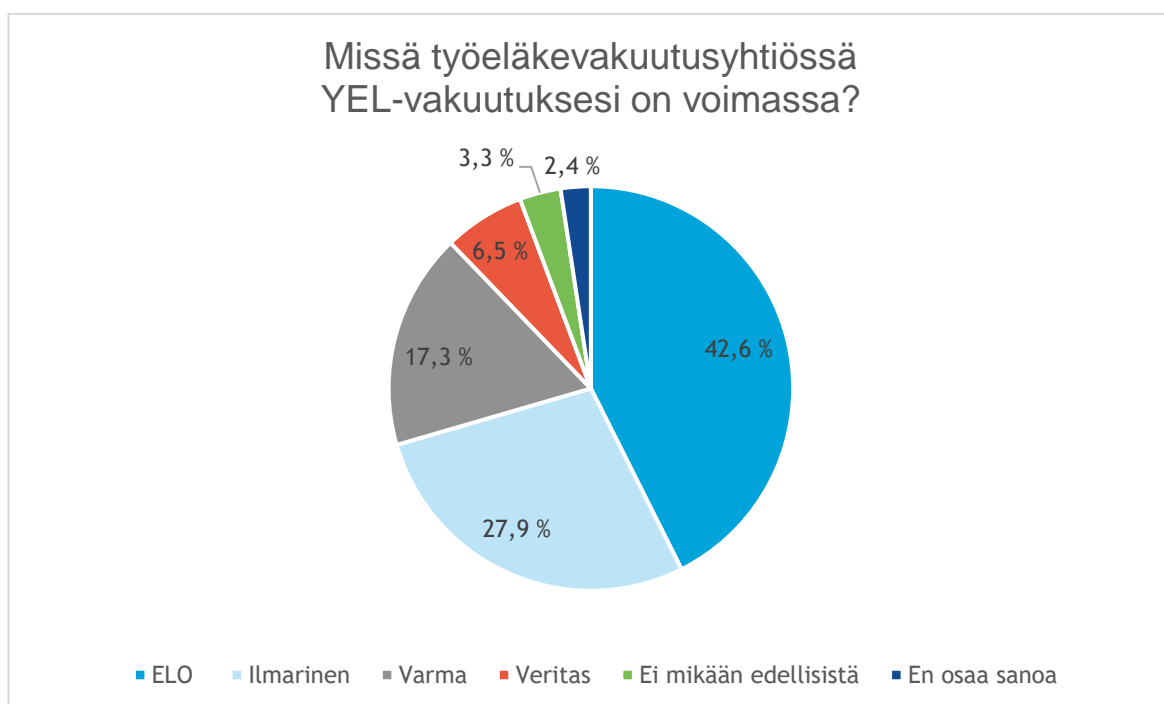
KUVA 7

KUVA 8

KUVA 9

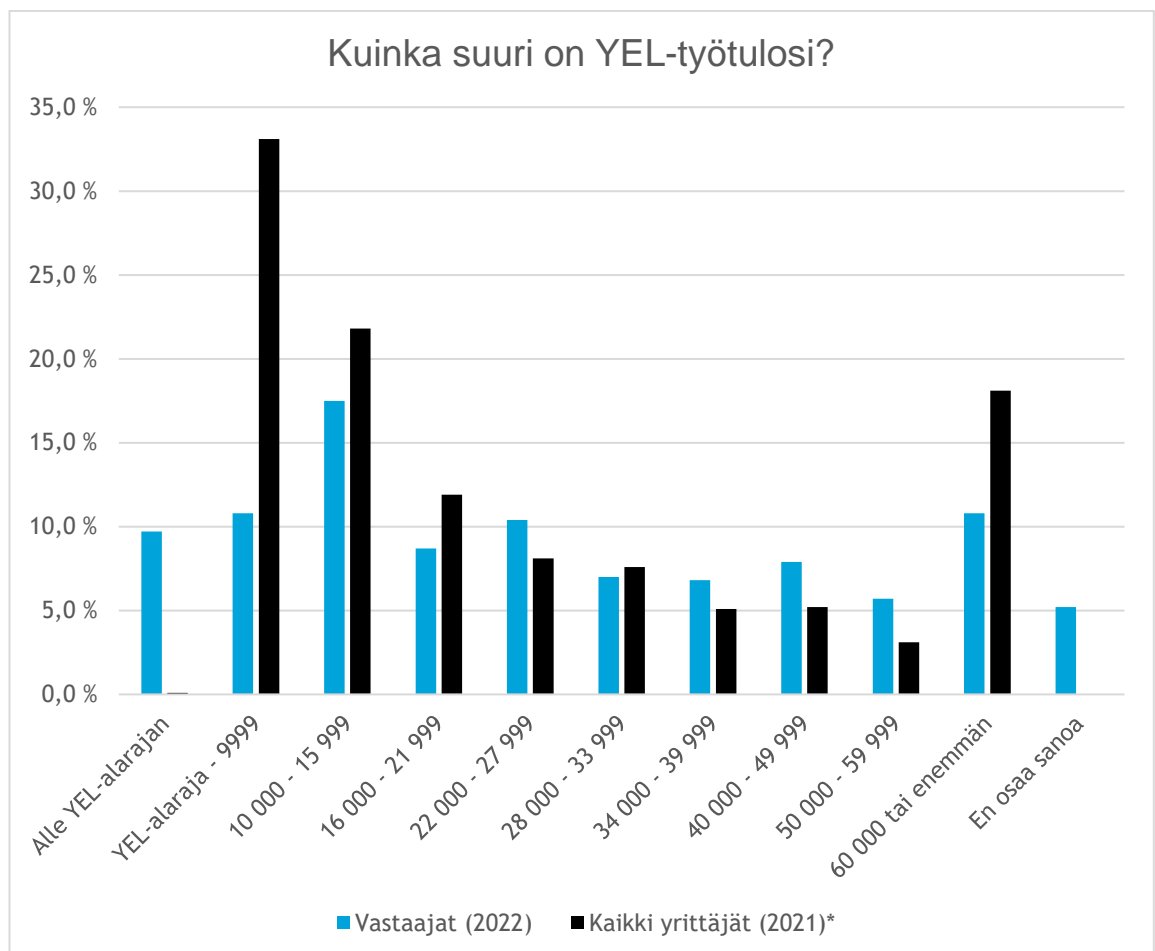

2. YEL-työtuloista

2.1 Työtulon suuruus

Kyselyn vastaajista jopa 10 prosenttia ilmoittaa YEL-työtulonsa olevan alle pakollisen YEL-vakuuttamisen alarajan. (**KUVA 10**) Tätä voidaan pitää jokseenkin erikoisena ottaen huomioon, että vuonna 2021 näin oli tehnyt ETK:n tilastotietokannan mukaan ainoastaan 0,09 % kaikista YEL-vakuutetuista. Näin vastanneista kaksi kolmesta ilmoittaa harjoittavansa yritystoimintaa kuitenkin kokoaikaisesti. Osittain voi olla kyse YEL-työtulon sekoittamisesta yritystoiminnan muihin tunnuslukuihin. Ko. vastaajaryhmästä nimittäin on muita vastaajia moninkertaisesti enemmän niitä, joiden liikevaihto ja/tai bruttoansiotulot jäävät alle 10 000 euron.

KUVA 10

- Lähde: Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta

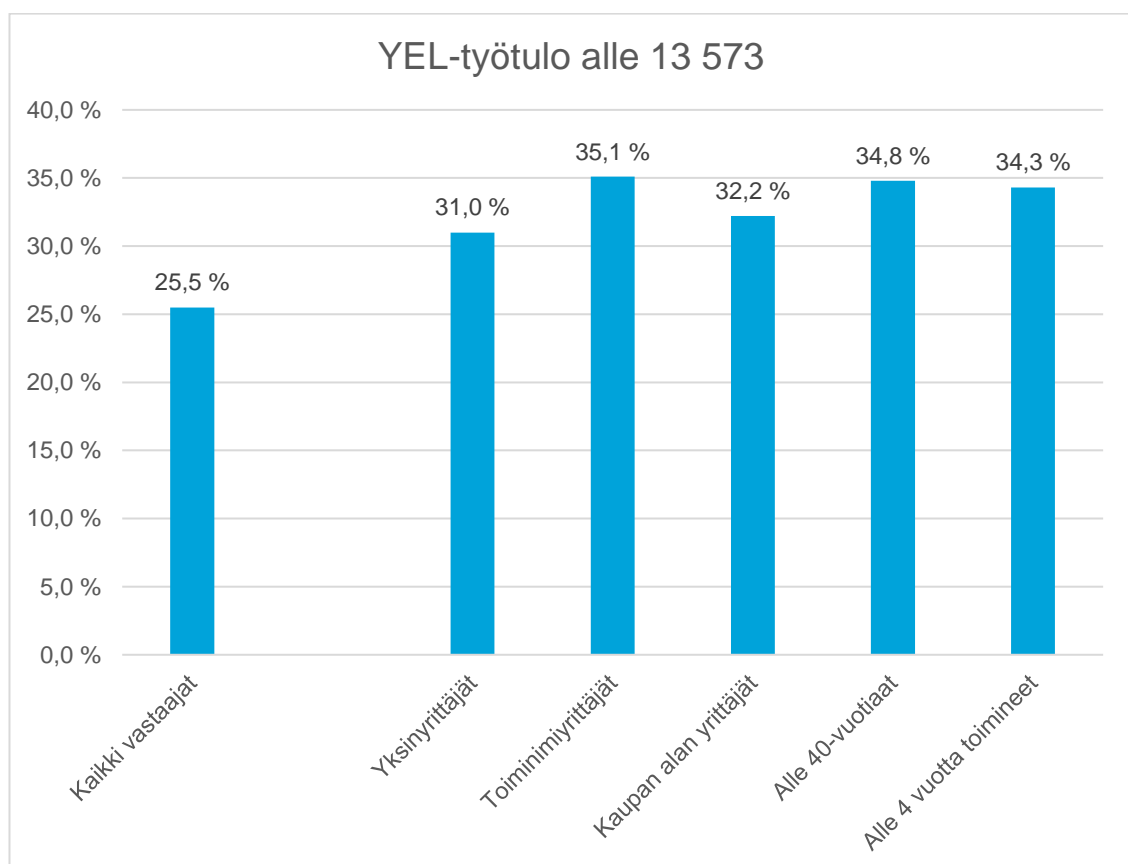
Vastaajista ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajan alla YEL-työtulo on noin joka neljännellä vastaajalla. Muita yleisempää tämä on yksinyrittäjillä, toiminimiyrittäjillä, kaupan alan yrittäjillä, alle 40-vuotiailla ja enintään 4 vuotta toimineilla yrittäjillä. (KUVA 11)

Alle 16 000 työtulotason ilmoittaa kyselyn vastaajista noin 38 prosenttia, kun kaikista yrittäjistä sama taso on jopa 55 %:lla vakuutetuista. Jos henkilö työskentelee koko työuransa alle 16 000 vakuutustasolla, jää vanhuuseläke nykyistä takuueläkettä matalammalle tasolle, joten vanhuuseläkemielessä eläketurvan maksaminen ei ole kovinkaan kannattavaa.

Peräti viisi prosenttia kyselyn vastaajista ei osaa kertoa YEL-työtulonsa tasoa.

Kyselyyn vastanneiden YEL-työtulotason ovat keskimääräisiä YEL-vakuutettuja korkeammalla tasolla. YEL-työtulon tulee vastata henkilön työpanoksen arvoa, joten alemmilla työtulotasoilla tulee vakuutetuksi erityisesti osa-aikainen yritystoiminta. Kyselyn vastaajat ovat pääsääntöisesti päätoimisia yrittäjiä, joten ero kaikkiin YEL-vakuutettuihin on varsin ymmärrettävä.

KUVA 11

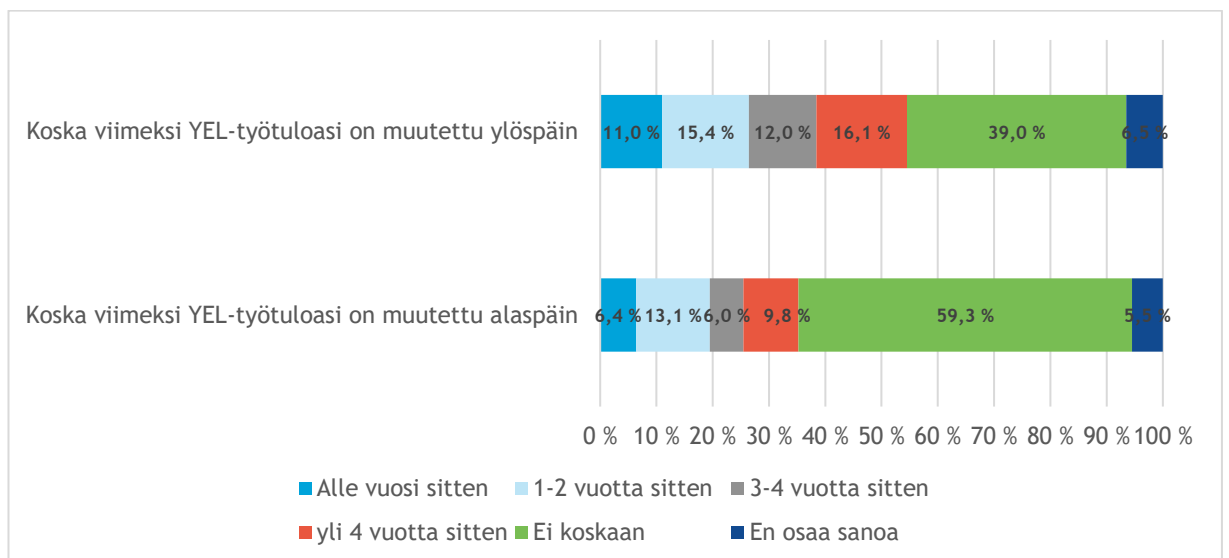

2.2 Työtulon muuttamisesta

YEL-työtulon muuttaminen on mahdollista, kun vakuutetun työpanoksen arvossa tapahtuu muutos. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että joko yrittäjän työmäärässä tai työn sisällössä täytyy tapahtua muutos.

Aiempien kyselyidemme perusteella YEL-työtulotason muuttaminen ei kuitenkaan ole kovinkaan yleistä. Tämän kyselyn vastaajista neljä kymmenestä vastasi, ettei ole muuttanut työtuloaan koskaan ylöspäin ja kuusi kymmenestä, ettei ole tehnyt muutosta koskaan alaspäin. **(KUVA 12)** Positiivista lienee se, että ylöspäin muuttaminen on selvästi yleisempää, koska se kertoo siitä, että yrittäjän työpanoksen arvo on noussut vastaajien toiminnassa. ”Koronavuosina” eli viimeisen kahden vuoden aikana joka viides vastaaja on muuttanut YEL-työtuloaan alaspäin ja jopa joka neljäs ylöspäin.

KUVA 12

Vuonna 2021 eläkevakuutusyhtiöiden toiminnan lainmukaisuutta valvova Finanssivalvonta (Fiva) teki teema-arvioinnin eläkeyhtiöiden toiminnasta YEL-vakuuttamisen suhteen. Eläkeyhtiöt saivat kesäkuussa 2021 valmistuneessa arviossa⁶ moitteita YEL-työtulojen vahvistamisprosesseistaan erityisesti aloittaneiden yrittäjien osalta.

Fivan mukaan vaikuttaa siltä, että yhtiöiden tekemät työtulon vahvistamispäätökset ovat valtaosin yrittäjän hakemuksen mukaisia, eikä niissä ole osoitettavissa tapauskohtaista harkintaa. Vahvistetut työtulot eivät vastaa tasoa, joka niillä yhtiön omien ohjeiden mukaan pitäisi olla. Yrittäjän itsensä tekemä arvio ei kuitenkaan poista eläkeyhtiön vastuuta oikean, työpanokseen perustuvan, työtulon tasoa koskevasta harkinnasta. Työtuloja vaikutetaan vahvistetun, vaikka yrittäjän arvion mukaisella työtulon määrällä yrittäjä ei uskottavasti voisi palkata vastaavan ammattitaidon omaavaa henkilöä kyseiseen työhön. Mahdollinen menettely, jossa yrittäjän oma arvio lähes poikkeuksetta vahvistetaan

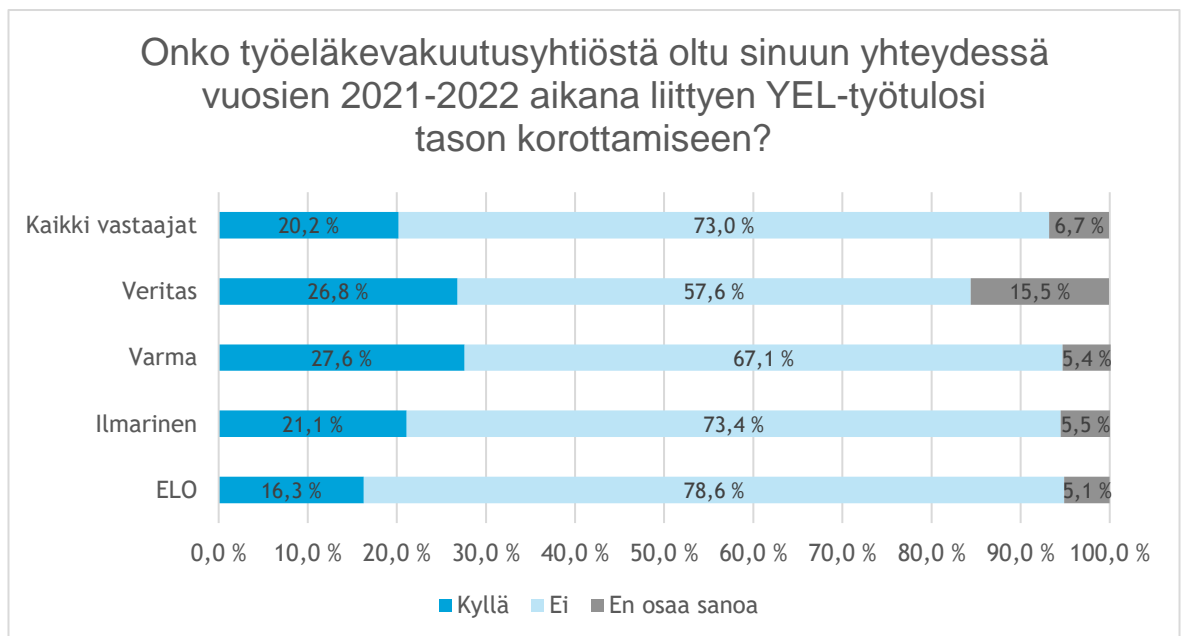
⁶ <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/valvottavatiedotteet/2021/finanssivalvonnan-teema-arvio-yrittajan-elakelain-yel-mukaisen-vakuutuksen-toimeenpanosta/>

lopulliseksi työtulon määräksi, ei täytä vaatimusta yhtiön omasta harkinnasta eikä siten vastaa sääntelyn vaatimuksia työtulon määrittämisestä.

Em. Fivan teema-arvion vuoksi kysyimme yrittäjiltä, onko heidän eläkevakuutusyhtiönsä ollut heihin yhteydessä vuosien 2021 – 2022 aikana liittyen YEL-työtulotason korottamiseen. Vastaajista joka viides kertoi näin tapahtuneen. Muita useammin yhteyttä oli otettu isommissa yrityksissä toimiviin yrittäjiin sekä iältään nuorempiin ja yritystoimintansa alkuvaiheessa oleviin yrittäjiin.

Eläkeyhtiöittäin tarkasteltuna eniten on oltu yhteydessä Varman ja Veritaksen asiakkaisiin, tosin Veritaksen asiakkaista yllättävän moni ei osannut kertoa, että oliko heihin oltu yhteydessä em. asialla. (KUVA 13)

KUVA 13

2.3 Työtulon lainmukaisuus

Yrittäjän eläkelain mukaan YEL-työtulon on vastattava palkkaa, joka kohtuudella olisi maksettava, jos yrittäjän yritystoimintaa suorittamaan palkattaisiin vastaavan ammattitaidon omaava henkilö. Virallisten rekistereiden kautta ei ole löydettävissä tietoa yrittäjien tosiasiallisista työpanoksista, jotta ne voitaisiin suhteuttaa heidän voimassa olevaan YEL-työtuloonsa.

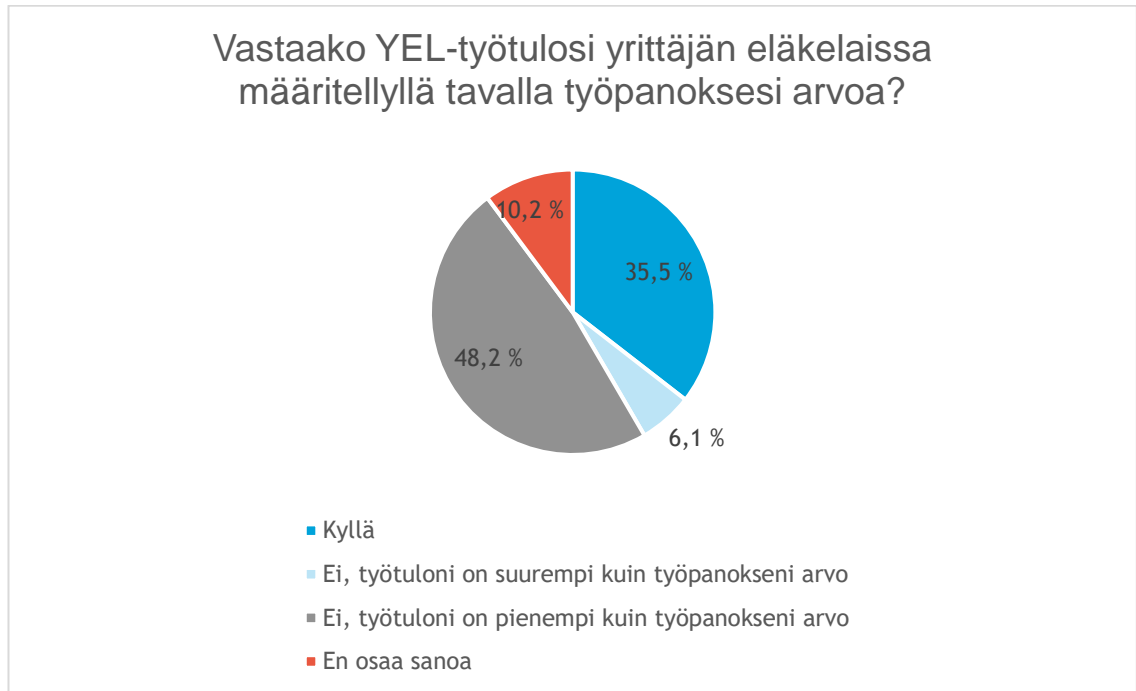
Vastaajilta kysyttiin heidän omaa näkemystään YEL-työtulonsa lainmukaisuudesta.⁷ Jopa joka kymmenes ei osannut sanoa, onko heidän YEL-työtulonsa lain mukainen. Sen

⁷ Ennen kysymystä heille kerrottiin, että yrittäjän eläkelain mukaan työtulo on se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos yrittäjän yritystoimintaa suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Jos yrittäjällä on useita yritystoimintoja, hänen työtulonsa lasketaan näihin yritystoimintoihin yhteensä käytetyn työpanoksen perusteella. Kyseinen määritelmä löytyy yrittäjän eläkelain 112 §:stä.

sijaan useampi kuin joka kolmas kertoi vakuuttavansa lain edellyttämällä tasolla ja lähes puolet sen alle eli alivakuuttavansa itsensä suhteessa lain edellyttämään tasoon.⁸

(**KUVA 14**)

KUVA 14

YEL-työtulo vastaa yrittäjän työpanoksen arvoa kaikista heikoiten yksinyrittäjillä, joista vain 25 prosenttia kertoi näin olevan. Toisaalta tässä ryhmässä jopa 16 prosenttia ei osannut kysymykseen vastata. Yrityskoon kasvaessa YEL-työtulot näyttävät yrittäjän oman arvion mukaan vastaavan paremmin lain edellyttämää tasoa ja erityisesti alivakuuttaminen vähenevän. (**KUVA 15**)

Hieman ehkä yllättäen YEL-työtulo vaikuttaa olevan lähempänä lain edellyttämää tasoa niillä vastaajilla, joiden yritystoiminta on kestänyt enintään 2 vuotta ja sekä ali- että yliviakuuttaminen lisääntyy yrityksen toimintavuosien mukana. (**KUVA 16**) Tätä selittänee se, että kuten aiemmin todettiin, vain harva vastaaja on muuttanut YEL-työtuloaan, joten pidempään toimineilla vastaajilla YEL-työtulo ei ole seurannut yritystoiminnassa tapahtuneita muutoksia. Erikoista on myös se, että uusimmissa yrittäjissä on eniten niitä, jotka eivät YEL-työtulonsa ja lain määritelmän suhdetta osaa arvioida. Heillä kuitenkin kuvittelisi olevan tuorein tieto YEL-työtulon määrittämisestä ja kokemus siitä, miten se tehdään.

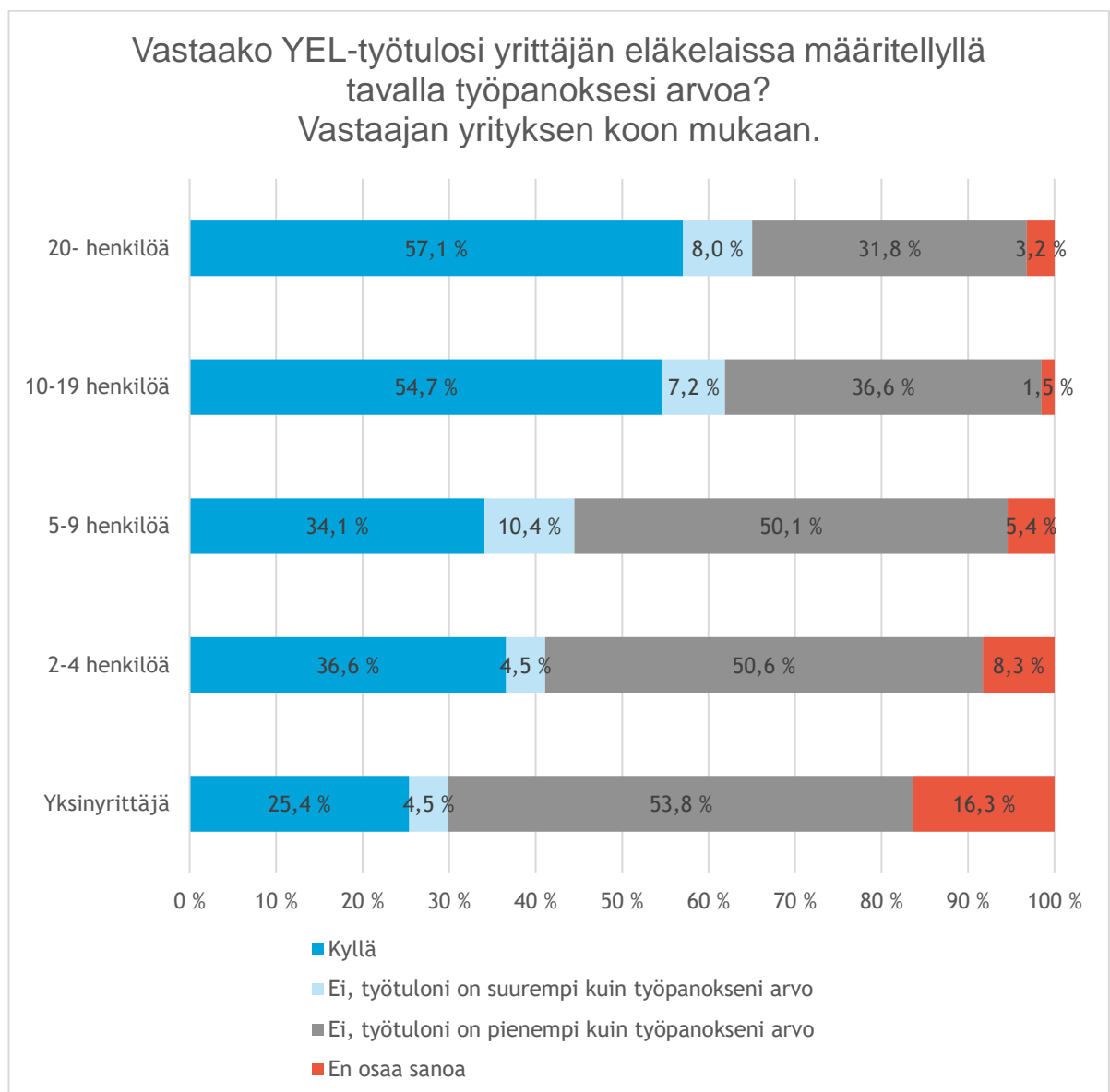
Naisvastaajista jopa 15 prosenttia ei ole osannut sanoa, vastaako heidän YEL-työtulonsa heidän työpanoksensa arvoa. Vastauksen antaneilla naisilla alivakuuttaminen on selvästi miesvastaajia yleisempää. (**KUVA 17**)

⁸ Julkisessa keskustelussa termillä alivakuuttaminen viitataan usein siihen, että YEL-työtulo on pienempi kuin yrittäjän todelliset tulot. Em. alivakuuttamisella ei kuitenkaan siinä mielessä ole merkitystä, että alle todellisten tulojen vakuutustasokin saattaa olla lain määritelmän mukaan aivan oikea.

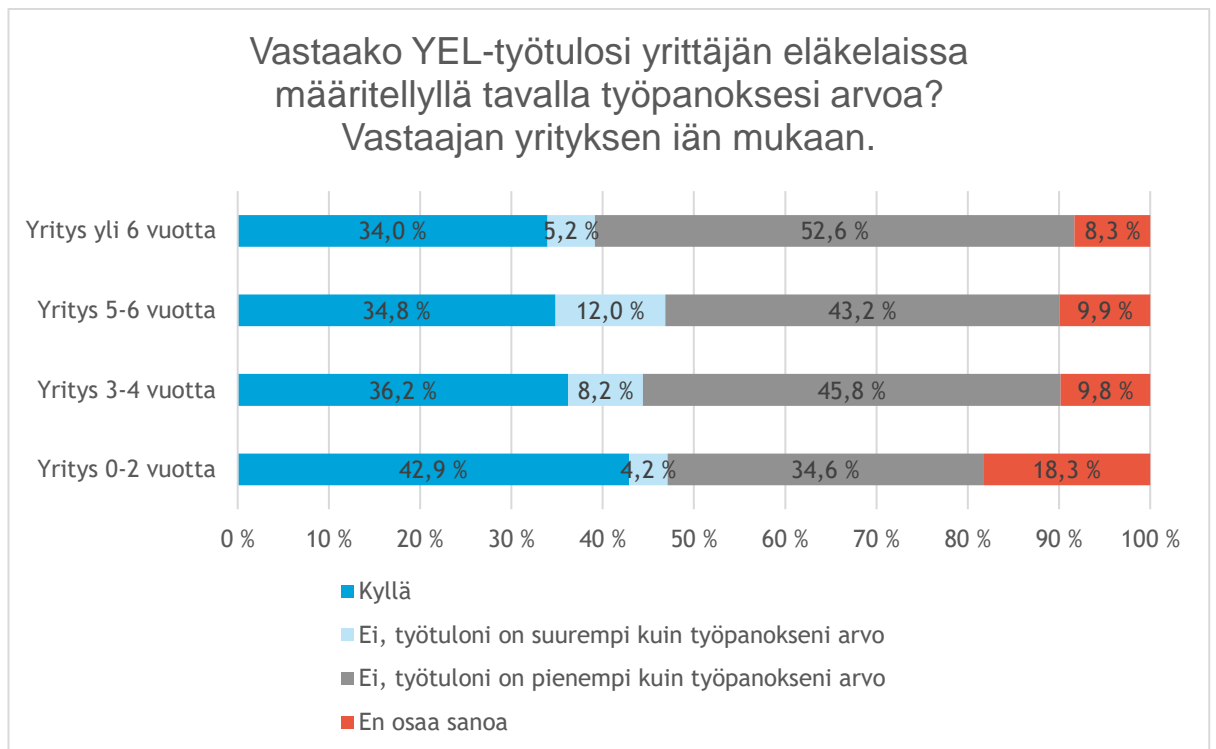
Myöskin hieman yllättäen nuorimmassa ikäryhmässä, eli 18-39-vuotiaissa näyttää YEL-työtulot vastaavan parhaiten yrittäjien työpanosta. Ko. ryhmässä on myös muita ikäluokkia enemmän ylivakuuttamista, joka saattanee selittyä esim. yritystoiminnan alkuvaiheella tai tarpeella turvata toimeentulo mahdollisten vanhempainvapaiden varalta. Tulokset ovat positiivisia siitä näkökulmasta, että aiempien kyselyidemme perusteella erityisesti nuoret ovat suhtautuneet YEL-järjestelmään kaikista kriittisimmin. (KUVA 17)

Yrittäjien tulotaso ei vaikuttanut merkittävästi alivakuuttamiseen vaan sitä esiintyi kaikissa tuloluokissa. Sen sijaan tulotasolla vaikuttaa olevan merkitystä sekä siihen, onko vastannut kysymykseen kyllä sekä siihen, osaako vastaaja arvioida työpanoksensa arvon ja YEL-työtulonsa suhdetta. (KUVA 18)

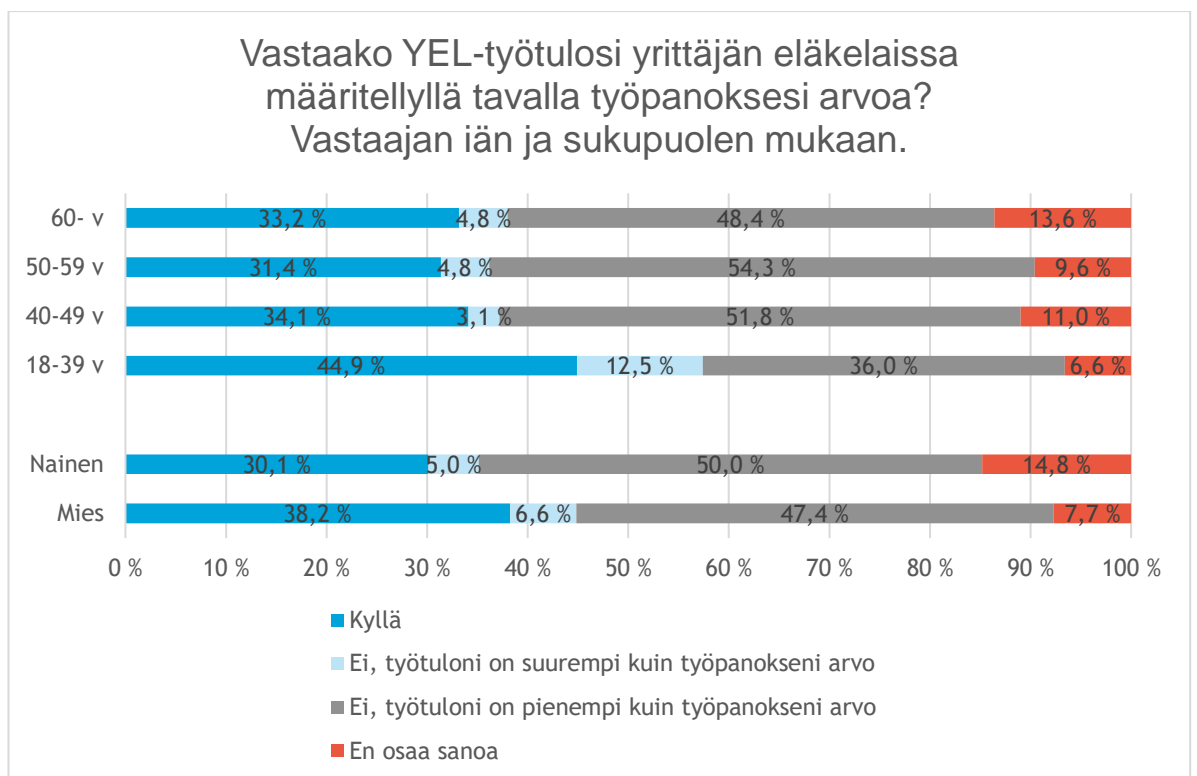
KUVA 15

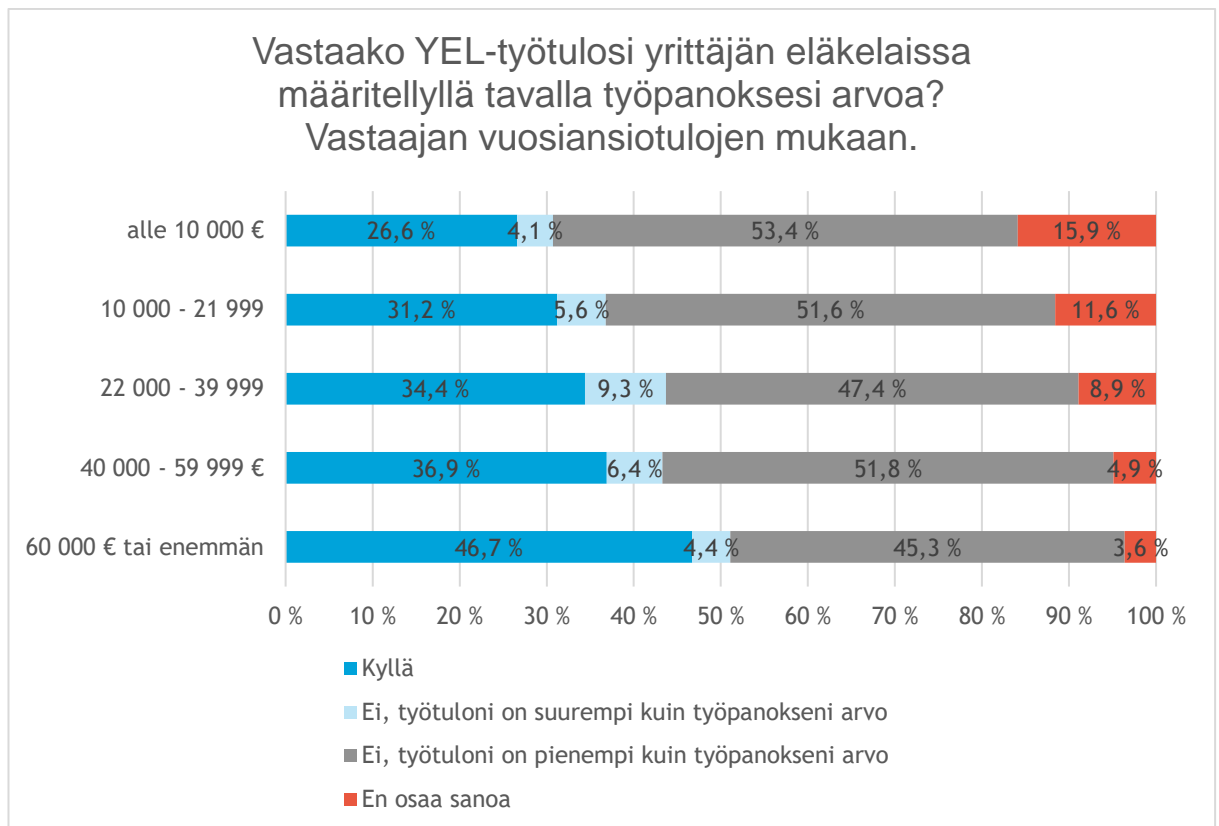
KUVA 16

KUVA 17

KUVA 18

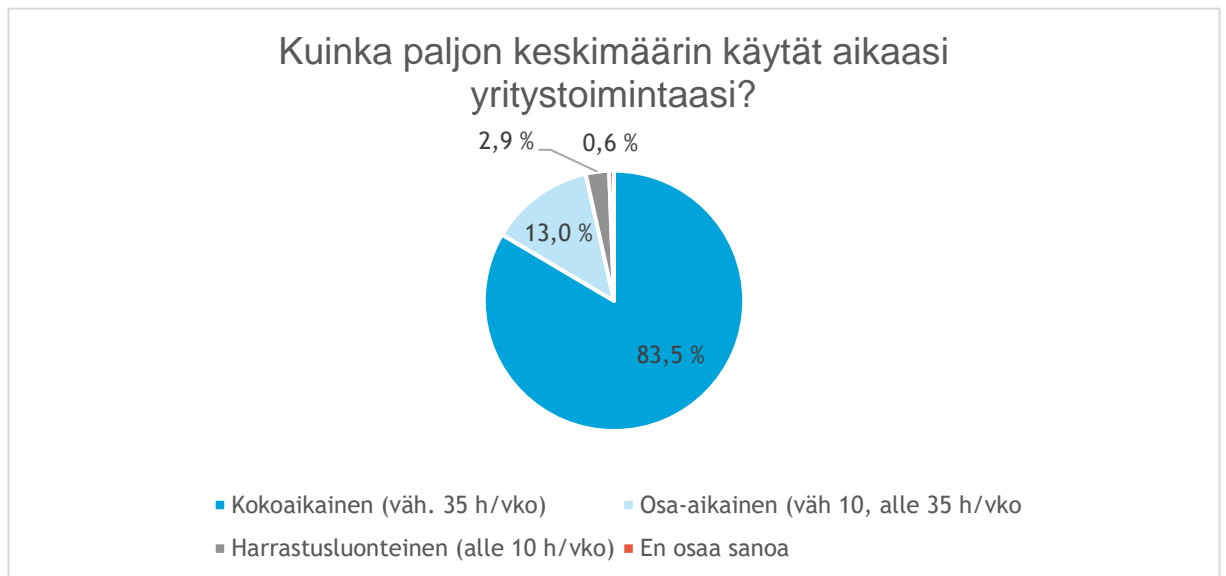

Yrittäjien oman näkemyksen heidän työpanoksensa ja YEL-työtulonsa suhteesta lisäksi vastaajilta kysyttiin heiltä yritystoimintansa työllistävyydestä ja vertasimme sitä heidän YEL-työtuloonsa. Vastaajista merkittävä määrä ilmoittaa toimintansa olevan siihen käytetyn ajan osalta kokoaikaista. Myös osa-aikaisia on jonkin verran ja muutama prosentti myös harrastusluonteisesti toimintaa harjoittavia.⁹ (KUVA 19)

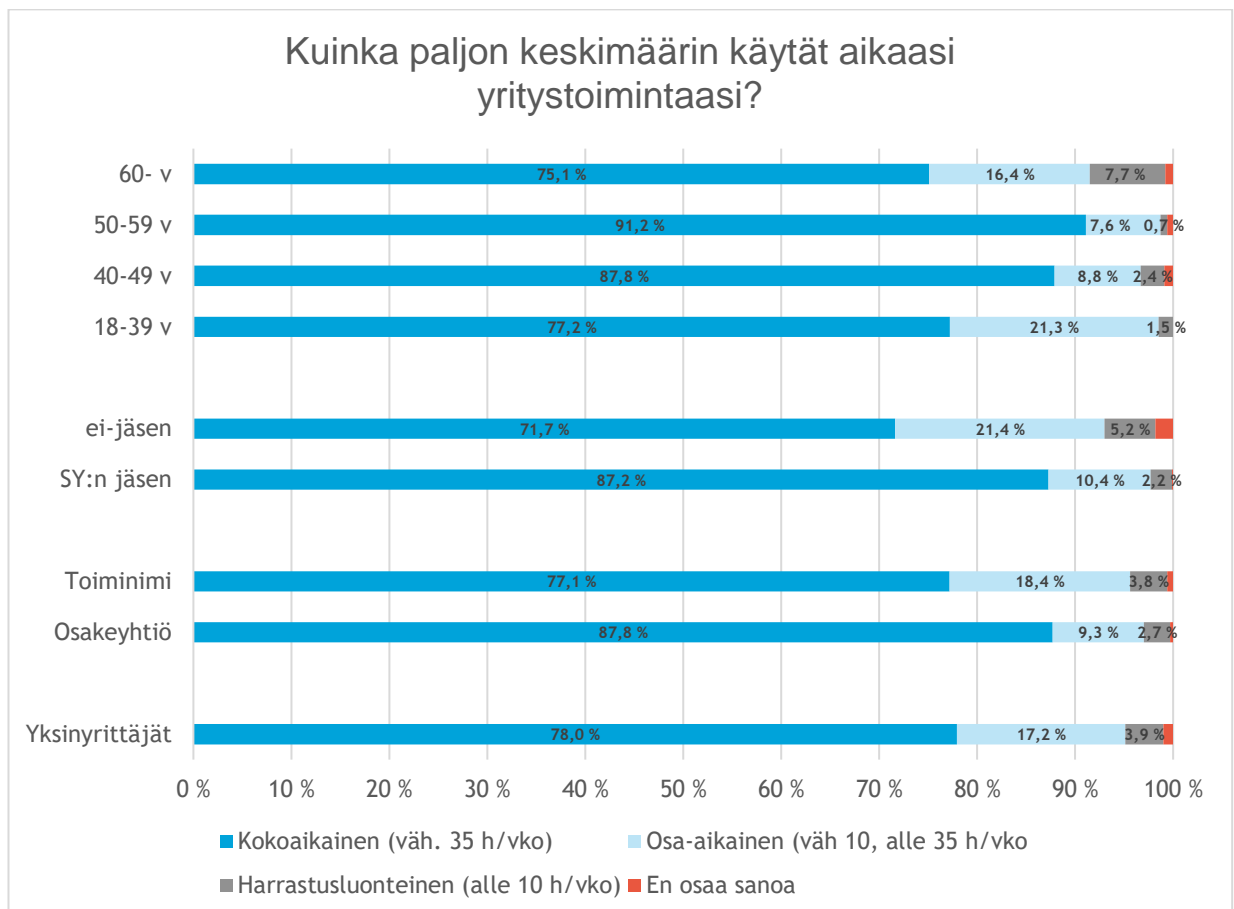
Yksinyrittävävastaajissa on muuta vastaajajoukkoa enemmän osa-aikaisia ja ajankäytöltään harrastusluonteisia yrittäjiä. Heistäkin kuitenkin lähes neljällä viidestä toiminta on kokoaikaista. Osakeyhtiömuodossa toimintaa kokoaikaisesti harjoittaa jopa 88 prosenttia vastaajista, kun toiminimellä toimivien osalta sama luku on 77 prosenttia. Suomen Yrittäjien jäseniä edustavista vastaajista kokoaikaisia yrittäjiä on 87 prosenttia, ei-jäsenistä vain 72 prosenttia. Osa-aikaista tai harrastusluonteista yritystoimintaa vaikuttaa olevan enemmän alle 40-vuotiailla tai vähintään 60-vuotiailla kuin 40 – 59 -vuotiailla yrittäjillä. (KUVA 20)

⁹ Vastaajia oli kysymyksessä ohjeistettu siten, että harrastusluonteista on toiminta, jota harjoitetaan alle 10 tuntia viikossa. Osa-aikaista puolestaan toiminta on silloin, kun sitä harjoitetaan vähintään 10 tuntia, mutta alle 35 tuntia viikossa ja kokoaikaista kun siihen käytetään vähintään 35 tuntia viikossa.

KUVA 19

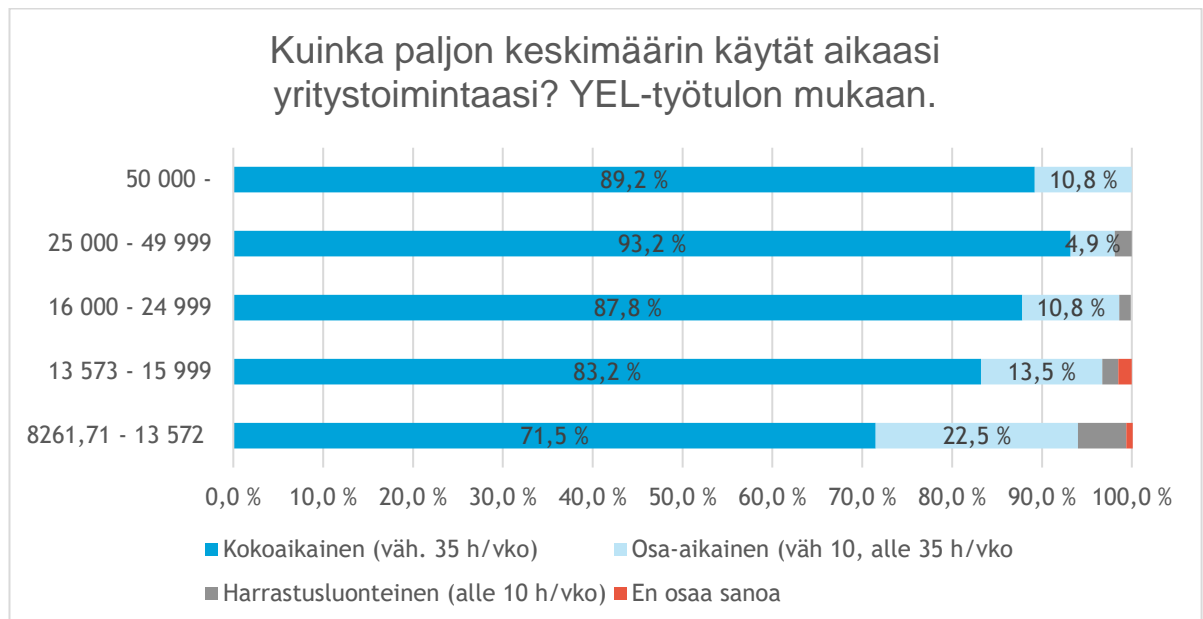
KUVA 20

Kun jaottelemme edellisen kysymyksen vastaajat heidän ilmoittamansa YEL-työtulon mukaan huomaamme, että valtaosa matalimmilla YEL-työtulotasoilla vakuutetuista on

melko varmasti alivakuutettu suhteessa lain edellyttämään tasoon. **(KUVA 21)** Huomattavaa on myös se, että myös korkeammilla vakuutustasoilla toimivien joukossa on kohtalaisen suuri määrä osa-aikaisia yrittäjiä, joista osa saattaa puolestaan olla ylivakuutettuja YEL-järjestelmässä.

KUVA 21

2.4 Työtulon suhde todellisiin tuloihin

Vastaajilta kysyttiin heidän vuosittaisia bruttoansiotulojaan.

Vastaajista 8 prosenttia ei osannut kertoa bruttoansiotulojaan. Noin neljällä kymmenestä vastaajasta tulot olivat alle 34 000 euroa ja yhtä monella vastaajalla tulot olivat vähintään 40 000 euroa. **(KUVA 22)**

Yrityksen henkilömäärällä oli suora yhteys yrittäjän ansiotuloihin. Kun yksinyrittäjistä kahdella kolmesta tulot olivat alle 40 000 euroa¹⁰, oli vastaava luku vähintään 20 henkeä työllistävissä yrityksissä enää 12 prosenttia. Yli 60 000 euroa tienaaavien osuus puolestaan kasvoi merkittävästi yrityksen koon kasvaessa. **(KUVA 23)**

Osakeyhtiömuodossa toimivista yrittäjistä melkein joka toinen (49 %) ansaitsi vähintään 40 000 euroa, kun toiminimiyrittäjillä vastaava luku oli 20 prosenttia.

Suomen Yrittäjien jäsenillä näyttää olevan parempi ansiotulotaso kuin ei-jäsenillä. Jäsenvastaajista 45 prosentilla tulot on vähintään 40 000 euroa ja 49 prosentilla alle, kun ei-jäsenillä vastaavat prosentit ovat 29 ja 57.

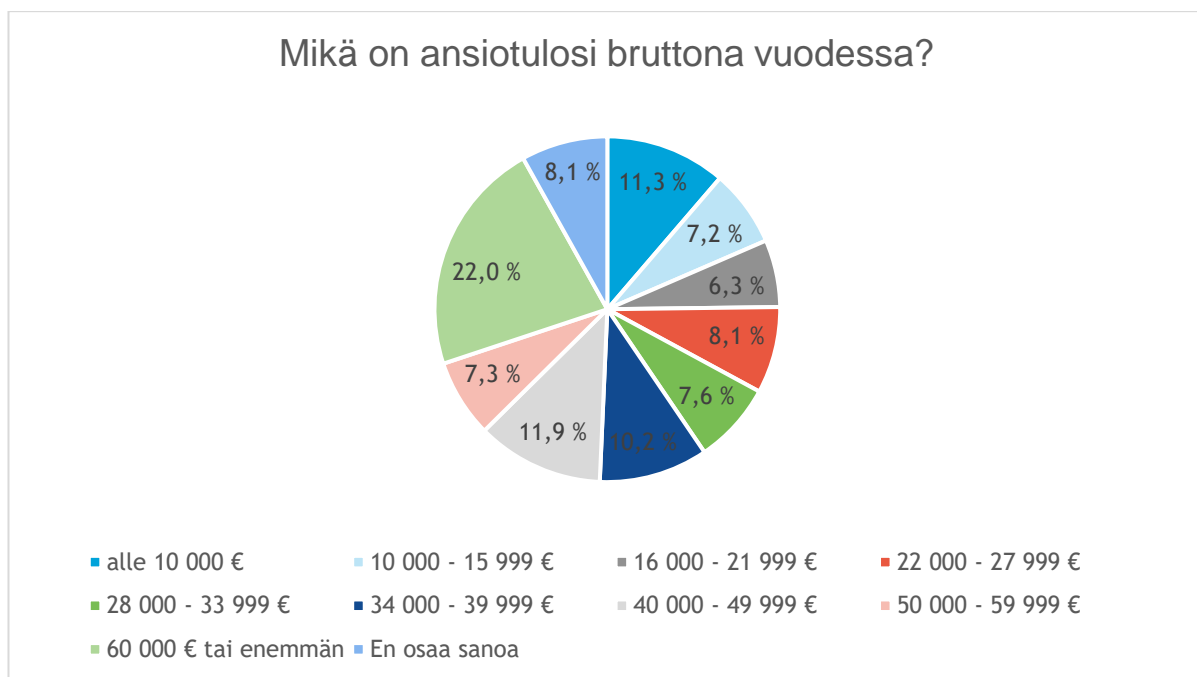
¹⁰ Yksinyrittäjistä myös jopa 13 prosenttia ei osannut kertoa ansiotulojaan, kun muissa yrityskokoluokissa vastaava luku oli 0 – 6 prosenttia.

Kyselyyn vastanneiden miesten ansiotulot näyttävät olevan selvästi naisvastaajia korkeammat. Miehistä joka toisella ansiotulot ovat vähintään 40 000 euroa, kun naisista tälle tulotasolle yltää vain 24 prosenttia vastaajista.

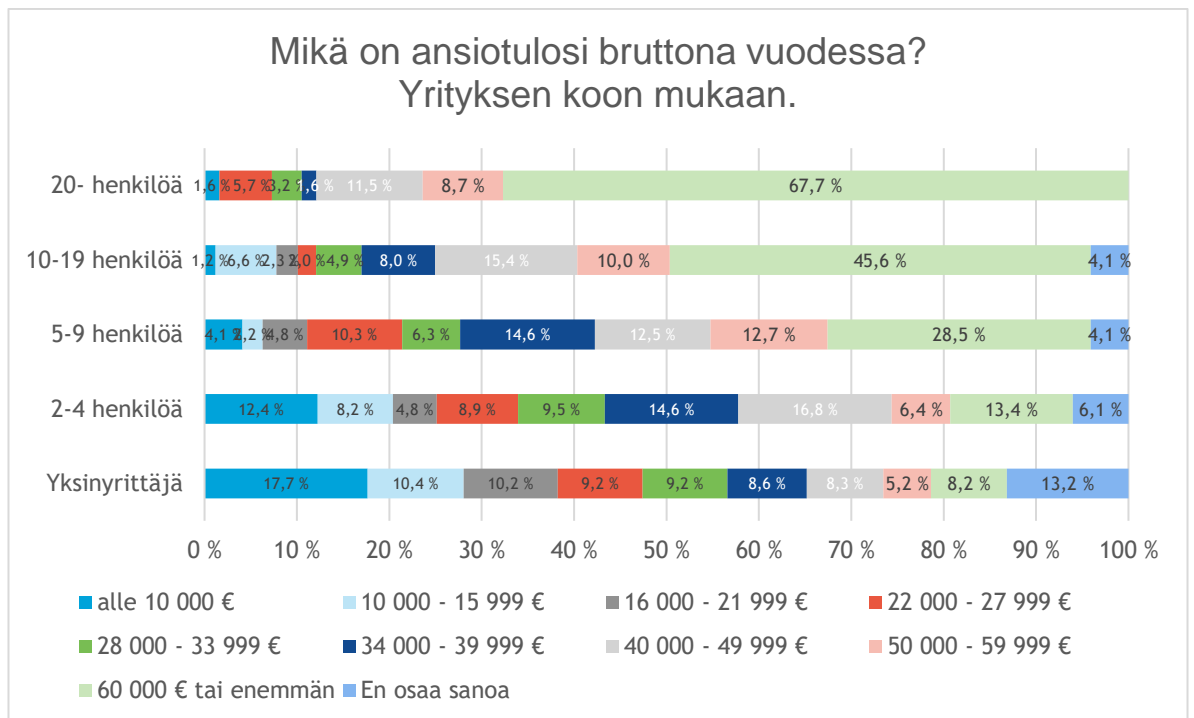
Hieman yllättäen ikäluokittain jaoteltuna ansiotulojen erot eivät ole kovinkaan suuret: alle 40-vuotiaista vähintään 40 000 euron ansiotulot on 44 prosentilla, 40-49 -vuotiaista 47 prosentilla ja 50-59 -vuotiaista 41 prosentilla.

Vertasimme vastaajien ilmoituksia ansiotuloistaan heidän ilmoitukseensa YEL-työtuloon. (KUVA 24) Bruttoansiotulo vastasi vastausten perusteella YEL-työtuloa varsin huonosti. Eniten alivakuuttamista tuloihin nähden vaikuttaa olevan alle 16 000 YEL-työtulolla vakuuttaneiden joukossa ja ylivakuuttamista yli 25 000 työtulolla toimivien joukossa.

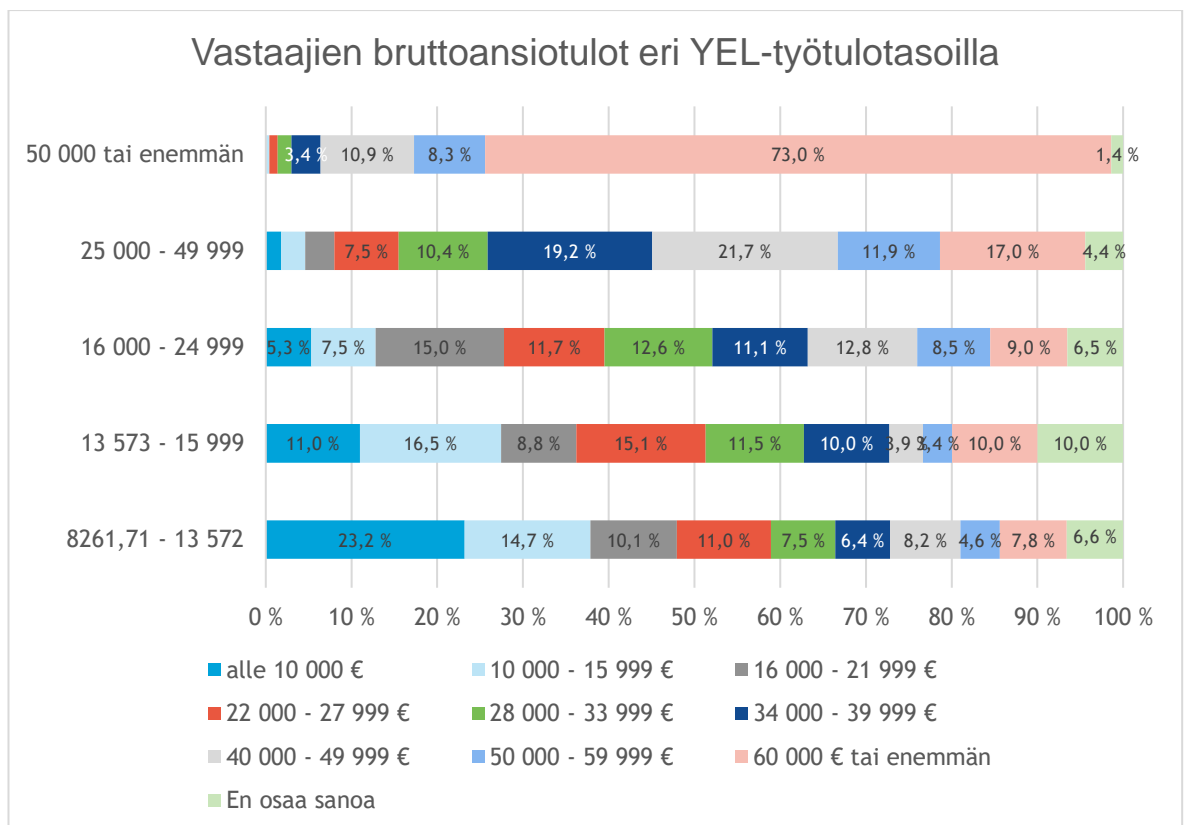
KUVA 22

KUVA 23

KUVA 24

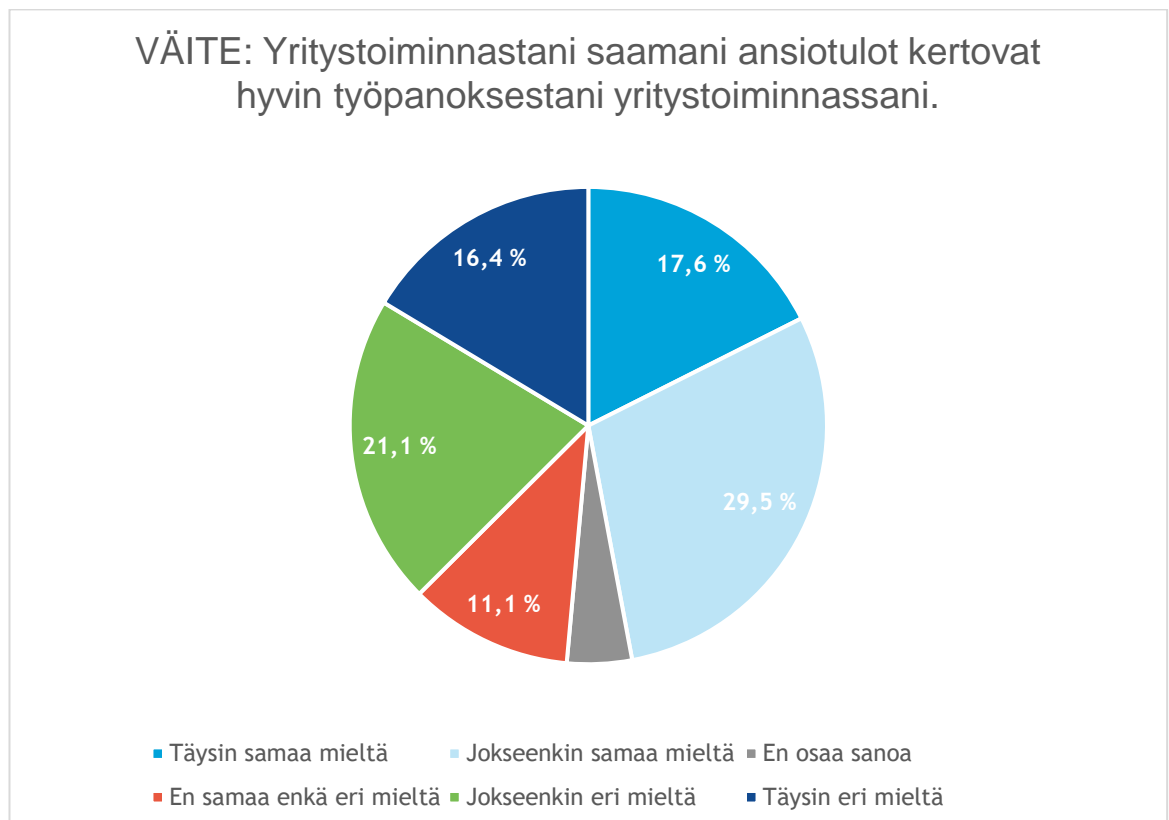
Esitimme vastaajille väitteen ”Yritystoiminnasta saamani ansiotulot kertovat hyvin työpanoksestani yritystoiminnassasi” ja kysyimme, ovatko he väitteen kanssa samaa vai eri mieltä. Vastaajista lähes puolet oli väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin tai jokseenkin eri mieltä oli 37 prosenttia. **(KUVA 25)**

Vertailtaessa vastauksia yrityskoon mukaan saatamme huomata, että mitä isommasta yrityksestä on kyse, sitä useampi vastaaja kokee ansiotulojensa kertovan hyvin työpanoksestaan ja yksinyrittäjien olevan ainoa ryhmä, jossa useampi vastaaja on väitteen kanssa eri mieltä kuin samaa mieltä. **(KUVA 26)** Myös miehissä ja kaikista nuorimmissa vastaajissa on keskivertoa enemmän niitä, jotka olivat väittämän kanssa samaa mieltä.

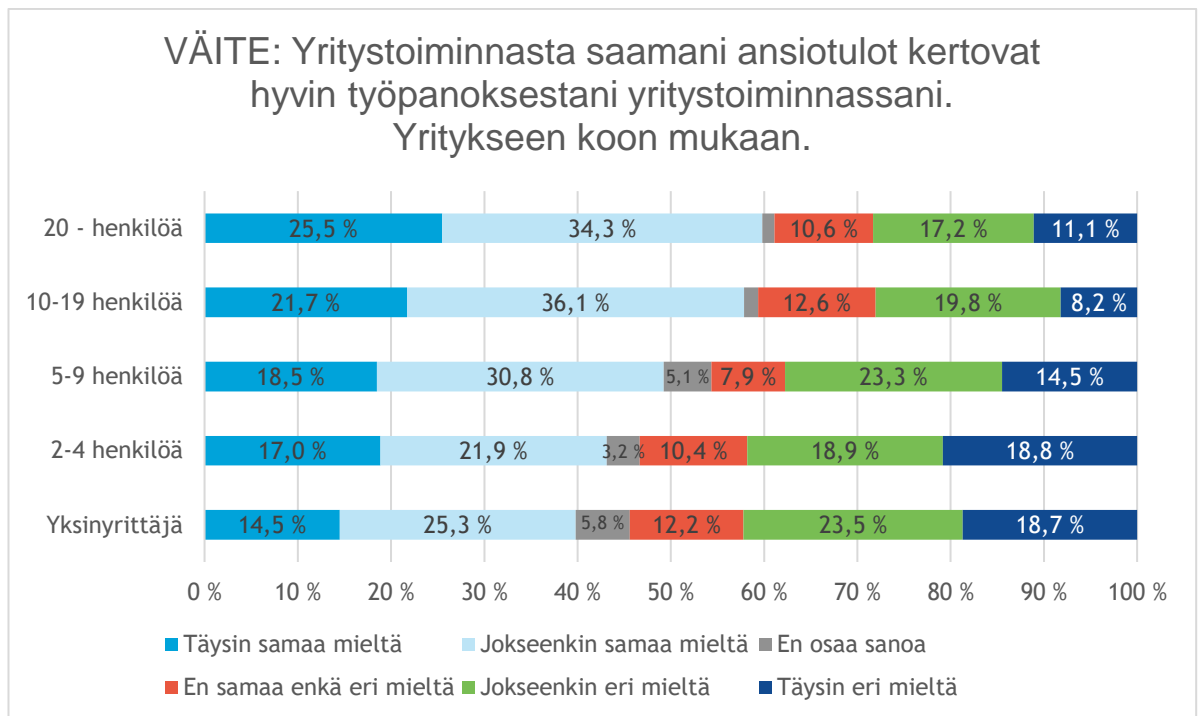
Kun vastauksia tarkastellaan vastaajan YEL-työtulon mukaan huomaamme, että väitteen kanssa ollaan sitä useammin samaa mieltä, mitä korkeampi vastaajan YEL-työtulo on. Vähintään 50 000 YEL-työtulon omaavista vastaajista jopa 70 prosenttia oli väitteen kanssa samaa mieltä, kun taas alle ansiosidonnaisen työttömyysturvan rajan alle vakuutaneista lähes puolet oli väitteen kanssa eri mieltä. **(KUVA 27)**

Tarkasteltaessa vastauksia yrittäjän bruttoansiotulojen mukaan huomaamme saman ilmiön, kun YEL-työtulojen mukaan tarkasteltaessa: mitä suurempaa ansiotuloa vastaaja saa, sitä todennäköisemmin hän on väitteen kanssa samaa mieltä. Yli 60 000 euroa tienaavista vastaajista lähes seitsemän kymmenestä on väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun alle 10 000 euroa tienaavista näin vastaa vain joka neljäs. **(KUVA 28)**

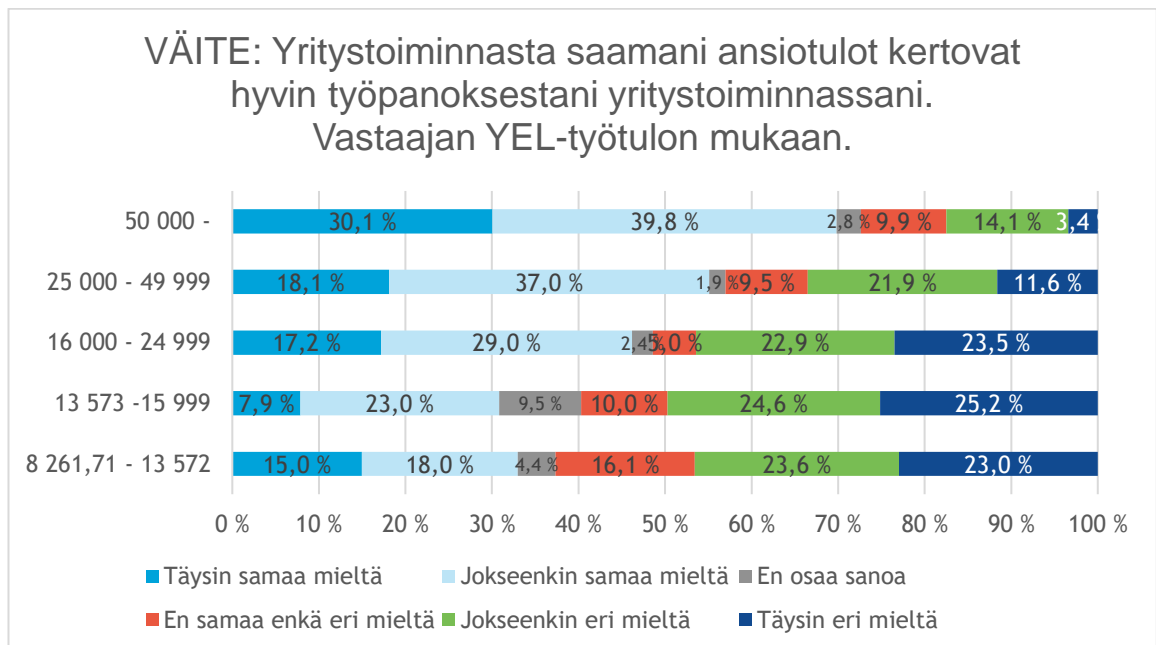
KUVA 25

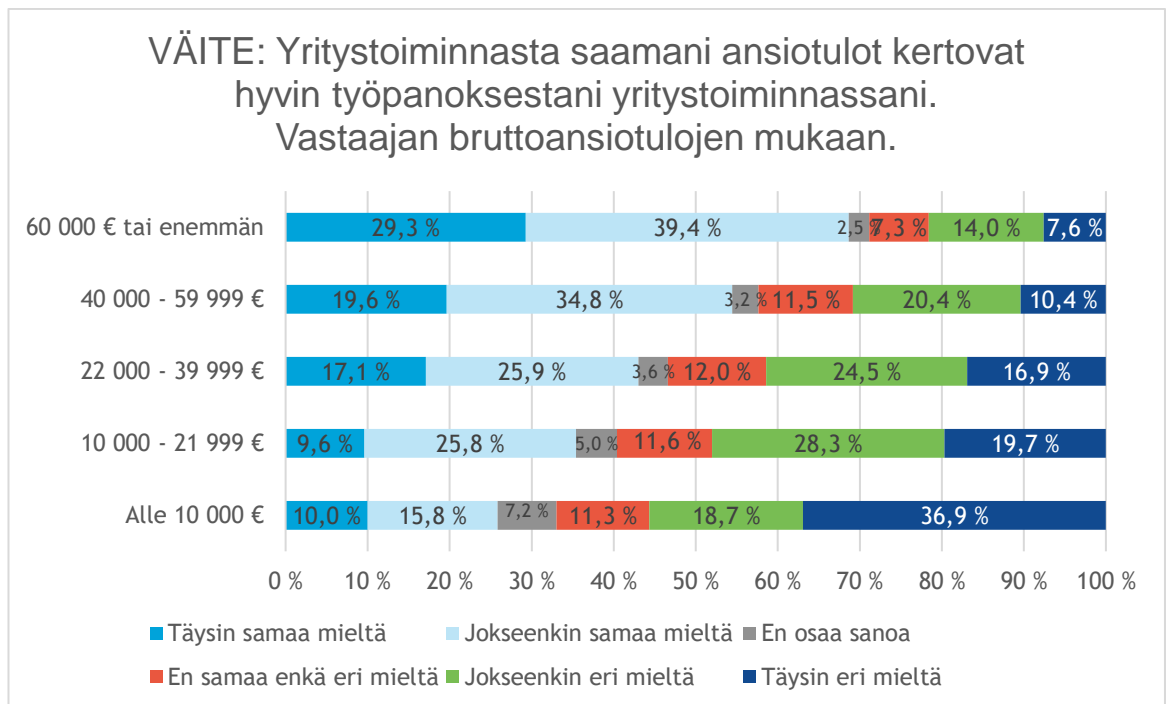
KUVA 26

KUVA 27

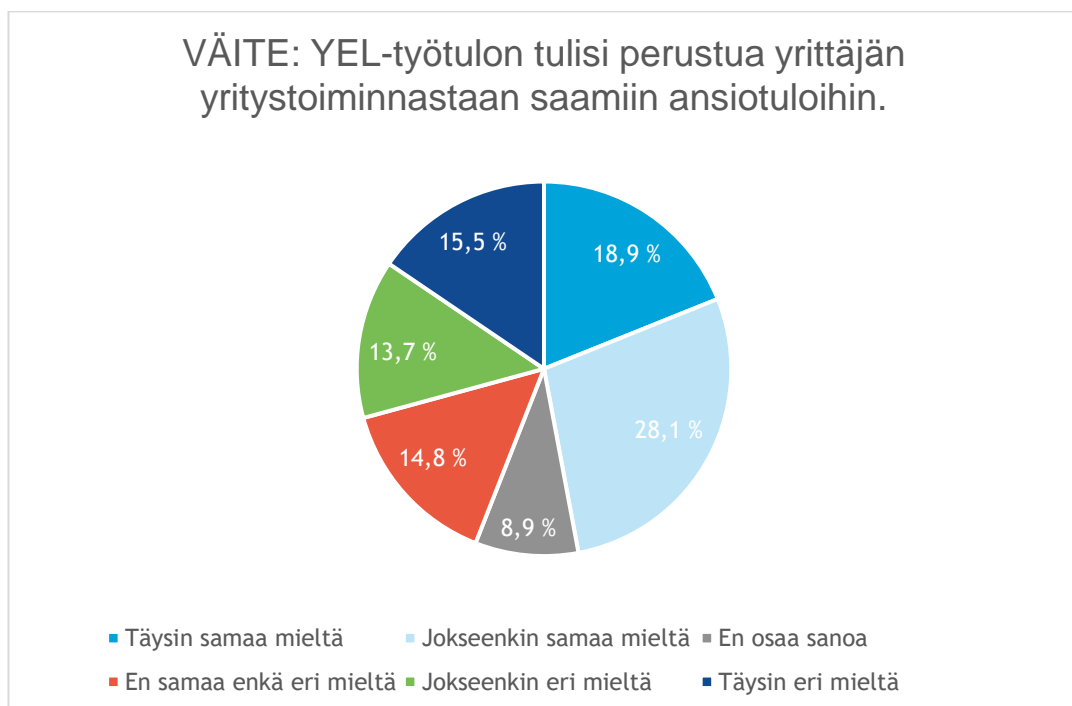

KUVA 28

Väitteen ”YEL-työtulon tulisi perustua yrittäjän yritystoiminnastaan saamiinsa ansiotuloihin” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yhtä suuri osa vastaajista kuin edellisen väitteen kanssa eli noin 47 prosenttia vastaajista. Alle kolmannes oli väitteen kanssa eri mieltä. (KUVA 29)

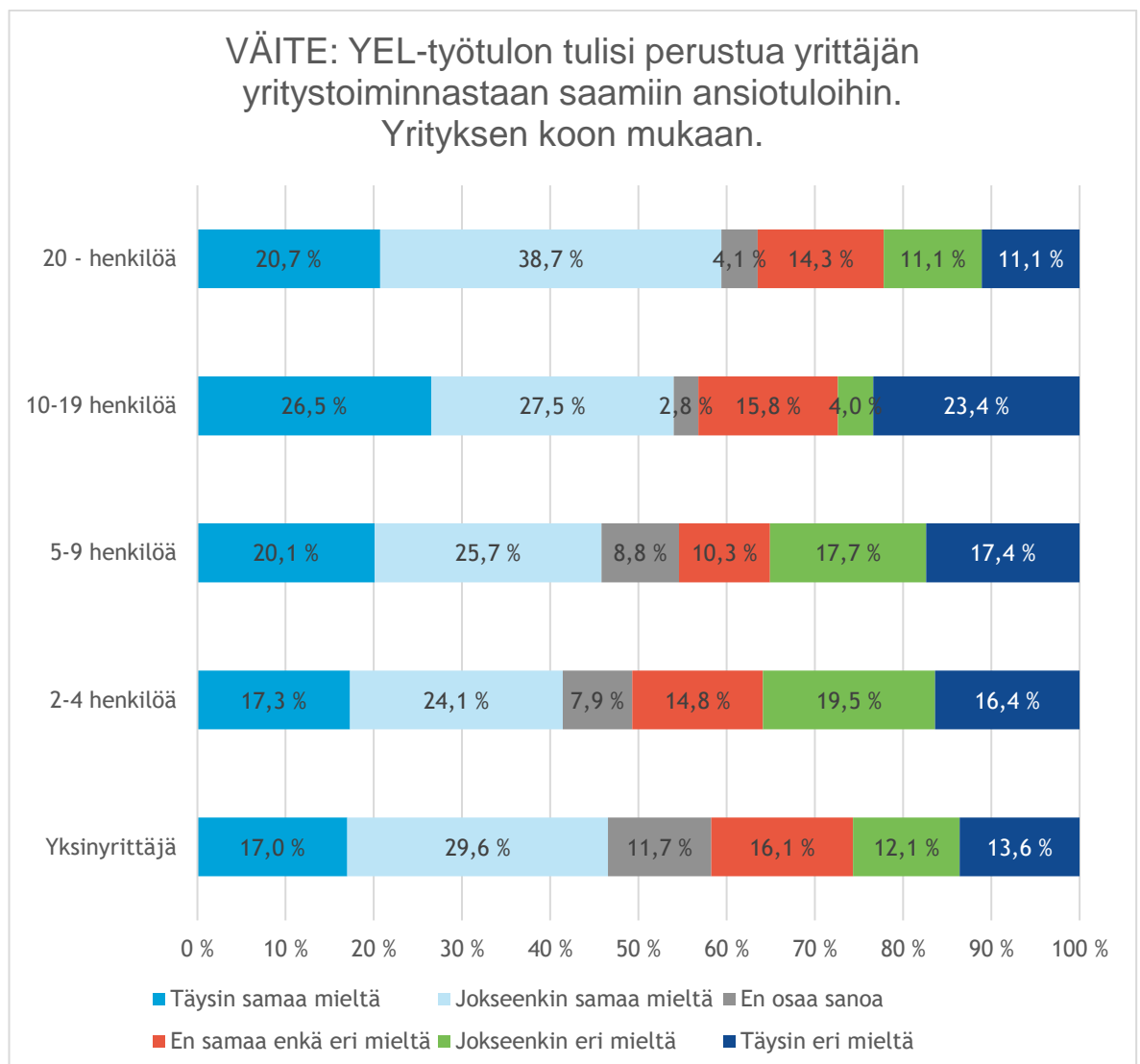
KUVA 29

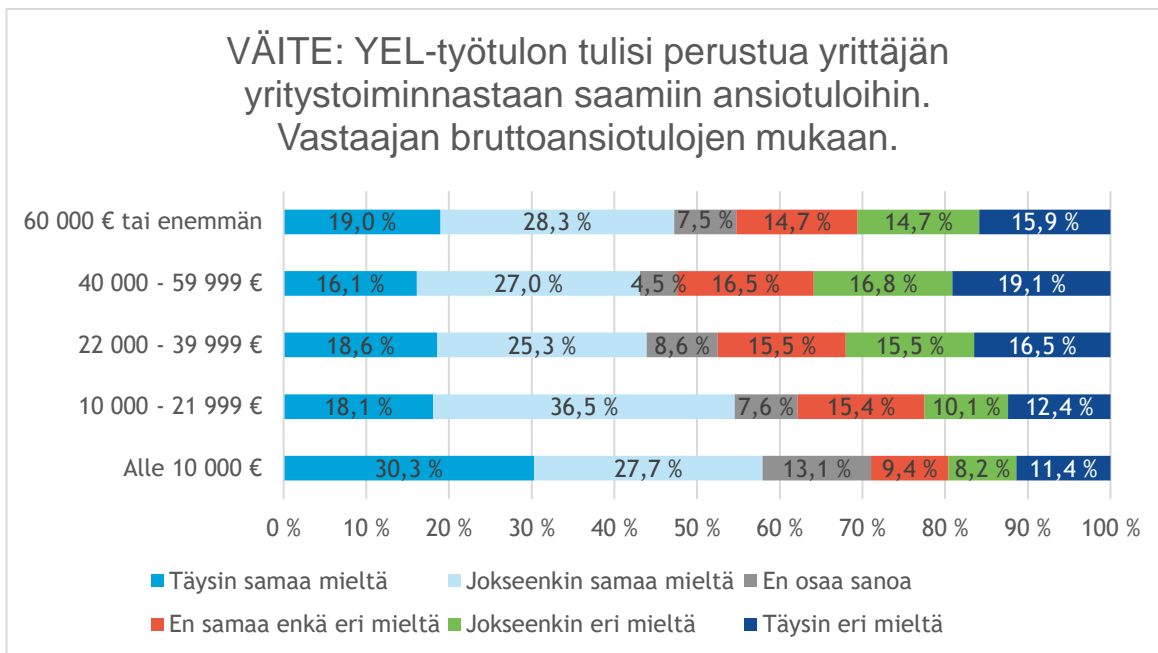
Tämäkin ajatus sai enemmän kannatusta kaikista isoimmista yrityksissä toimivilta yrittäjiltä, mutta myös yksinyrittäjistä lähes puolet oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. **(KUVA 30)** Ajatus sai muita vastaajia enemmän kannatusta toiminimiyrittäjiltä, enintään kaksi vuotta toimineilta yrittäjiltä sekä yli 60-vuotiailta yrittäjiltä

On hyvin ymmärrettävää, että alle 10 000 euroa tienaavista vastaajista selvästi yli puolet on väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. Toisaalta myös isommissa tuloluokissa ajatus saa kannatusta ja yli 60 000 euroa tienaavistakin vielä lähes puolet on samaa mieltä. **(KUVA 31)** Tätä selittänee se, että mitä korkeammat vastaajan tulot olivat, sitä todennäköisemmin hän katsoo yritystoiminnastaan saamiensa ansiotulojen kertovan hyvin hänen työpanoksestaan yritystoiminnassaan. **(KUVA 28)**

KUVA 30

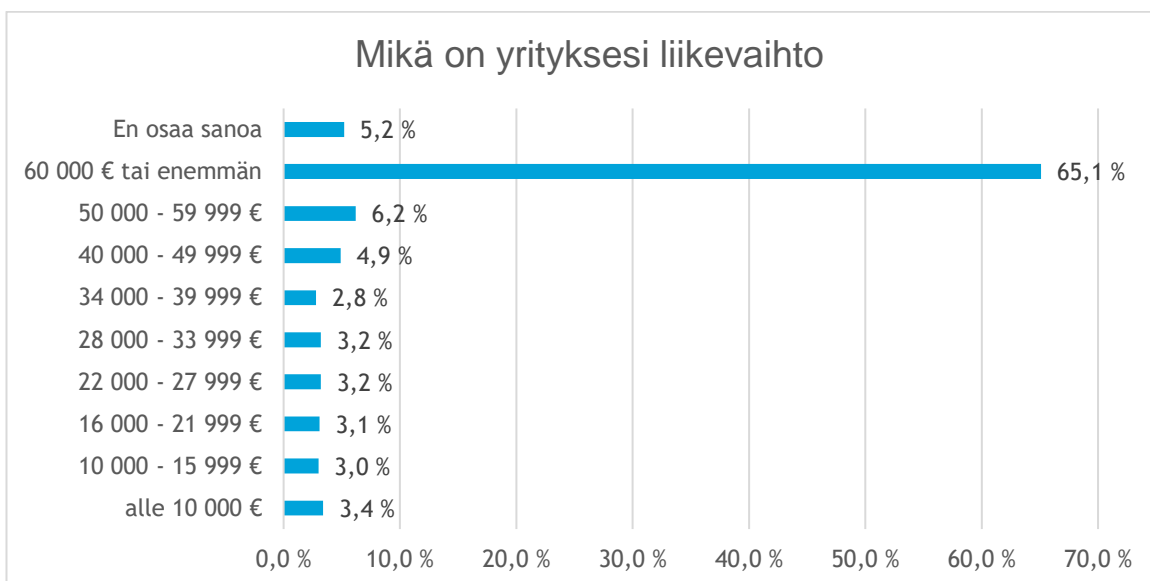
KUVA 31

2.5 Työtulon suhde liikevaihtoon

Vastaajilta kysyttiin heidän yrityksensä liikevaihtoa. Viisi prosenttia vastaajista ei osannut kysymykseen vastata. Lähes kahdella kolmesta vastaajasta liikevaihto oli vähintään 60 000 euroa, kolmella neljästä vähintään 40 000 euroa. Loppujen 19 prosentin liikevaihto oli alle 40 000 euroa, kolmella prosentilla jopa alle 10 000 euroa. (KUVA 32)

KUVA 32

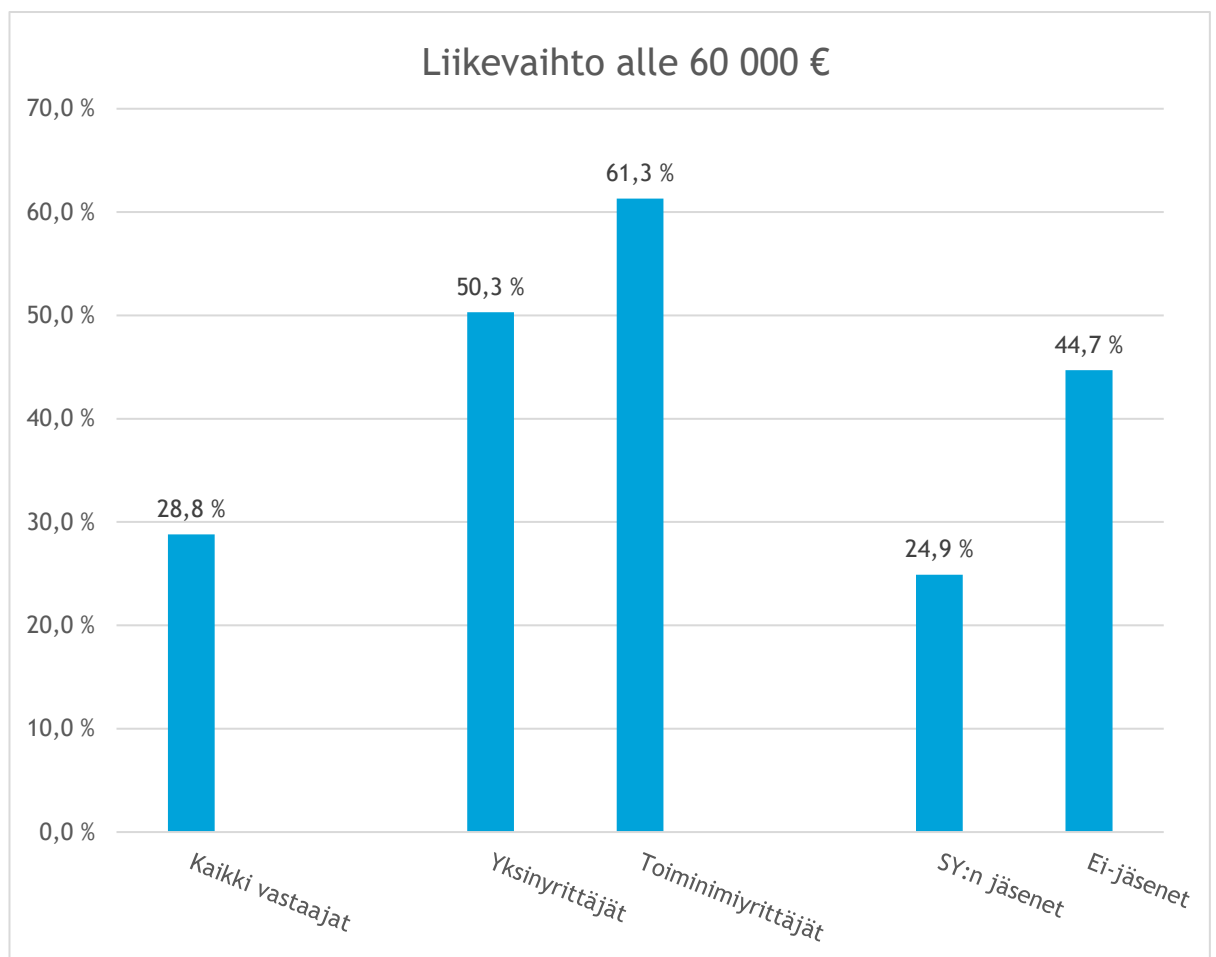

Alle 60 000 euron liikevaihto oli muita useammin yksinyrittäjillä (50 %) ja toiminimellä toimintaa harjoittavilla (62 %). Suomen Yrittäjien jäsenistä alle 60 000 euron liikevaihto oli joka neljännellä, kun ei jäsenistä vastaava luku oli 45 prosenttia. Ei-jäsenistä myös selvästi harvempi (10 %) osasi liikevaihtonsa kertoa. **(KUVA 33)**

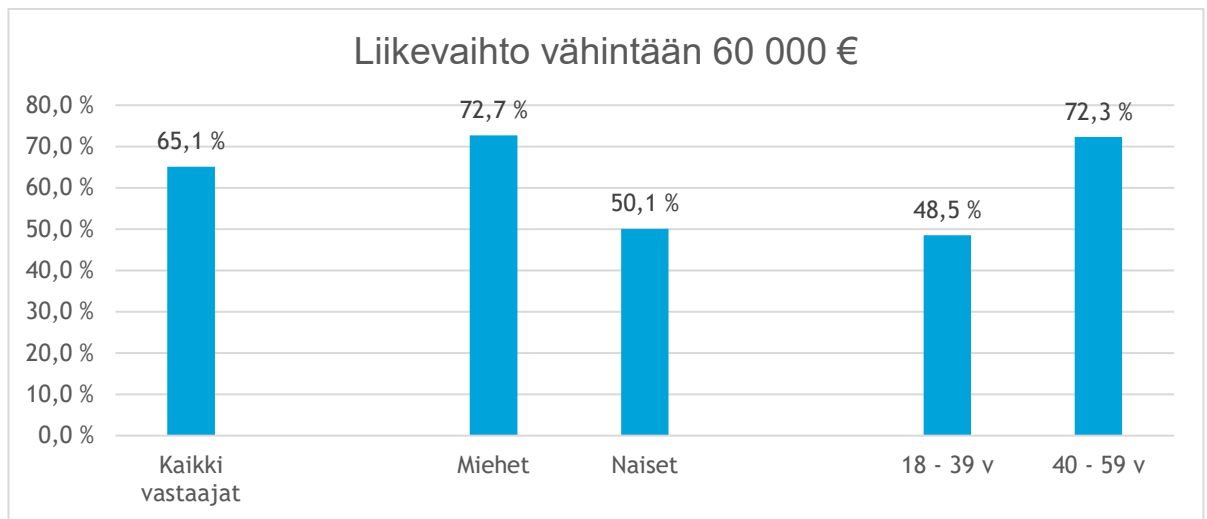
Miesten yritysten liikevaihdot olivat selvästi naisten yrityksiä suurempia. Miehillä jopa 73 prosentilla liikevaihto oli vähintään 60 000 euroa, naisilla vastaava luku oli 50 prosenttia. **(KUVA 34)**

Liikevaihto oli muita ikäryhmiä useammin vähintään 60 000 euroa 40-59 -vuotiaiden yrityksissä mikä on varsin ymmärrettävää, kun ko. vastaajaryhmässä myös työskentely yritystoiminnassa oli muita ikäluokkia useammin kokoaikaista. **(KUVA 34)**

KUVA 33

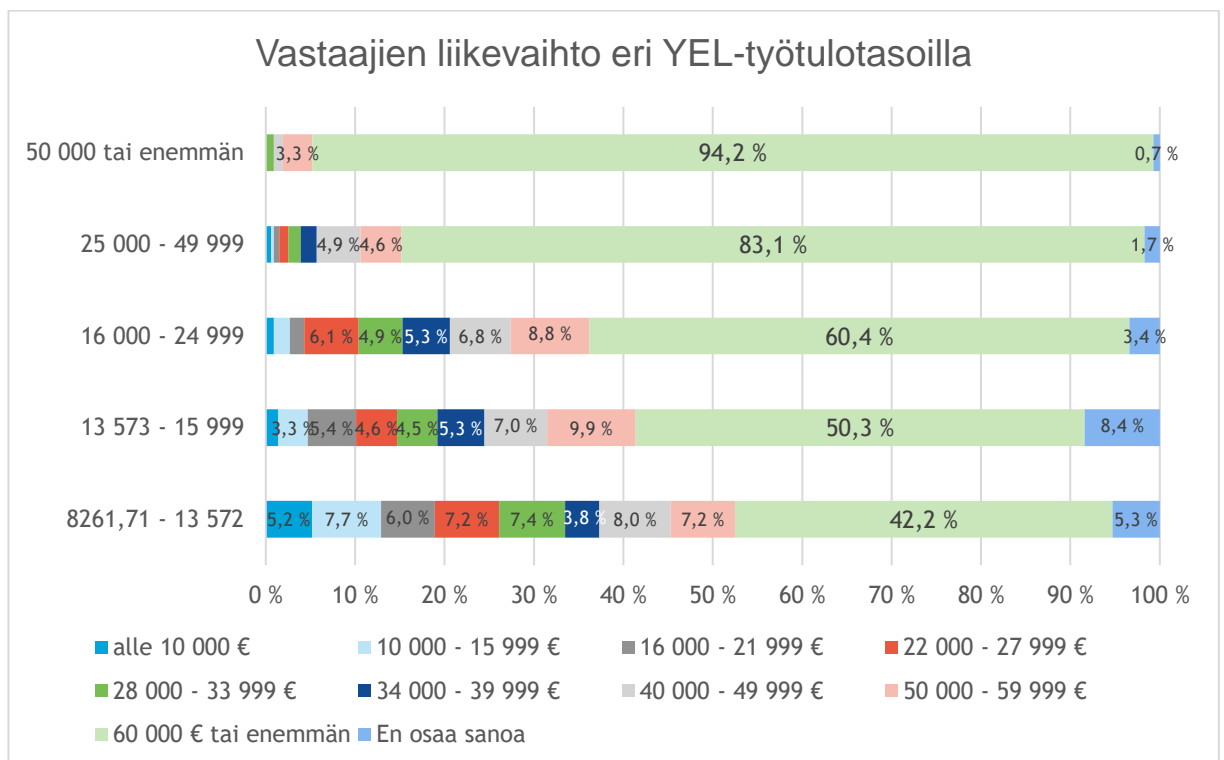

KUVA 34

Vertasimme vastaajien ilmoitusta liikevaihdostaan heidän ilmoitukseensa YEL-työtuloaan. Liikevaihto vastasi vastausten perusteella YEL-työtuloa vielä bruttoansiotuloakin heikommin. Vain yli 50 000 YEL-työtulolla valtaosalla myös liikevaihto oli yli 50 000 euroa.¹¹ (KUVA 35)

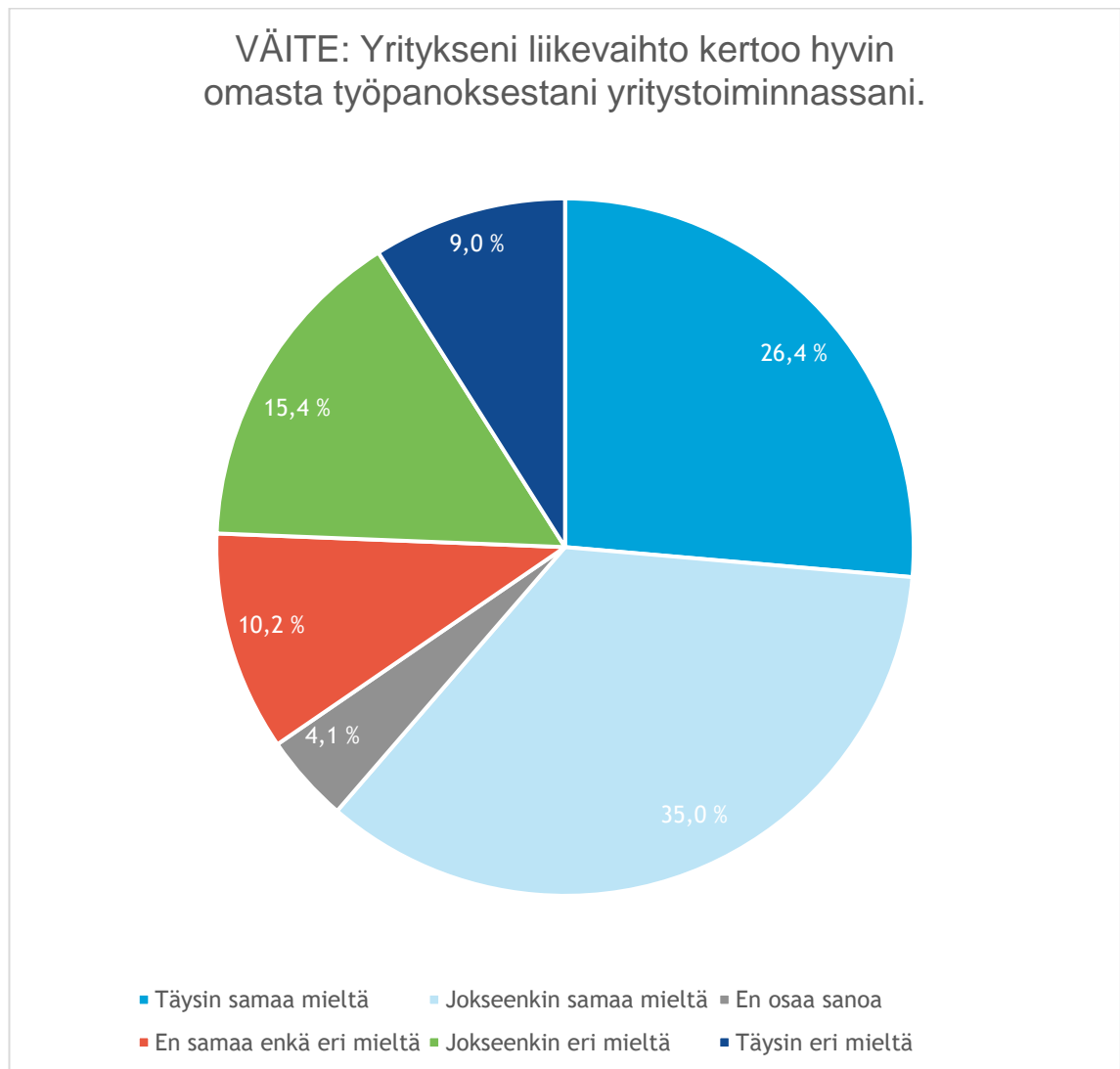
KUVA 35

¹¹ On hyvä muistaa, että muilla kun yksinyrittäjillä liikevaihto muodostuu myös muiden henkilöiden työpanoksesta. Tässä selvityksessä ei kuitenkaan ollut mahdollista tätä suhdetta tutkia.

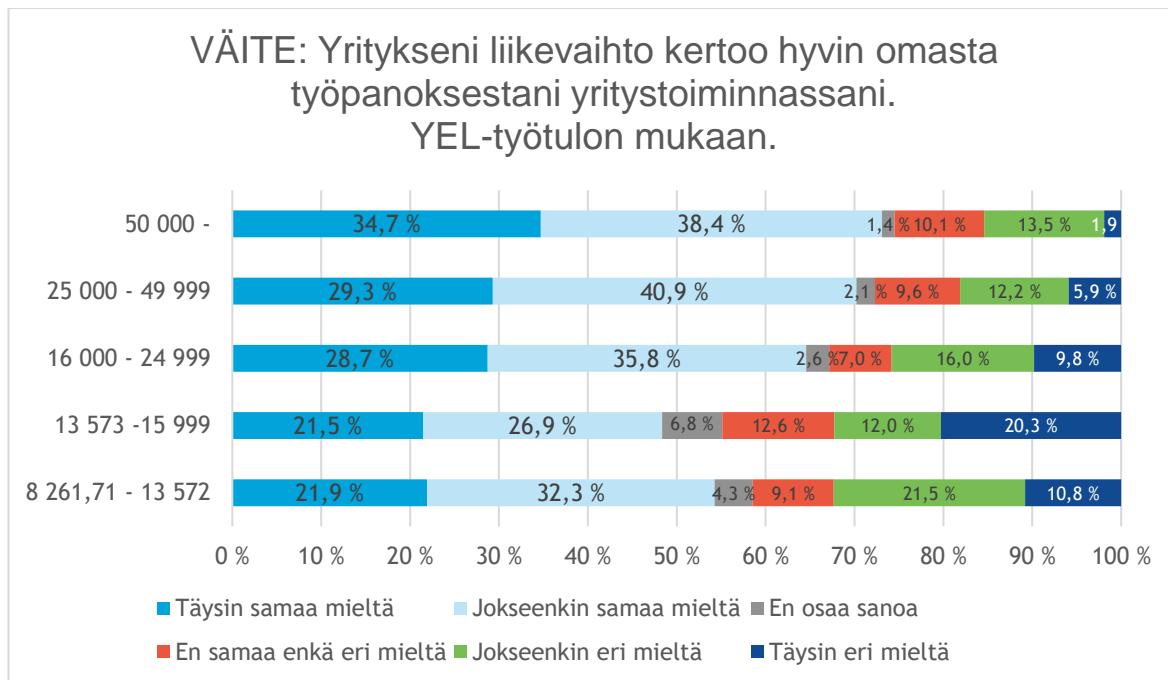
Esitimme vastaajille väitteen ”Yritykseni liikevaihto kertoo hyvin työpanoksestani yritystoiminnassasi” ja kysyimme, ovatko he väitteen kanssa samaa vai eri mieltä. Vastaajista jopa 61 prosenttia oli väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun täysin tai jokseenkin eri mieltä oli noin joka neljäs. **(KUVA 36)**

KUVA 36

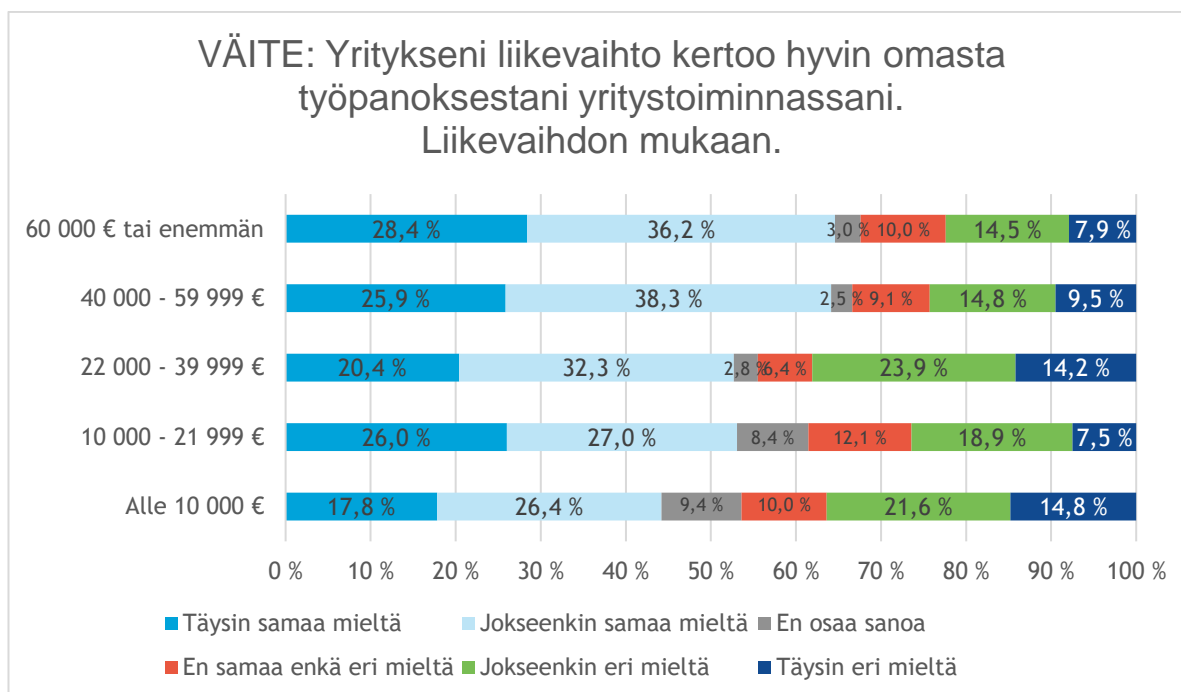

Myös tämän väitteen kohdalla itsensä korkeammalla YEL-työtulolla vakuuttaneet olivat useammin samaa mieltä. Vähintään 50 000 työtulolla toimivista lähes kolme neljästä oli väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. **(KUVA 37)** Sama ilmiö toistui tarkasteltaessa vastauksia vastaajien liikevaihdon mukaan: mitä korkeampi liikevaihto, sitä todennäköisempää on, että vastaaja oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. **(KUVA 38)** Näiltä osin vastaukset ovat hyvin linjassa kuvassa 35 esitetyn vastaajien YEL-työtulojen ja liikevaihdon suhteen kanssa.

KUVA 37

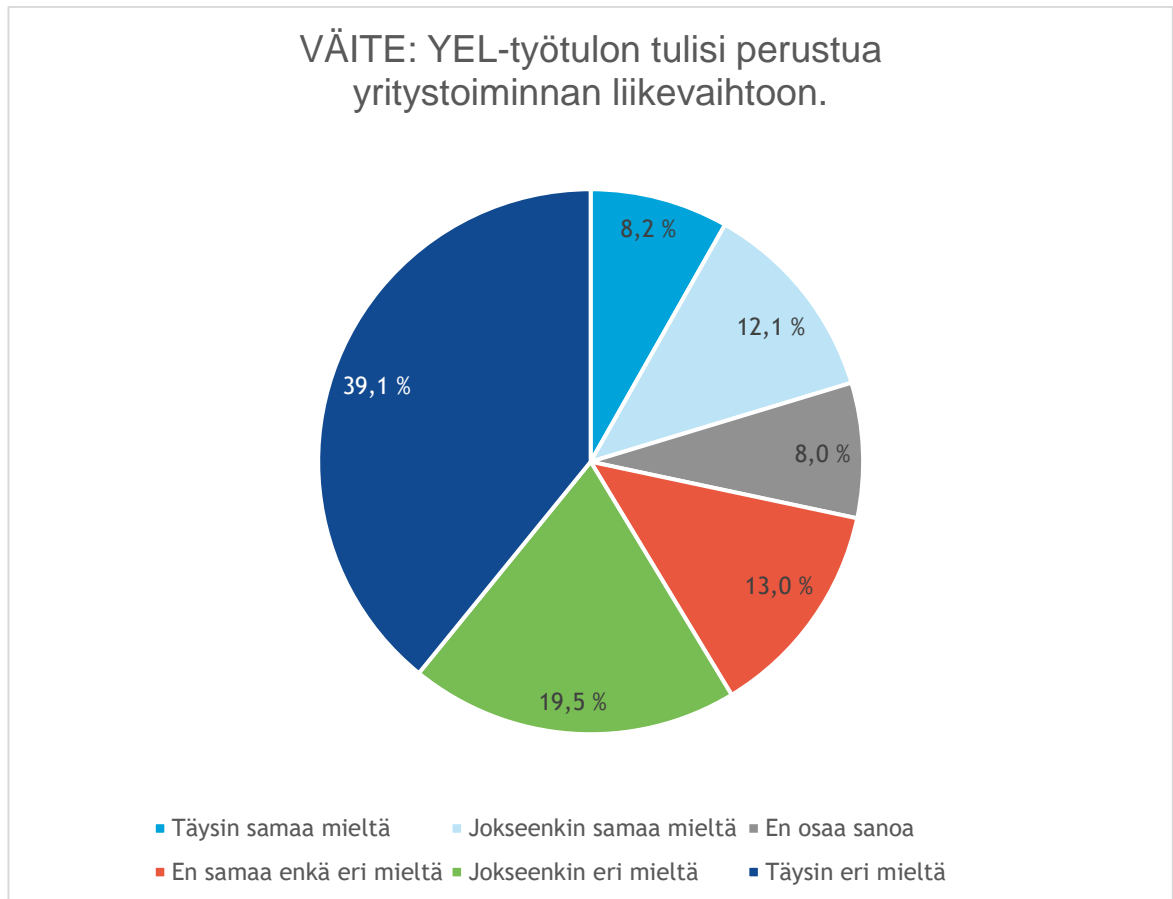
KUVA 38

Esitimme myös väitteen ”YEL-työtulon tulisi perustua yritystoiminnan liikevaihtoon”. Ajatus saa vastaajilta täystyrmäyksen: Kyseisen väitteen kanssa täysin tai jokseenkin

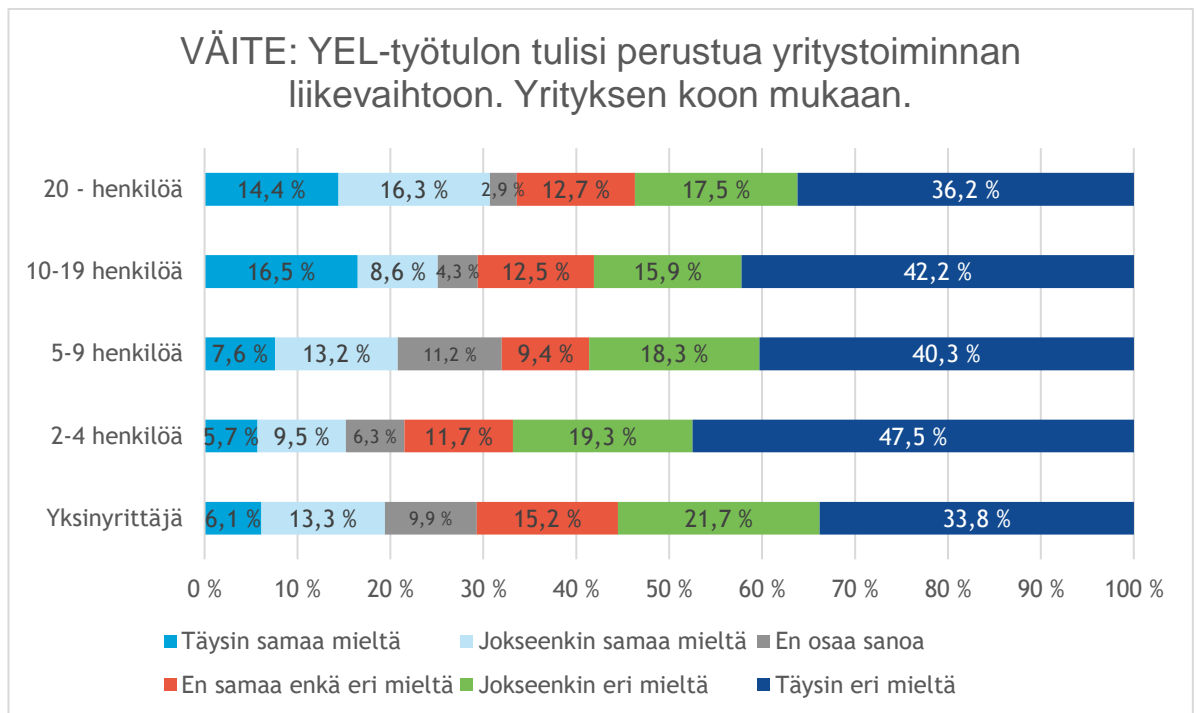
samaa mieltä oli vain joka viides vastaaja. Sen sijaan lähes kuusi kymmenestä oli jokseenkin tai täysin eri mieltä. (KUVA 39)

KUVA 39

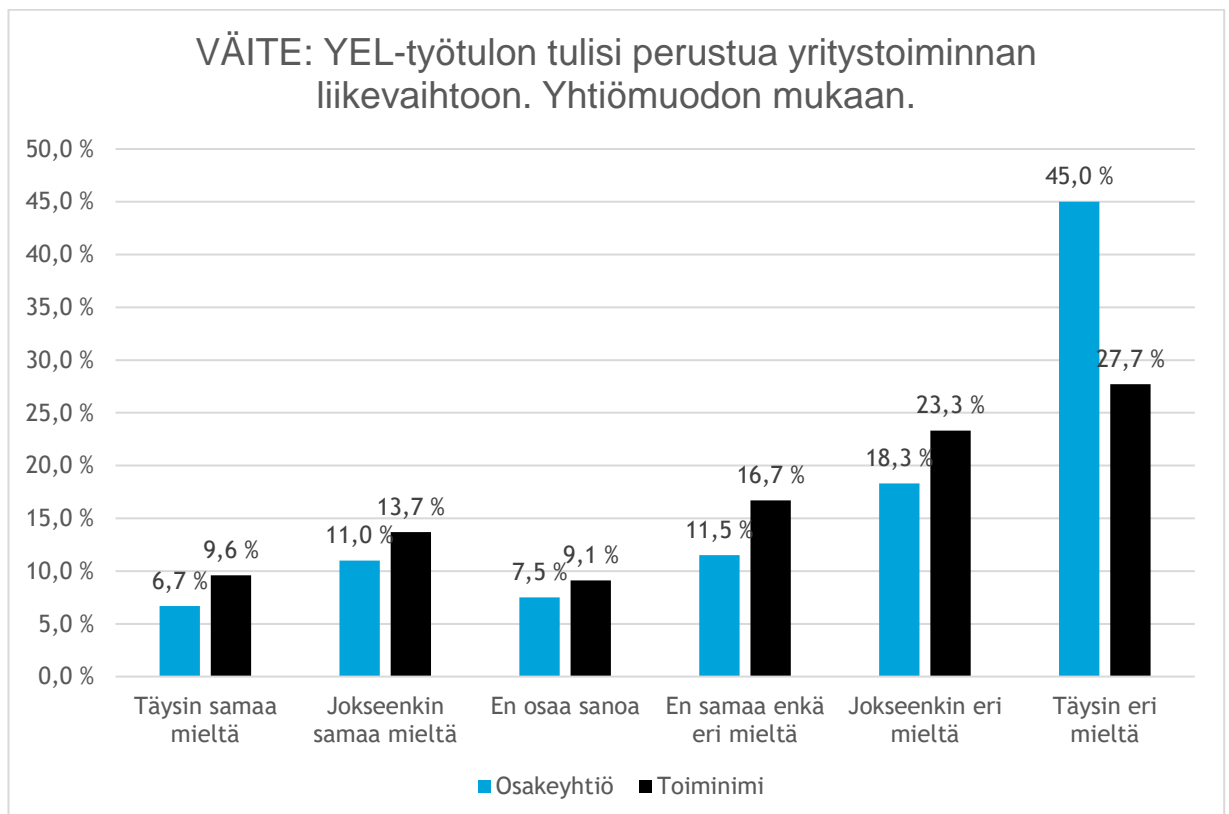

Väite sai selvästi enemmän kannatusta yrittäjiltä, jotka toimivat isommissa yrityksissä, joskin kaikissa yrityskokoluokissa vastustajien määrä oli suurempi. (KUVA 40) Osakeyhtiömuodossa toimivat yrittäjät olivat väitteestä toiminimiyrittäjiä selvästi useammin eri mieltä. (KUVA 41) Iän mukaan jaoteltuna 18-39 -vuotiaat vastaajat ovat jopa hieman enemmän samaa mieltä kuin eri mieltä väitteen kanssa kun taas 40 – 59 -vuotiaiden ryhmissä ajatus saa täystyrmäyksen. (KUVA 42) Kuten arvata saattaa, väitteen kanssa eniten samanmielisiä löytyy vastaajat liikevaihdon mukaan jaoteltuna alle 10 000 euron liikevaihdolla toimivista yrittäjistä ja selvästi kovinta vastustus on yli 60 000 euron liikevaihdolla toimivissa vastaajissa. (KUVA 43)

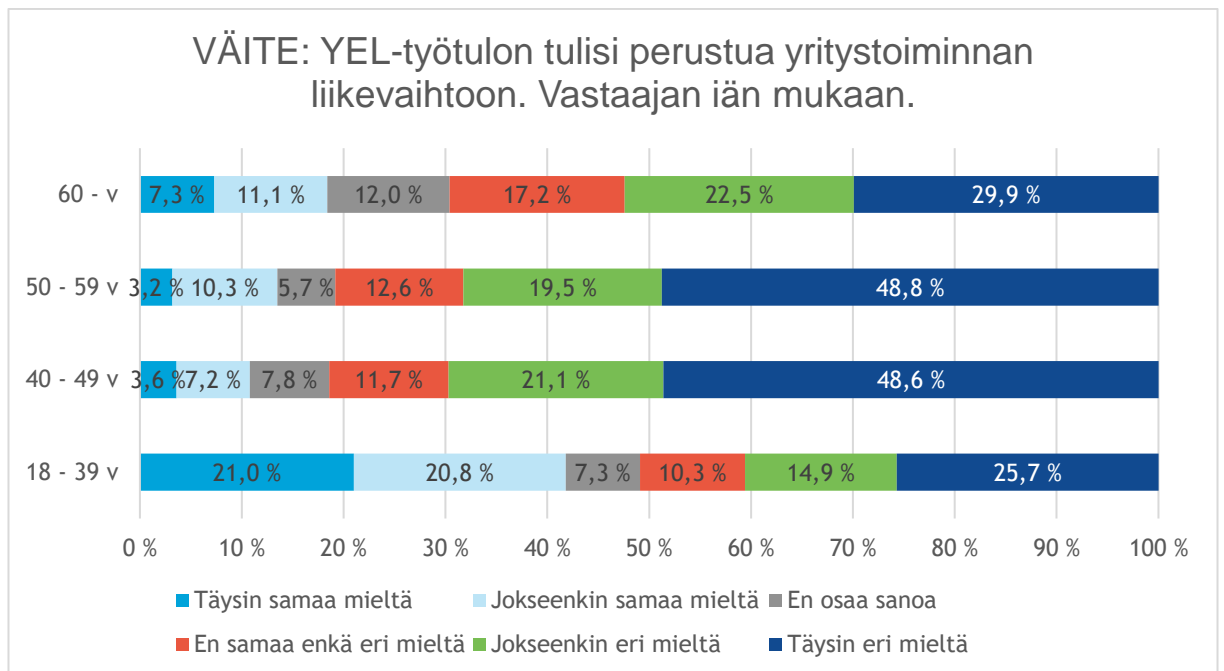
KUVA 40

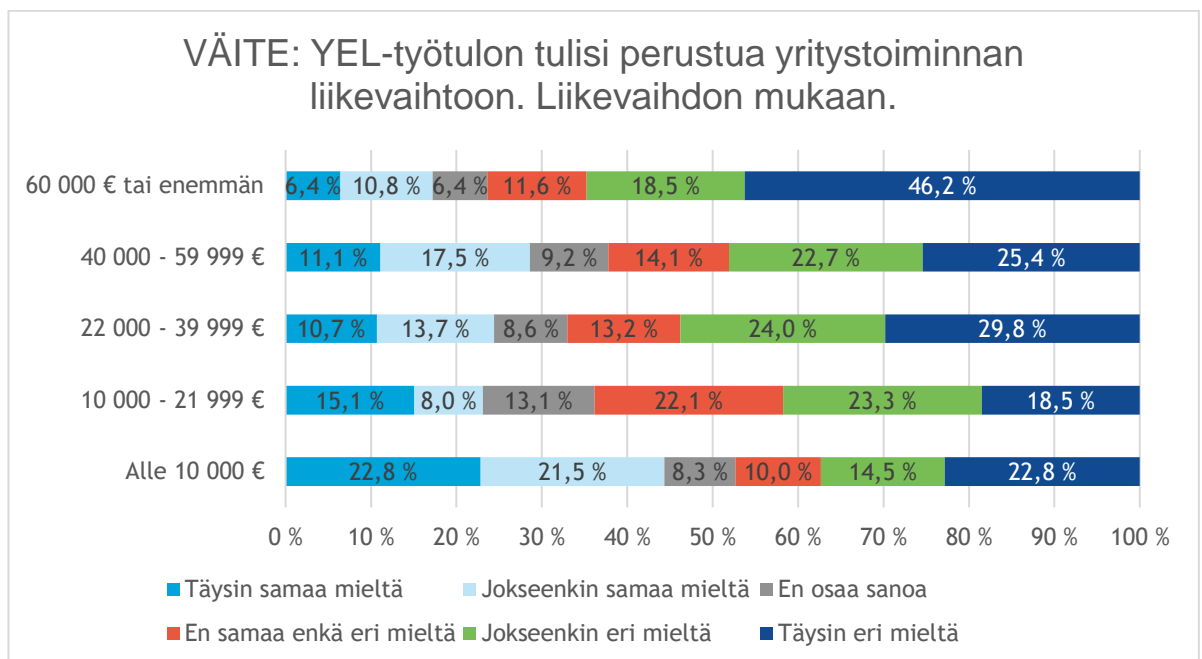
KUVA 41

KUVA 42

KUVA 43

3. Väittämät

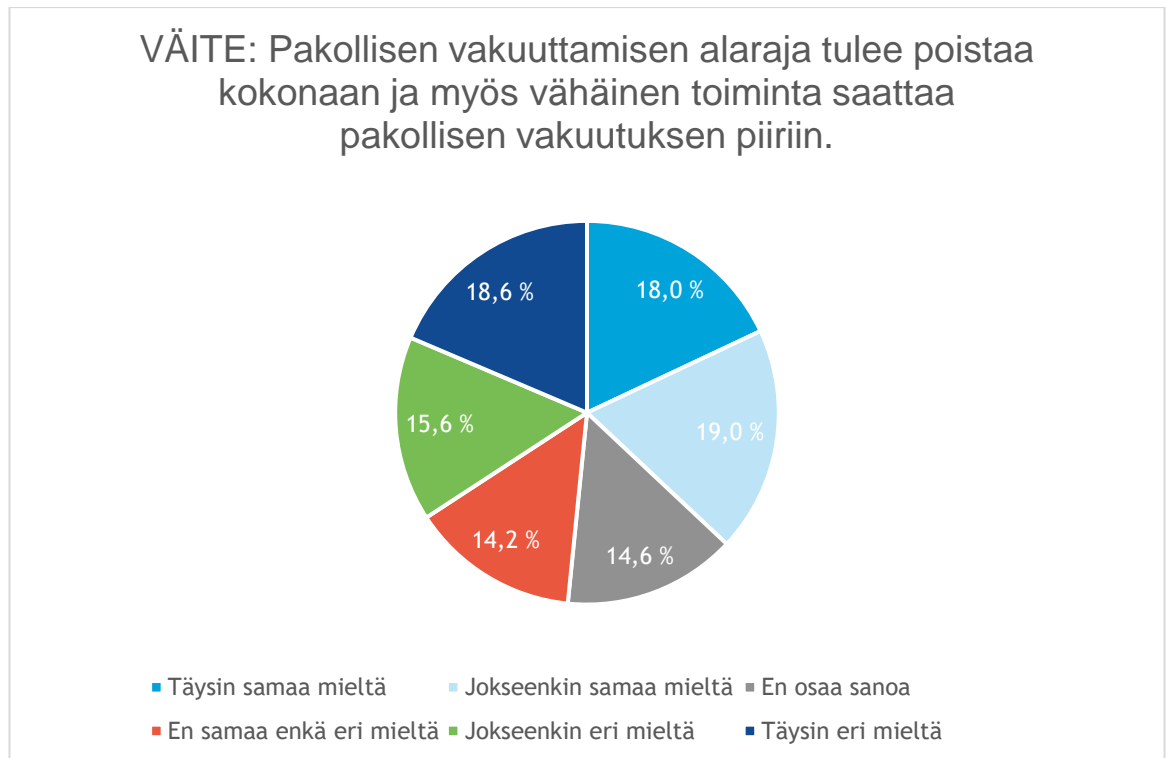
3.1 Eläkevakuuttamisen rajat

Yrittäjän eläkelain mukaan yrittäjä on vakuuttamisvelvollinen, mikäli hänen YEL-työtulonsa eli työpanoksensa arvo on vähintään 8.261,71 euroa vuodessa (2022). Tämä tarkoittaa sitä, että keskimäärin noin 10 tuntia tai enemmän viikossa työskentelevä yrittäjä on vakuuttamisvelvollinen ja edellä mainittua pienemmällä työmäärällä vakuutuksen ottaminen on vapaaehtoista. YEL-vakuutuksen voi ottaa ainoastaan, jos yritystoiminta kestää yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta. Tätä lyhyemmälle ajalle vakuuttaminen ei ole sallittua.

Esitimme vastaajille useamman väittämän liittyen yrittäjän eläkevakuuttamisen pakollisiin rajoihin, jonka jälkeen vastaajat kertoivat, olivatko he väittämän kanssa samaa vai eri mieltä.

Vastaajista yli kolmannes oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että pakollisen vakuuttamisen alaraja tulee poistaa kokonaan ja myös vähäinen yritystoiminta saattaa pakollisen vakuutuksen piiriin. Lähes saman verran vastaajista, oli asiasta täysin tai jokseenkin eri mieltä. (KUVA 44) Vuoden 2017 kyselyyn verrattuna aiempaa useampi oli alarajan poistamisen kannalla.

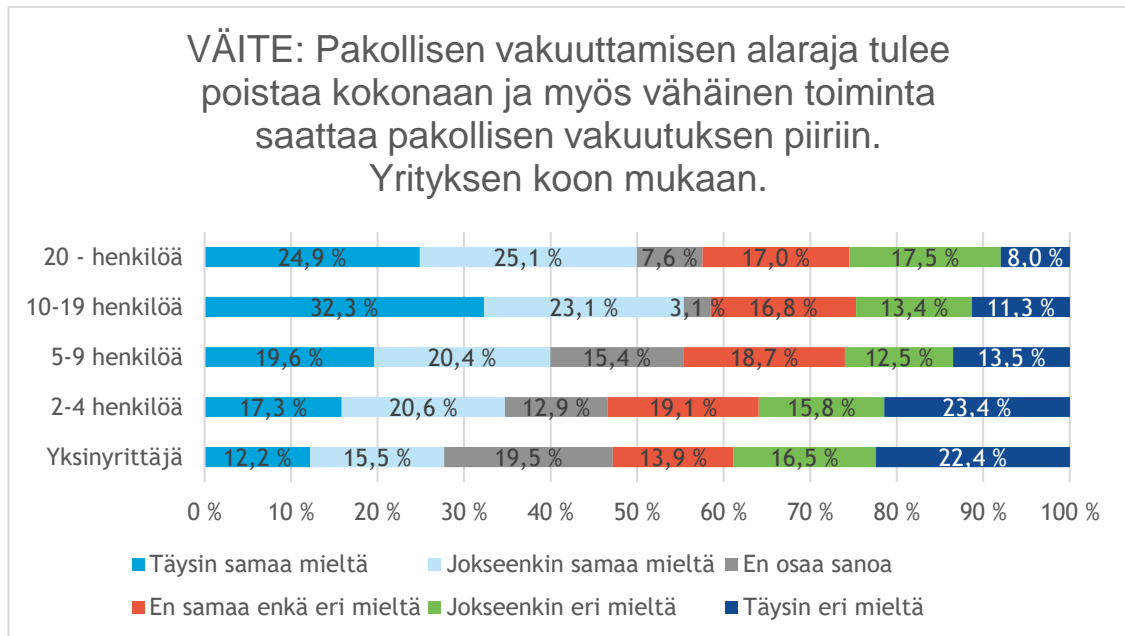
KUVA 44

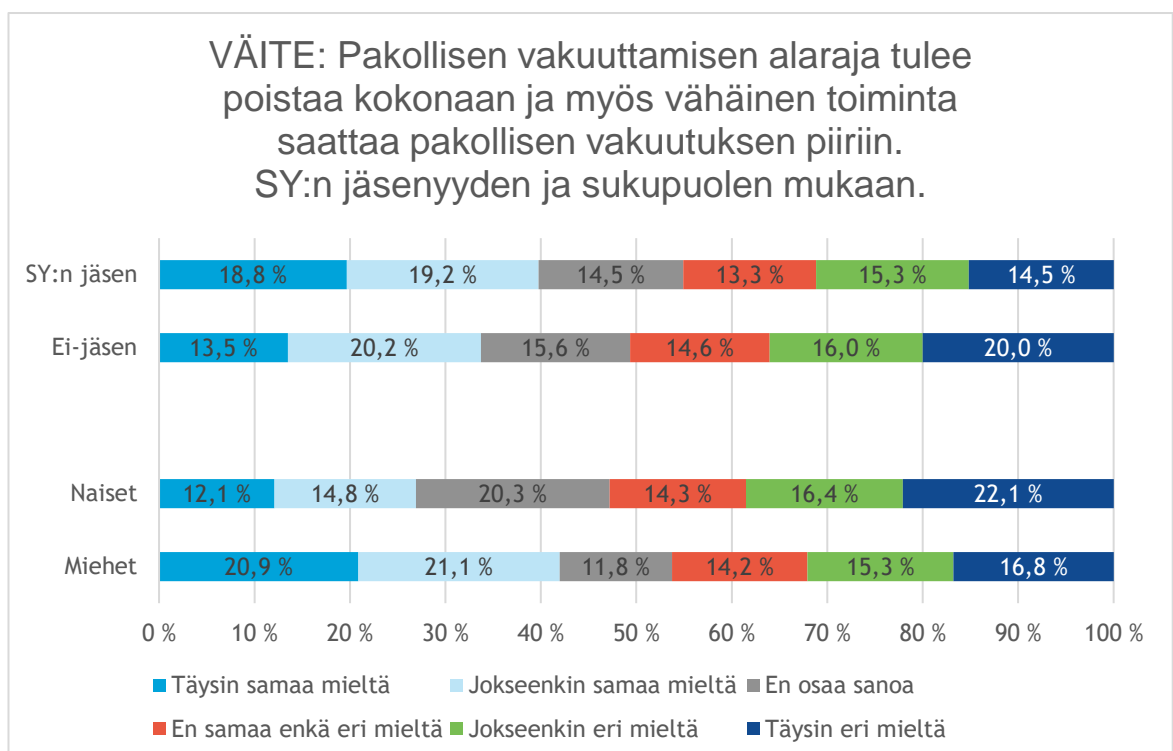
Ajatus sai eniten kannatusta suuremmissa yrityksissä, kun taas yksinyrittäjistä useampi oli sitä vastaan kuin sen puolesta. (KUVA 45) Suomen Yrittäjien jäsenissä oli hieman

enemmän kannatusta alarajan poistamiselle, kuin ei-jäsenissä. Miesvastaajat olivat naisvastaajia selvästi useammin alarajan poistamisen kannalla. (KUVA 46)

KUVA 45

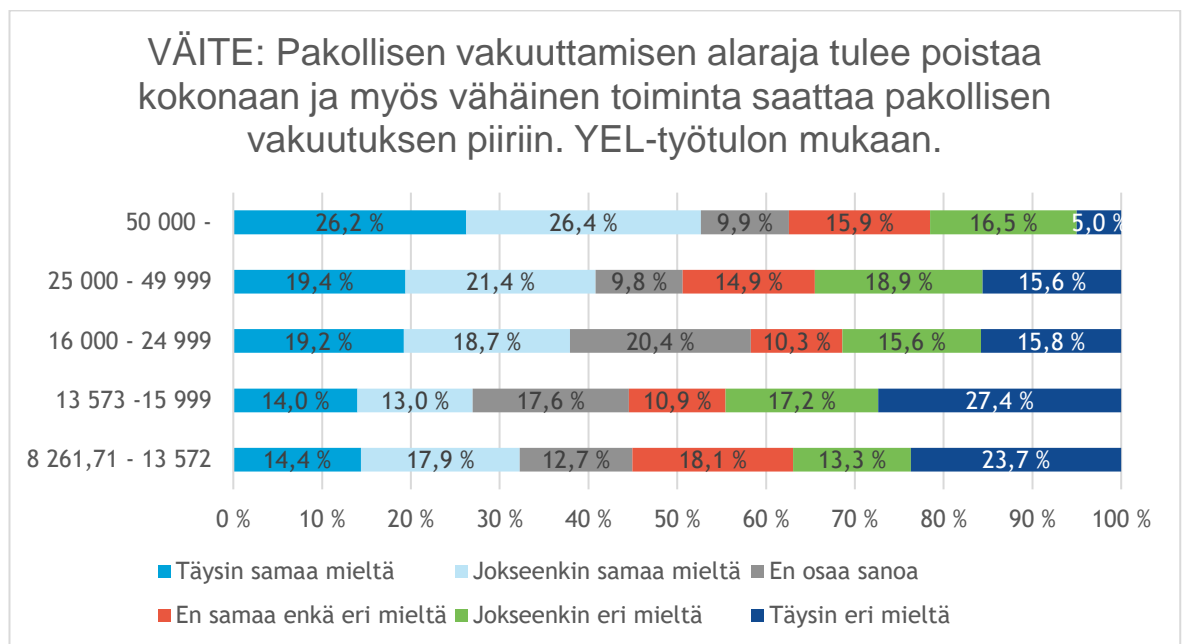
KUVA 46

Vastaajan YEL-työtulojen mukaan tarkasteltuna alarajan poisto saa eniten kannatusta saa enemmän kannatusta vastaajilta, joilla on korkea työtulo. Yli 50 000 työtulolla itsensä vakuuttaneista jopa 53 prosenttia vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. **(KUVA 47)**

Väite saa hieman enemmän kannatusta niiltä vastaajilta, joiden bruttoansiotulot ja/tai liikevaihto on muita vastaajia korkeammalla tasolla.

KUVA 47

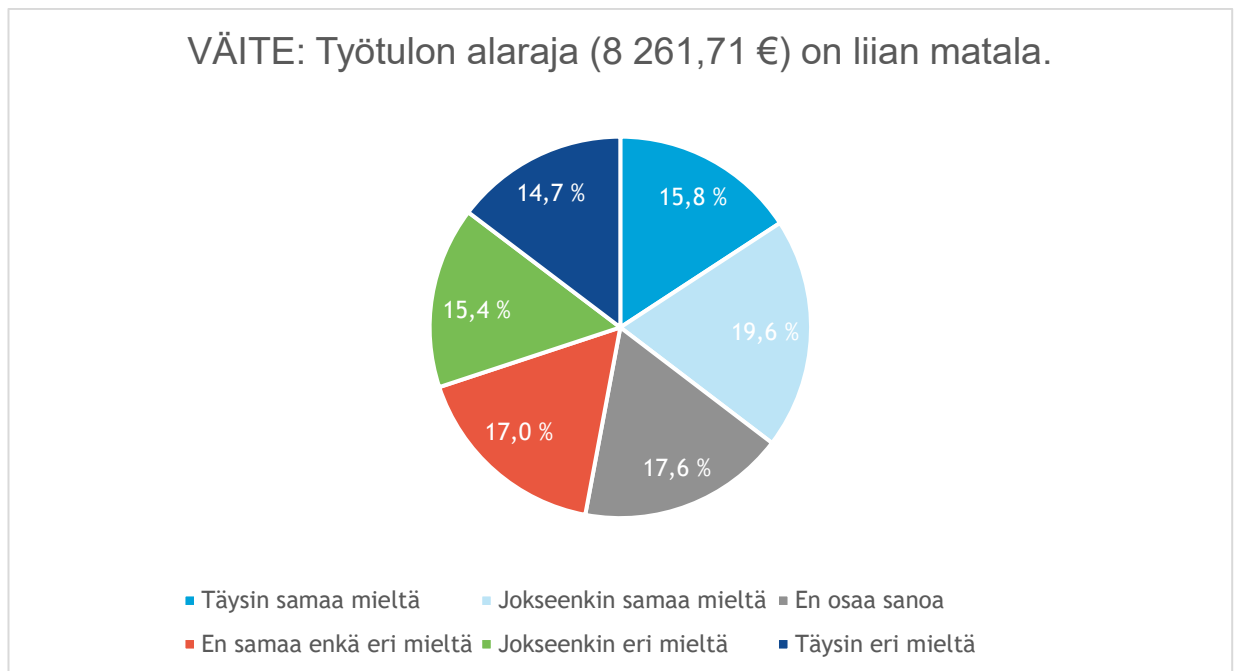

Toiseen suuntaan ajatuksia ohjaava väite kuului ”Työtulon alaraja on liian matala”. Väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yli kolmannes vastaajista ja täysin tai jokseenkin eri mieltä 30 prosenttia. **(KUVA 48)**

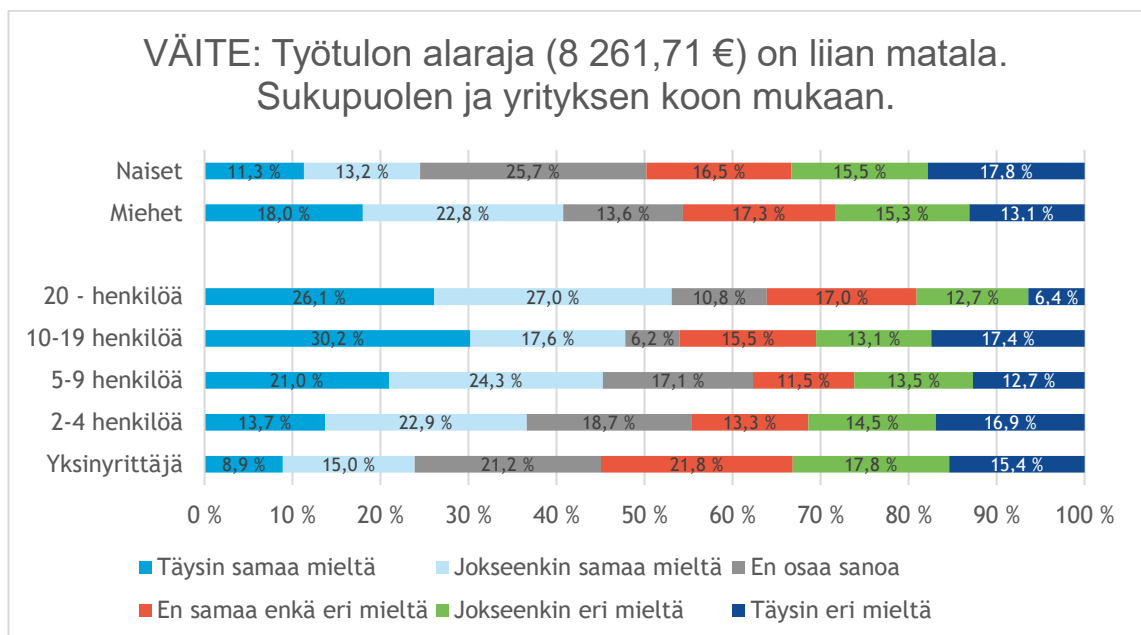
Yksinyrittäjät olivat yrityskoon perusteella ainoa ryhmä, jossa väitteen kanssa erimielisiä oli enemmän kuin samanmielisiä. Toisaalta yksinyrittäjävastaajista jopa 43 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä tai ei osannut ottaa kantaa väitteeseen. Väitteen kanssa samaa mieltä olevien määrä kasvaa yrityskoon kasvaessa. Miesvastaajista selvästi useampi kuin naisvastaajista oli väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. **(KUVA 49)**

Vastaajien YEL-työtulojen perusteella jaoteltuna vaikuttaa siltä, että mitä korkeampi työtulo, sitä todennäköisempää, että vastaaja on väitteen kanssa samaa mieltä. **(KUVA 50)**

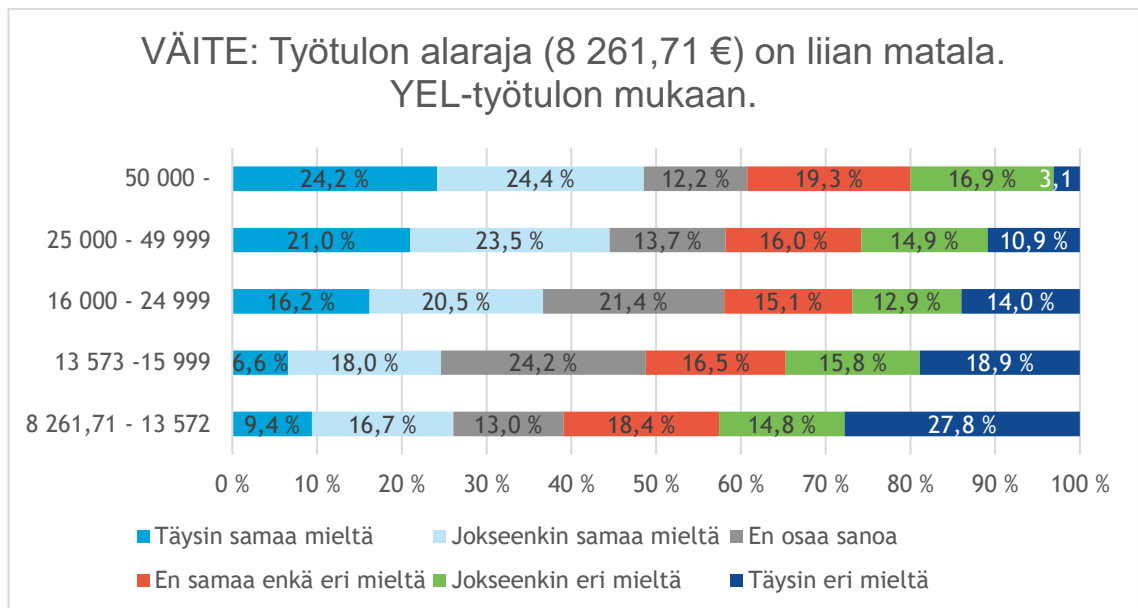
KUVA 48

KUVA 49

KUVA 50

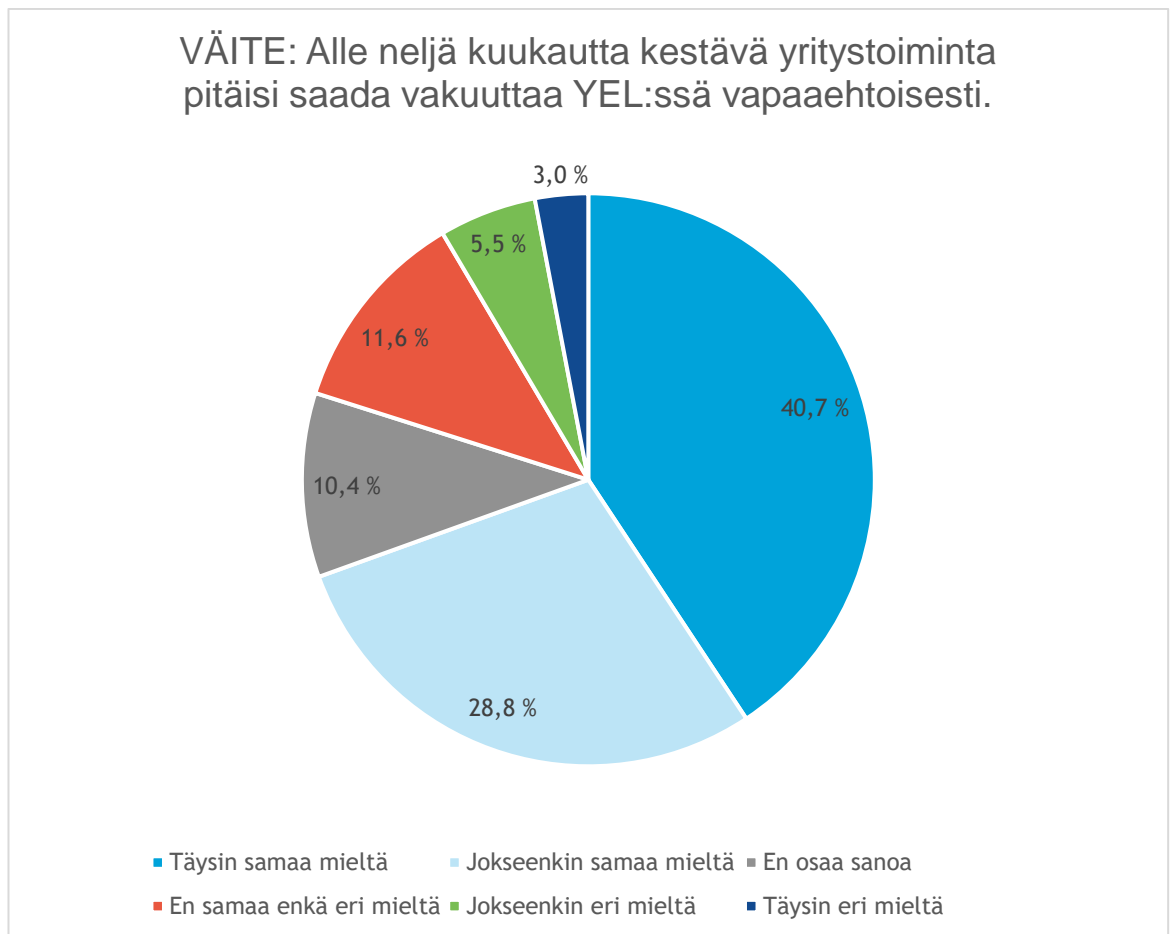
Vastaajista jopa 70 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Alle neljä kuukautta kestävä yritystoiminta pitäisi saada vakuuttaa YEL:ssä vapaaehtoisesti”. Eri mieltä on harvempi kuin joka kymmenes vastaaja. (KUVA 51)

Pakolliseksi vakuuttamista lyhyen toiminnan osalta ei kuitenkaan haluta. Väitteen ”Edellytys toiminnan neljän kuukauden kestosta tulee poistaa kokonaan ja vakuuttamisen tulisi olla pakollista heti ensimmäisestä päivästä lukien kanssa” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä on kolme kymmenestä vastaajasta, kun täysin tai jokseenkin eri mieltä ilmoittaa olevansa 44 prosenttia. (KUVA 52)

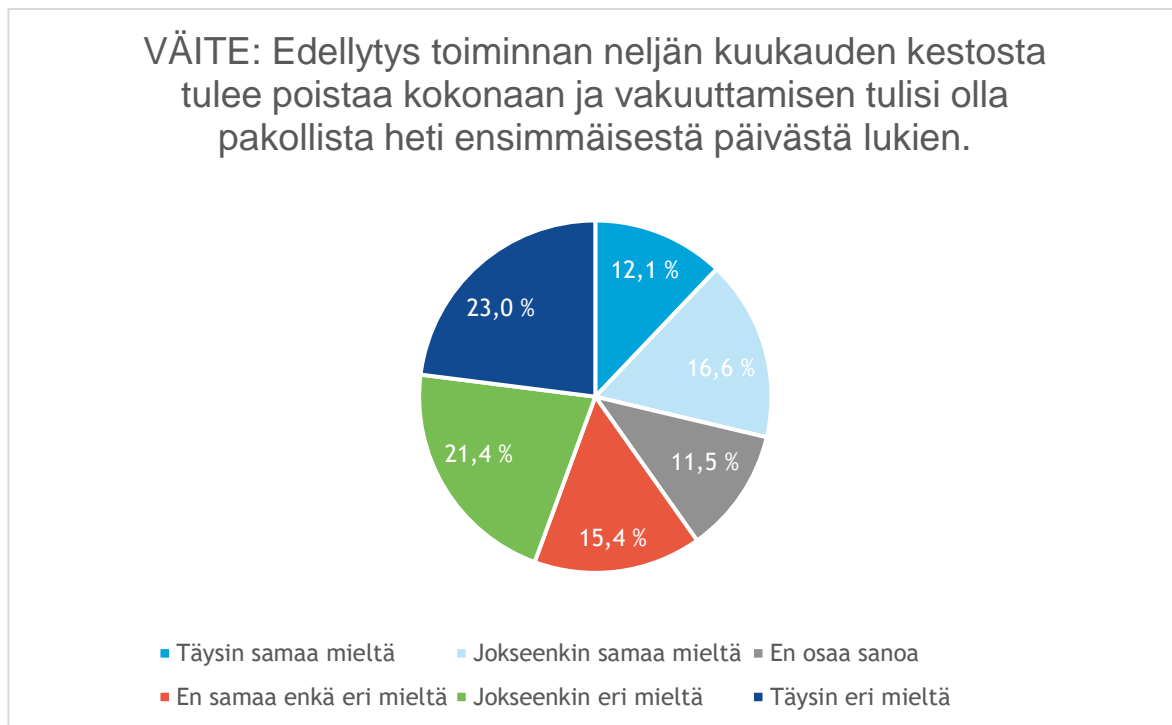
Yrityskokoluokittain vastauksia tarkasteltaessa vaikuttaa siltä, että isommissa yrityksissä olisi enemmän halua poistaa neljän kuukauden edellytys. (KUVA 53)

Näyttää myös siltä, että erityisesti miehet ja nuoret suhtautuvat ajatukseen myötämielemmin kuin keskivertovastaaja. (KUVA 54)

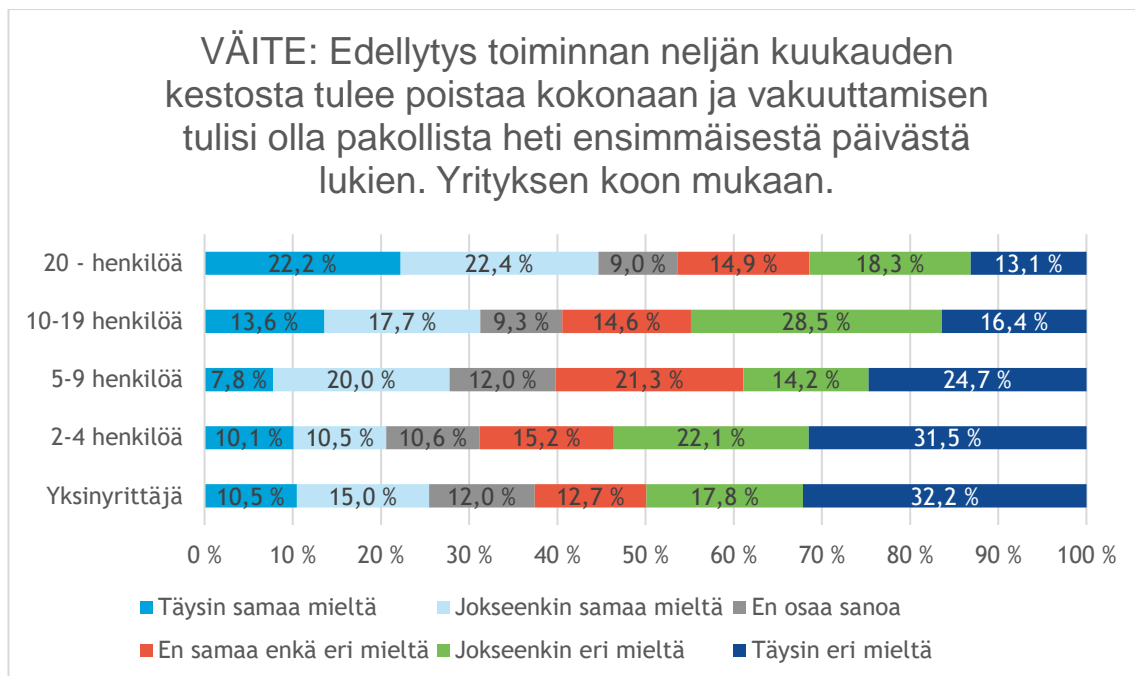
KUVA 51

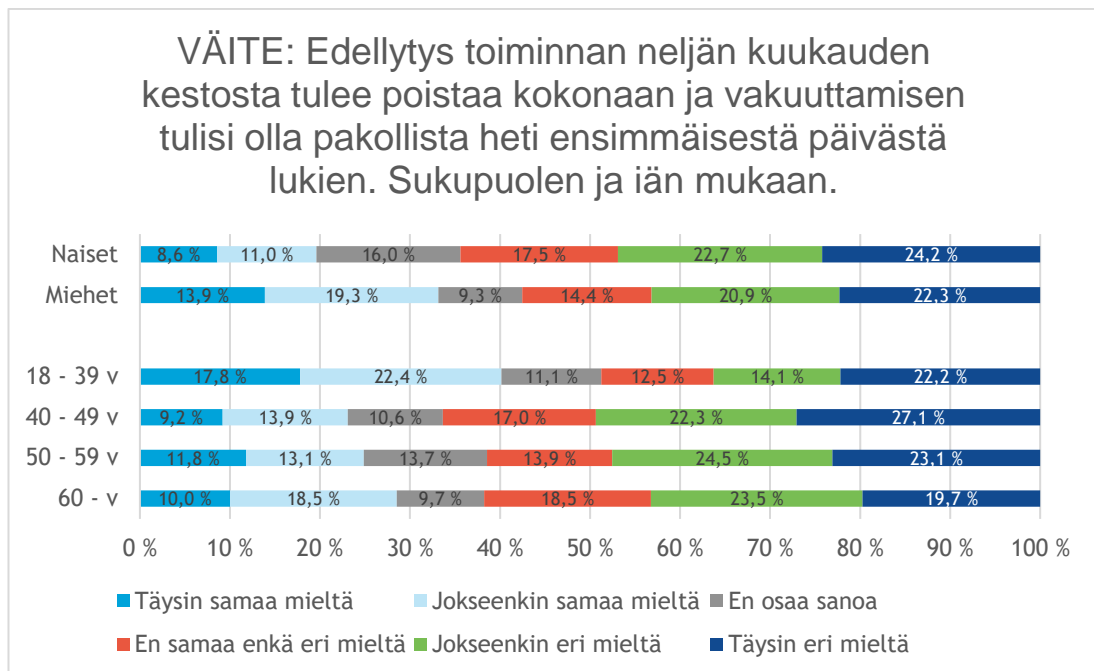
KUVA 52

KUVA 53

KUVA 54

Suomen Yrittäjät on esittänyt, että pakollisen YEL-vakuuttamisen alaraja nostettaisiin yrittäjän ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle (13.573 €/2022), jolloin varmistettaisiin se, että pakollisen järjestelmän piirissä olevalla yrittäjällä olisi käytännössä oikeus kaikkeen työuran aikaiseen ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan. Alle pakollisen työtulorajan toiminnan vakuuttamisen olisi jatkossakin vapaaehtoista ja mahdollista. Tällöin yritystoimintaa harjoittavalla henkilöllä olisi itsellään vapaus valita, haluaako hän vakuuttaa sen laajuista toimintaa, josta ei itsenäisesti kerry työuran aikaista ansioturva. Toisaalta aina kun yrittäjä on pakollisen vakuutuksen piirissä, tulee olisi hänelle varmuus, että vakuutusmaksuilla myös saa turvaa.

Kysyimme vastaajien näkemyksiä ehdotuksestamme siten, että kerroimme heille laajasti muutoksen vaikutuksista sekä heidän sosiaaliturvaansa että sosiaalivakuutusmaksuihinsa.

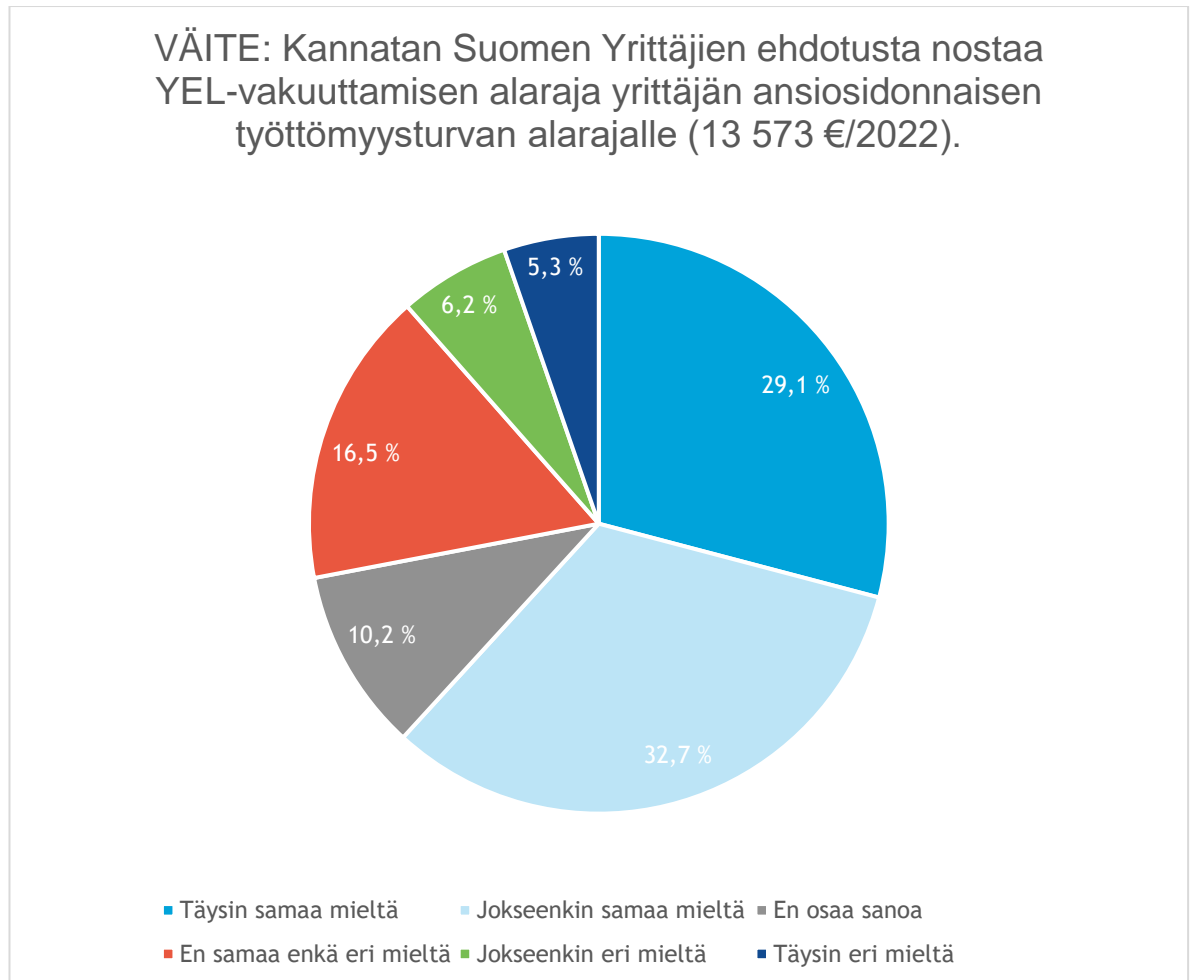
Väitteen ”Kannatan Suomen Yrittäjien ehdotusta nostaa YEL-vakuuttamisen alaraja yrittäjän ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle (13.573 €/2022)” kanssa vastaajista täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 62 prosenttia kun täysin tai jokseenkin eri mieltä oli noin joka kymmenes. (KUVA 55)

SY:n ehdotuksen kannatus kasvaa yrityskoon kasvaessa. (KUVA 56) SY:n jäsenet kannattavat ehdotusta selvästi ei-jäseniä useammin. Myös miesvastaajat näyttävät olevan ehdotukselle keskimääräistä myötämielisempiä. (KUVA 57)

Kun vastauksia tarkastellaan vastaajien YEL-työtulojen mukaan jaoteltuna, huomataan, että isommilla työtuloilla SY:n ehdotuksen kannatus on suurempaa. Huomionarvoista on myös se, että vaikka SY:n esitys saa alle 13 572 YEL-työtulotason omaavien vastaajien keskuudessa muita vastaajia enemmän vastustusta, niin myös alimmilla työtulotasoilla

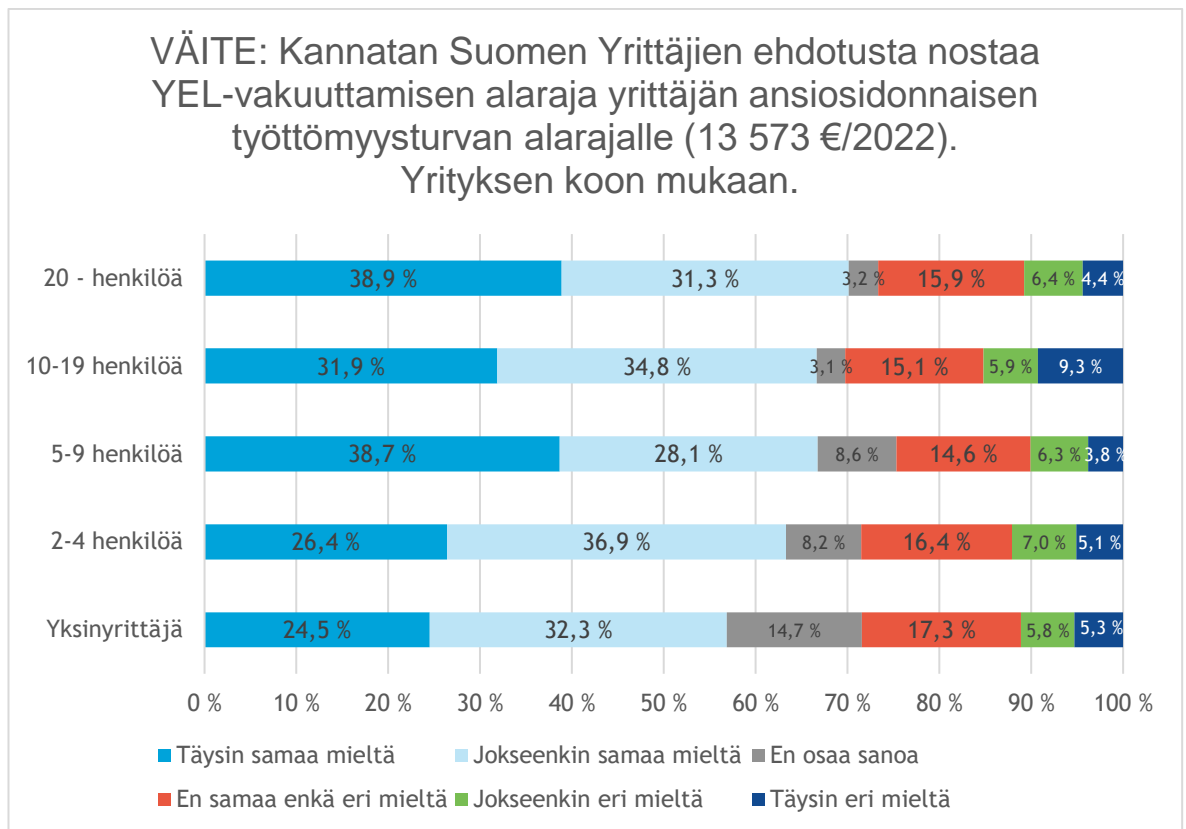
itsensä vakuuttaneista vastaajista jopa selvästi yli puolet pitää ehdotusta hyvänä ja perusteltuna ja vain noin viides on toista mieltä.¹² (KUVA 58)

KUVA 55

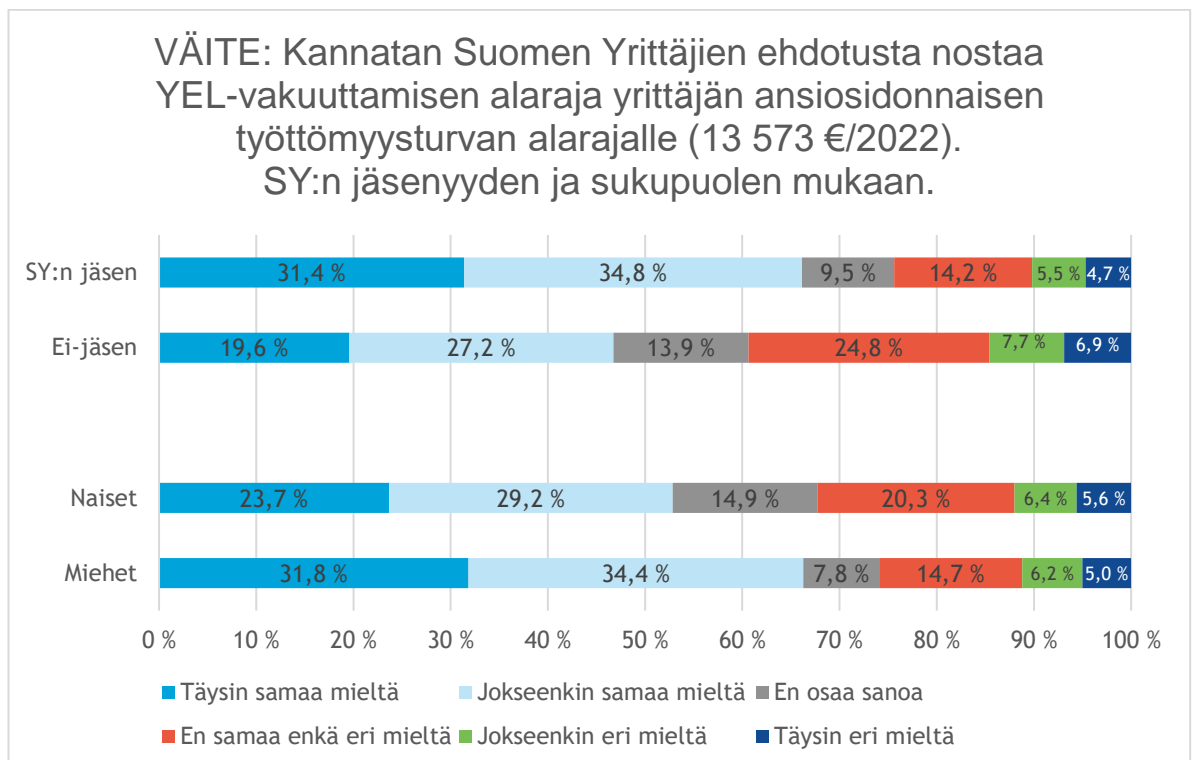

¹² Jos YEL-vakuutuksen työtulo nostettaisiin ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle, olisi merkitys tietenkin suurin vastaajille, joiden YEL-työtulo jää tällä hetkellä ko. rajan alapuolelle. Heidän tulisi muutoksen myötä pohdita, olisivatko he jatkossakin YEL-vakuuttamisvelvollisia ja ottaisivatko he muutoksen jälkeen vakuutuksen. Tässä kyselyssä ko. ryhmästä 71,5 prosenttia ilmoitti työskentelevänsä vähintään 35 tuntia viikossa.

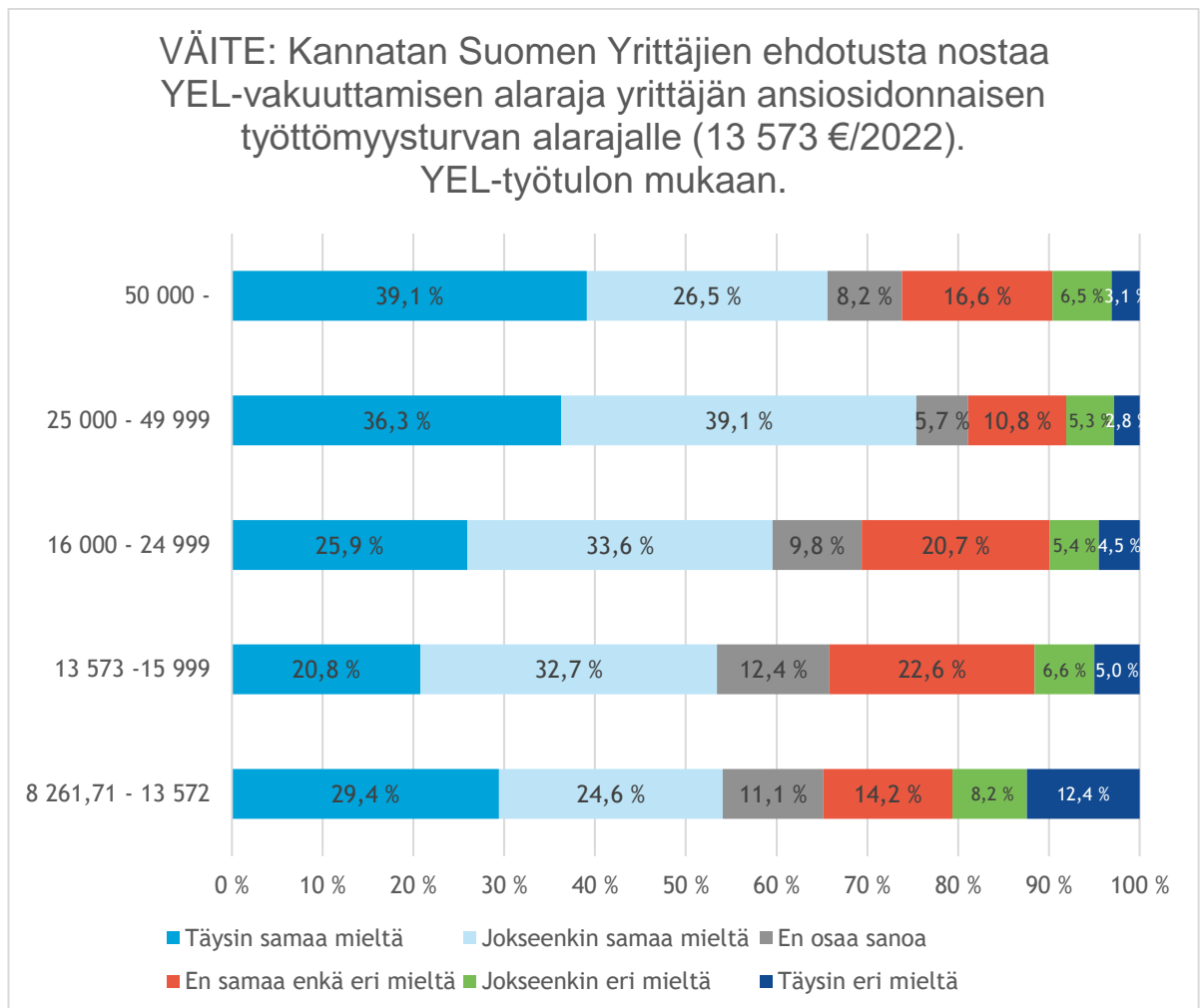
KUVA 56

KUVA 57

KUVA 58

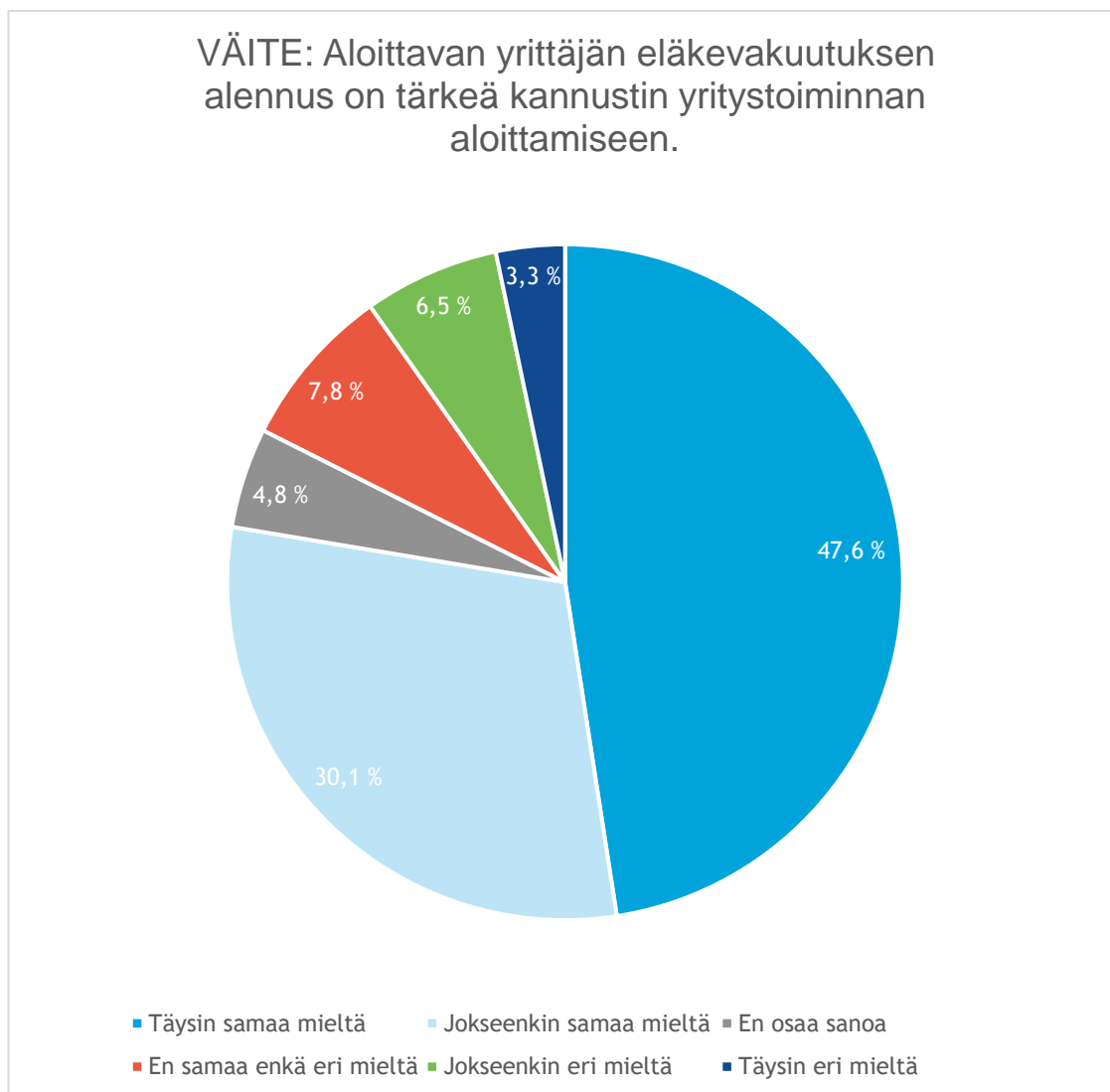
3.2 Vakuutusmaksut

Yrittäjän eläkevakuutusmaksu peritään vahvistetusta YEL-työtulosta. Alle 53-vuotiaan ja yli 62-vuotiaan YEL-maksu on 24,10 prosenttia ja 53-62 -vuotiaan 25,60 prosenttia vahvistetusta työtulosta vuonna 2022. Ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtyvä saa YEL-maksusta 22 prosentin alennuksen neljän vuoden (48 kuukautta) ajan.

Esitimme vastaajille väitteen ”Aloittavan yrittäjän eläkevakuutuksen alennus on tärkeä kannustin yritystoiminnan aloittamiseen”. Lähes neljä viidestä oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja alle joka kymmenes täysin tai jokseenkin eri mieltä.

(KUVA 59)

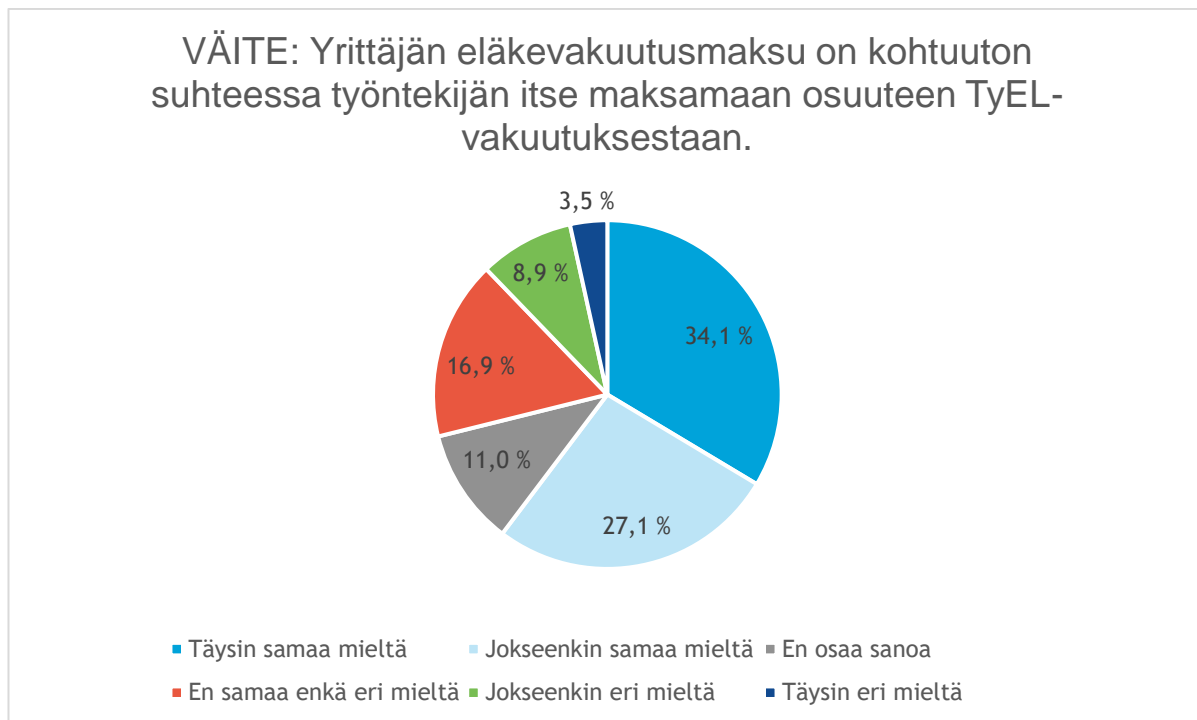
KUVA 59

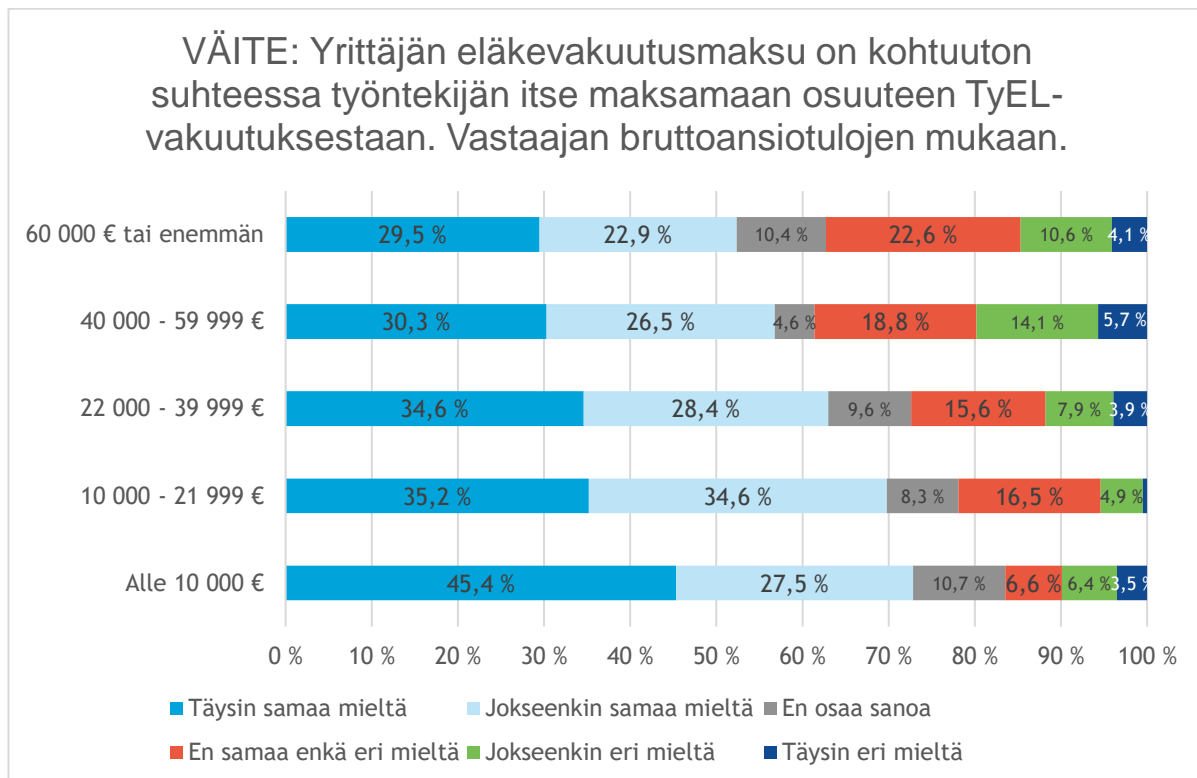
Työntekijän eläkevakuutusmaksu on kokonaisuudessaan samansuuruinen kuin yrittäjän. Työntekijän vakuutusmaksusta kuitenkin työnantaja maksaa noin kolme neljäsosaa ja työntekijän palkasta pidätetään maksua varten noin yksi neljäsosa.

Vastaajista seitsemän kymmenestä oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Yrittäjän eläkevakuutusmaksu on kohtuuton suhteessa työntekijän itse maksamaan osuuteen TyEL-vakuutusmaksustaan” kanssa. (KUVA 60) Kokemus kohtuuttomuudesta oli kytköksissä vastaajan bruttoansioulotasoon. (KUVA 61)

KUVA 60

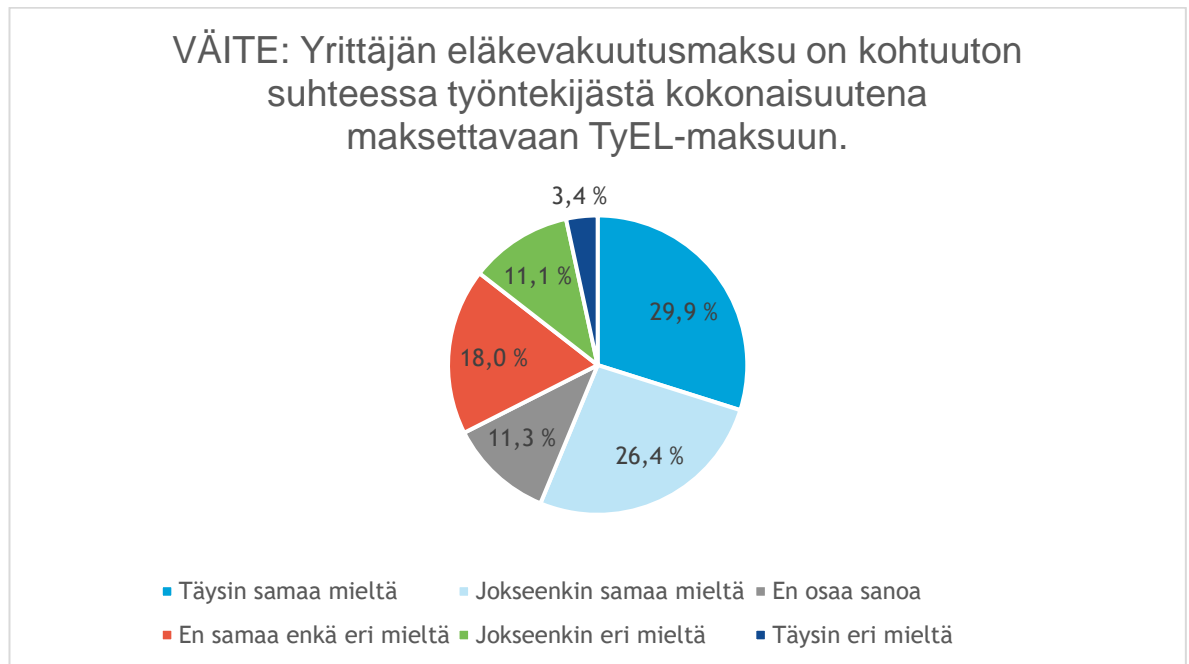
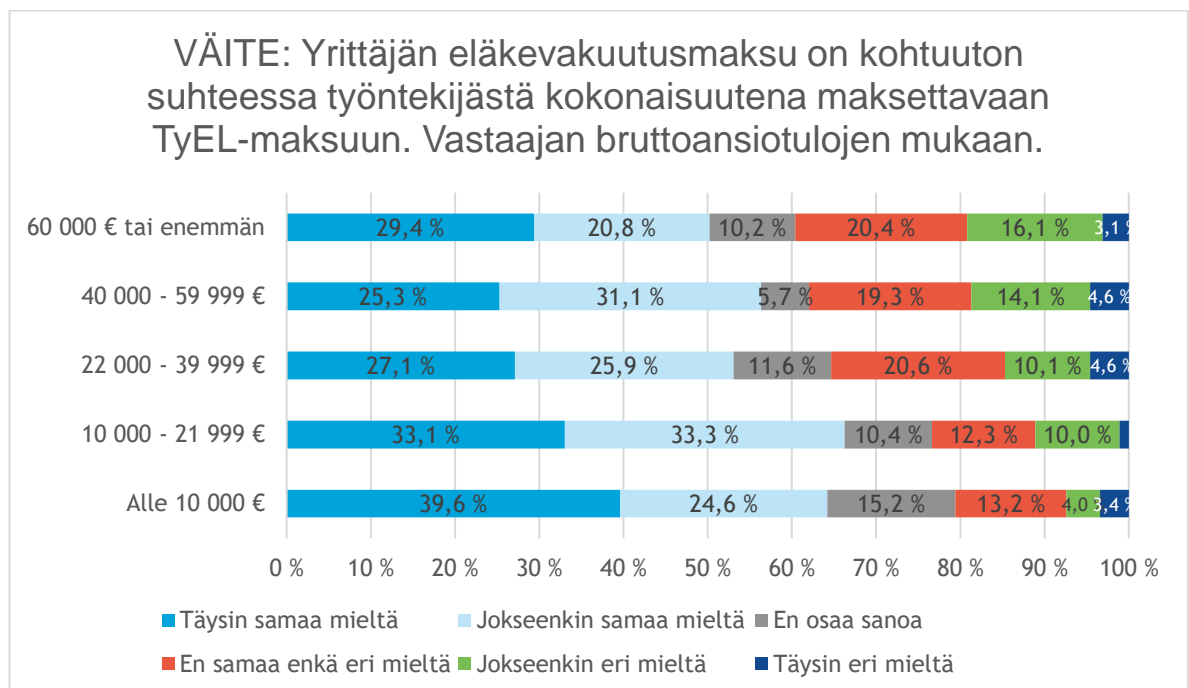

KUVA 61

Kun esitimme väitteen kohtuuttomuudesta työntekijästä kokonaisuutena maksettavaan TyEL-maksuun, putosi täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien määrä, mutta vain

hieman. Kohtuuttomaksi maksujen välisen suhteen koki kuitenkin edelleen yli puolet vastaajista. **(KUVA 62)** Myös tämän väitteen kohdalla matala bruttoansiotulo lisäsi kohtuuttomuuden kokemusta. **(KUVA 63)**

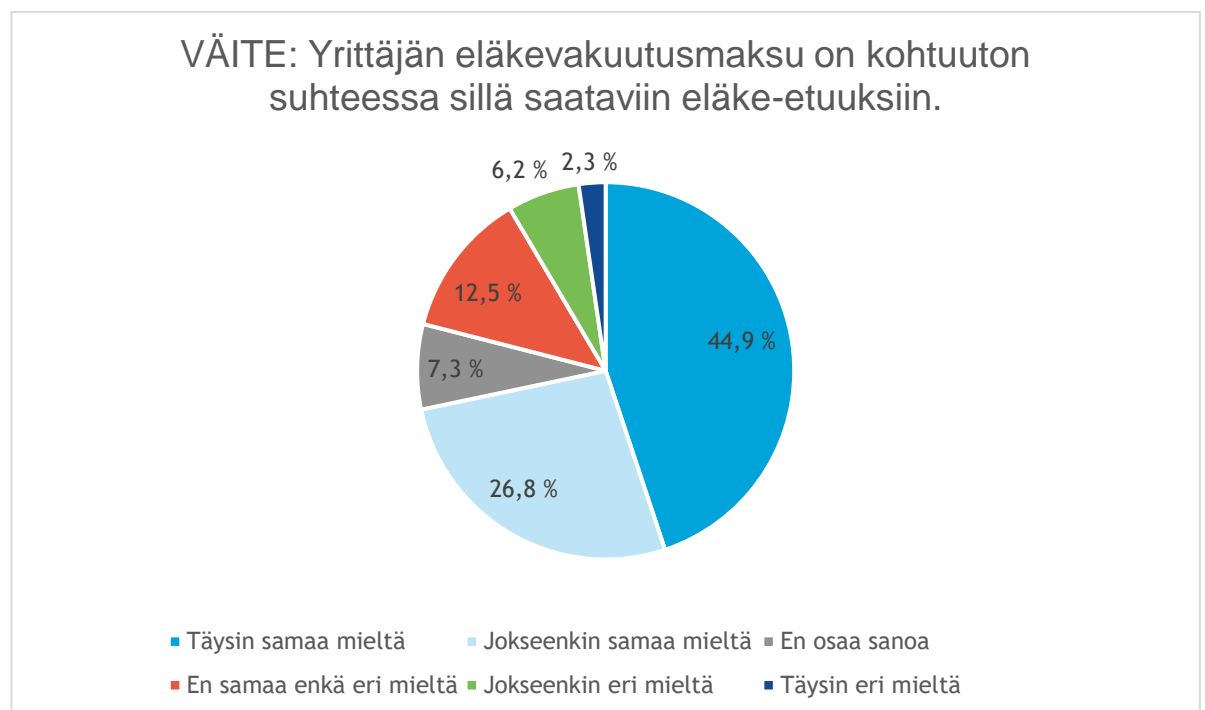
KUVA 62**KUVA 63**

Tulokset molempien kysymysten osalta muuttuivat jonkin verran vuoden 2017 kyselystä. Tuolloin ensimmäisen väitteen kanssa samaa mieltä oli 74 prosenttia vastaajista ja

jälkimmäisen kanssa 65 prosenttia vastaajista. Tämänkin kevään vastausten perusteella on kuitenkin ilmiselvää, ettei YEL- ja TyEL-vakuutusmaksujen kytköstä ole syytä poistaa.¹³ Maksujen irrottamisella toisistaan, ainakin jos se tarkoittaisi korkeampia YEL-maksuja, olisi merkittäviä vaikutuksia yrittäjien halukkuuteen osallistua järjestelmän rahoittamiseen.

Vastaajista yli seitsemän kymmenestä on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että yrittäjän eläkevakuutusmaksu on kohtuuton suhteessa sillä saataviin eläke-etuuksiin. **(KUVA 64)** Myös tältä osin tilanne on hieman muuttunut edellisestä kyselystä, jolloin samanmielisiä oli jopa 82 prosenttia.

KUVA 64

Yrittäjien eläkevakuutusmaksut menevät kokonaisuudessaan YEL-järjestelmästä ulosmaksettaviin eläke-etuuksiin. TyEL-järjestelmässä on mukana rahastointi, jolla turvataan järjestelmän maksukykyä myös tulevien eläkkeiden osalta.¹⁴

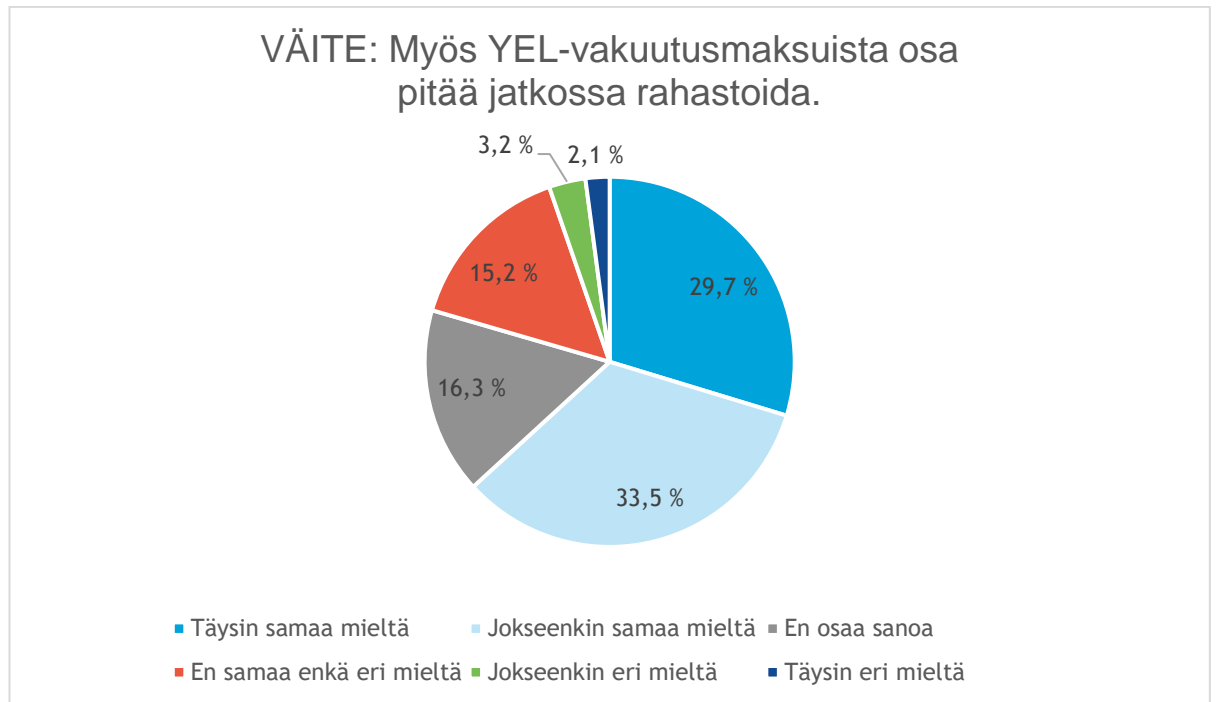
Vastaajista lähes kaksi kolmesta oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että myös YEL-maksuista osa pitää jatkossa rahastoida ja vain joka kahdeskymmenes vastaaja oli täysin tai osittain eri mieltä. **(KUVA 65)** Kannatus oli muita suurempaa vähintään 10 henkeä työllistävissä yrityksissä toimivien yrittäjien **(KUVA 66)**, osakeyhtiöyrittäjien ja

¹³ Kytköksellä tarkoitetaan sitä, että YEL-maksun suuruus seuraa työntekijästä kokonaisuudessaan maksettavan TyEL-maksun suuruutta.

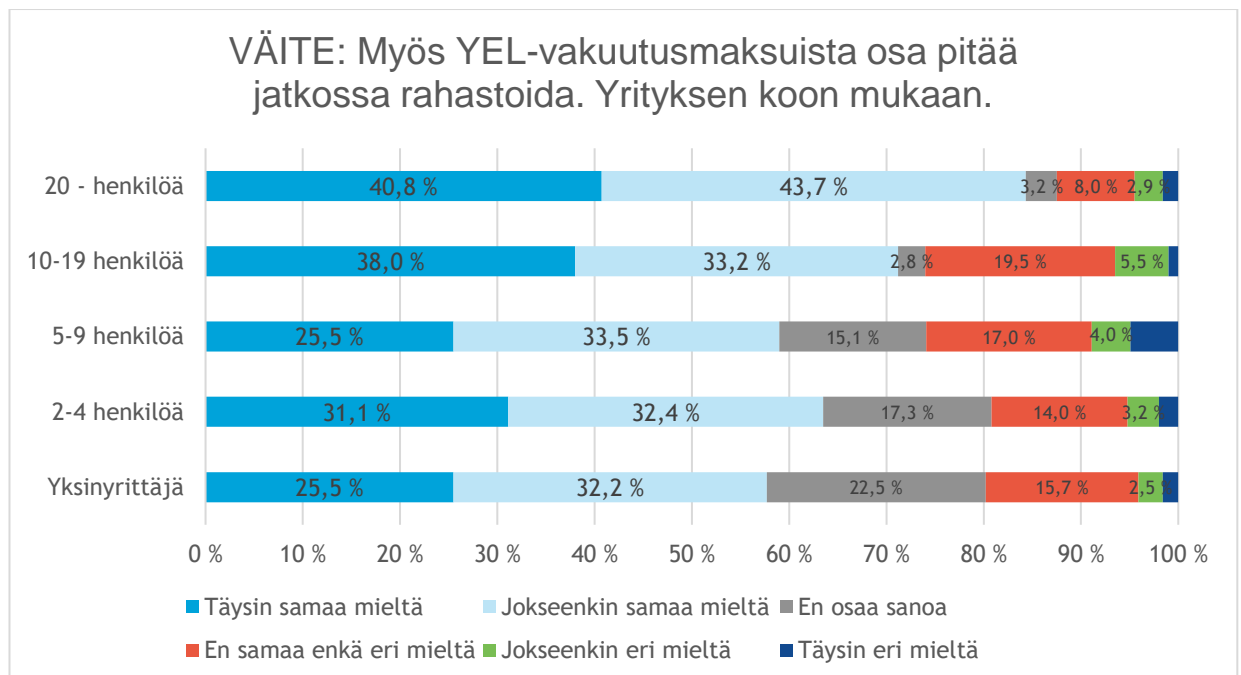
¹⁴ Koska YEL-vakuutusmaksu on sidottu TyEL-vakuutusmaksuun, ei yrittäjien vakuutusmaksuilla ole enää vuosiin kyetty kattamaan YEL-järjestelmästä ulosmaksettavia etuuksia. Syntynyt vajaus on täytetty valtion verotuksella keräämillä rahoilla. Näin kaikki veronmaksajat osallistuvat YEL-eläkkeiden rahoitukseen.

miesyrittäjien keskuudessa. Myös SY:n jäsenet suhtautuivat ajatukseen positiivisemmin, kuin ei-jäsenet. (KUVA 67)

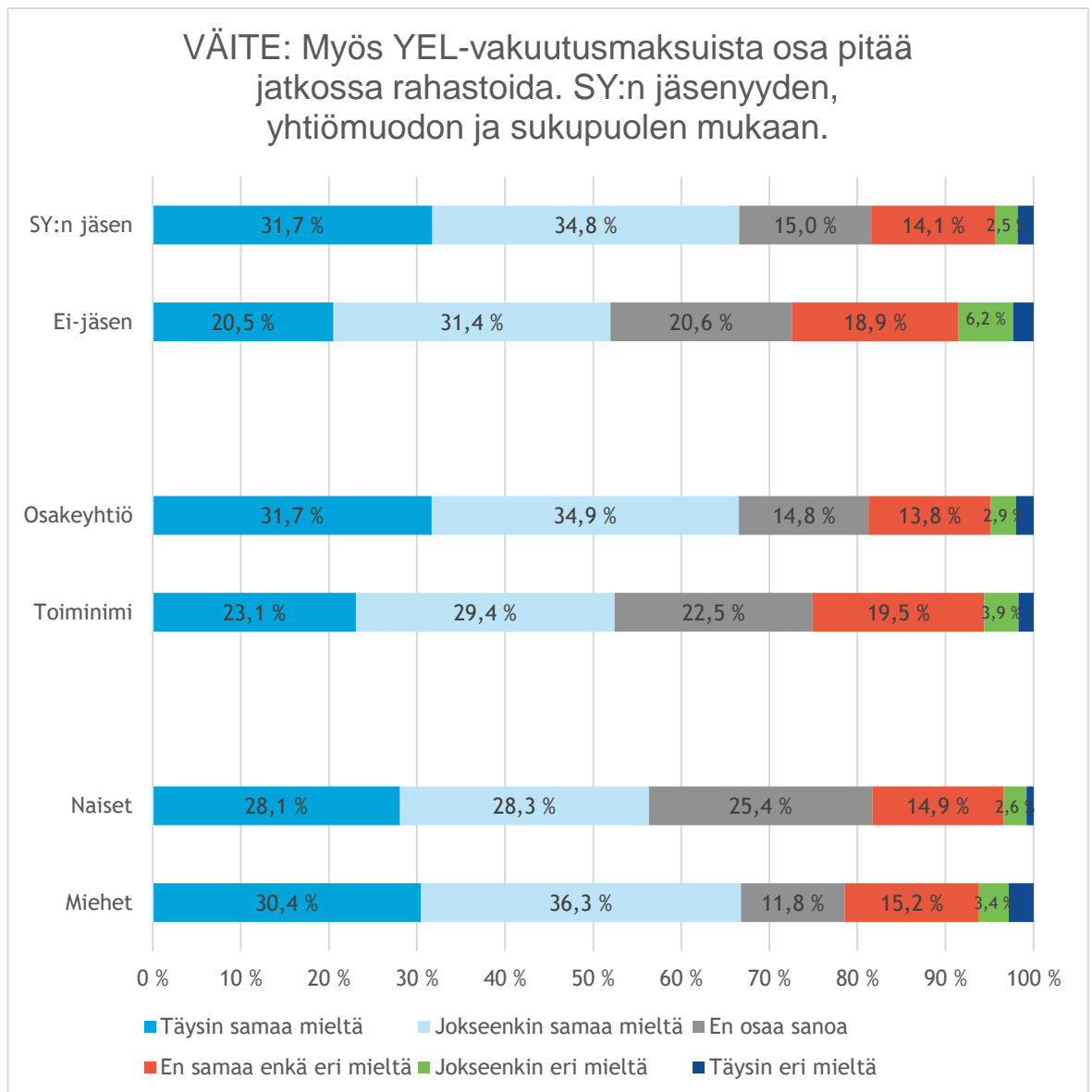
KUVA 65

KUVA 66

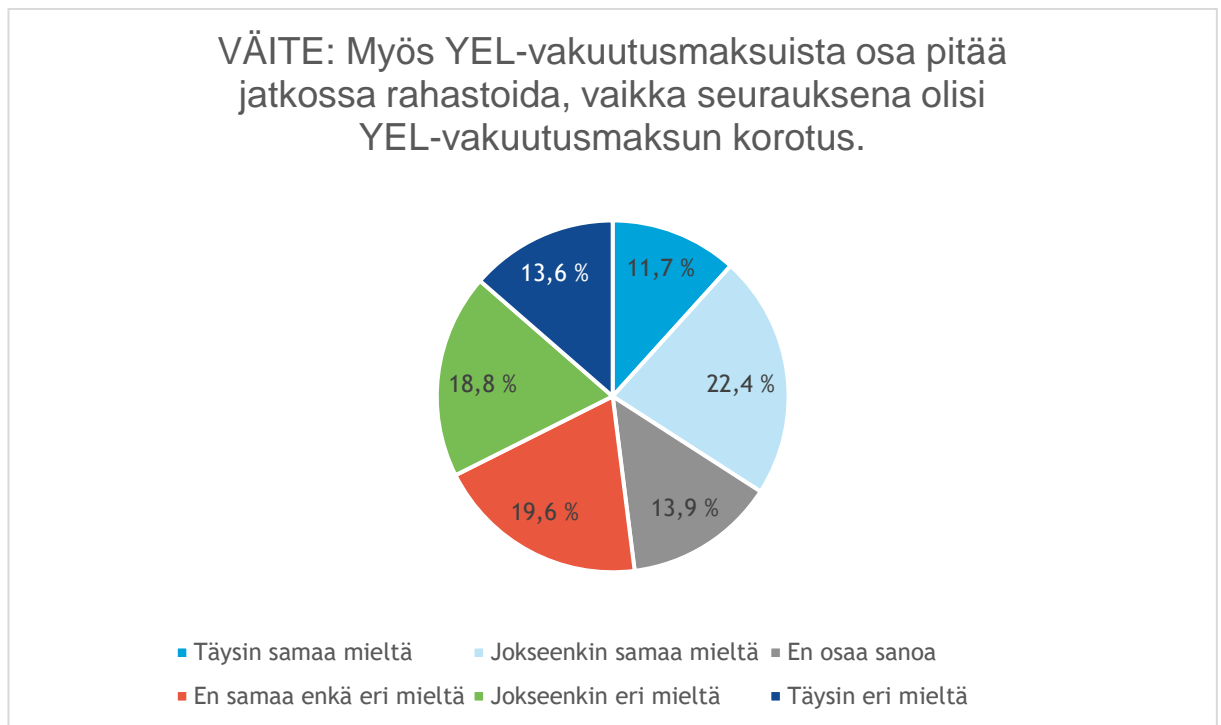
KUVA 67

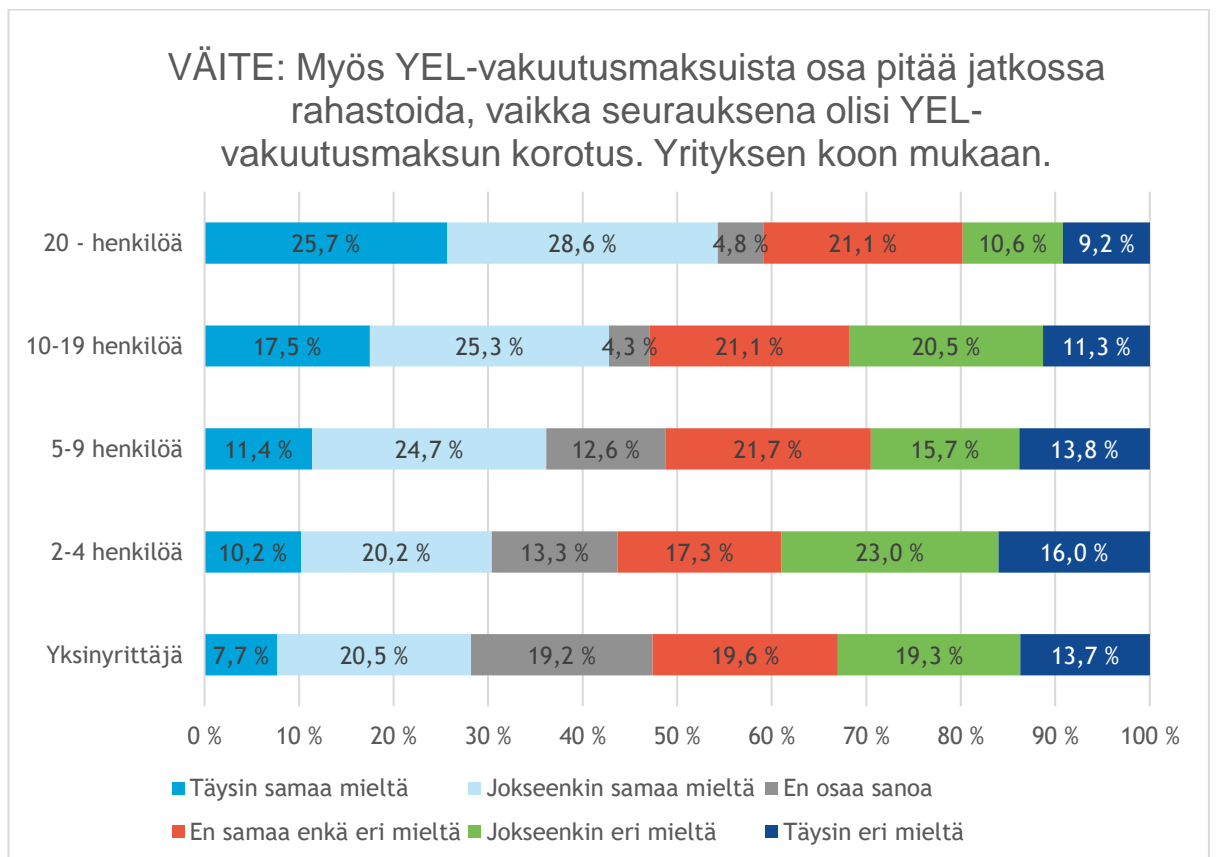
Kun em. väitteeseen lisättiin seurauksena YEL-vakuutusmaksun korotus, putosi väitteen kannatus selkeästi. Silti jopa noin kolmannes oli edelleen täysin ja jokseenkin samaa mieltä siitä, että rahastointi olisi hyvä asia. Noin kolmannes oli toista mieltä ja noin kolmannes siitä väliltä tai ei osannut sanoa. (KUVA 68)

Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien määrä kasvoi selkeästi vastaajan yrityskoon kasvaessa. (KUVA 69) Myös osakeyhtiömuodossa toimivilta yrittäjiltä löytyi enemmän kannatusta ajatukselle kuin toiminimiyrittäjiltä. SY:n jäsenet suhtautuivat väitteeseen positiivisemmin kuin ei-jäsenet ja miesyrittäjät olisivat muutokseen valmiimpia kuin naisyrittäjät. (KUVA 70)

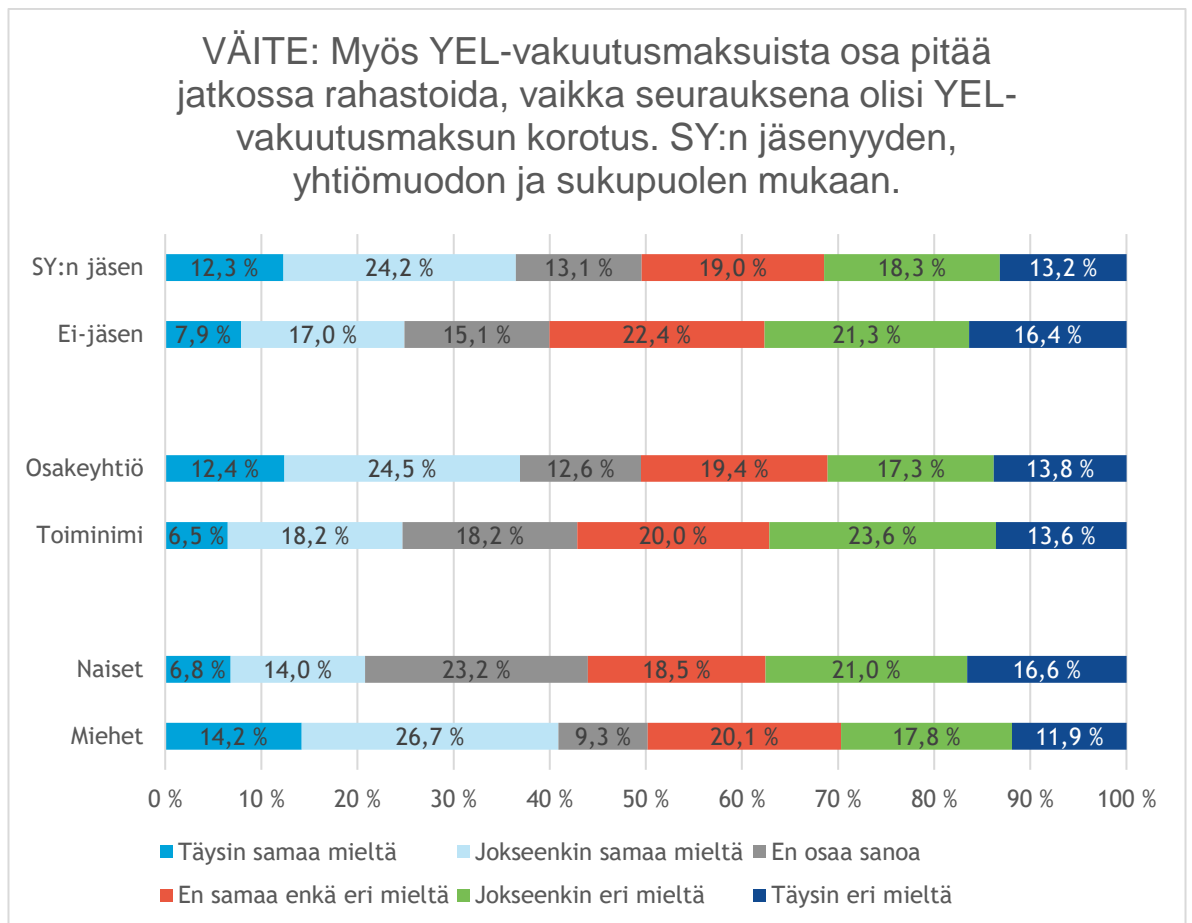
KUVA 68

KUVA 69

KUVA 70

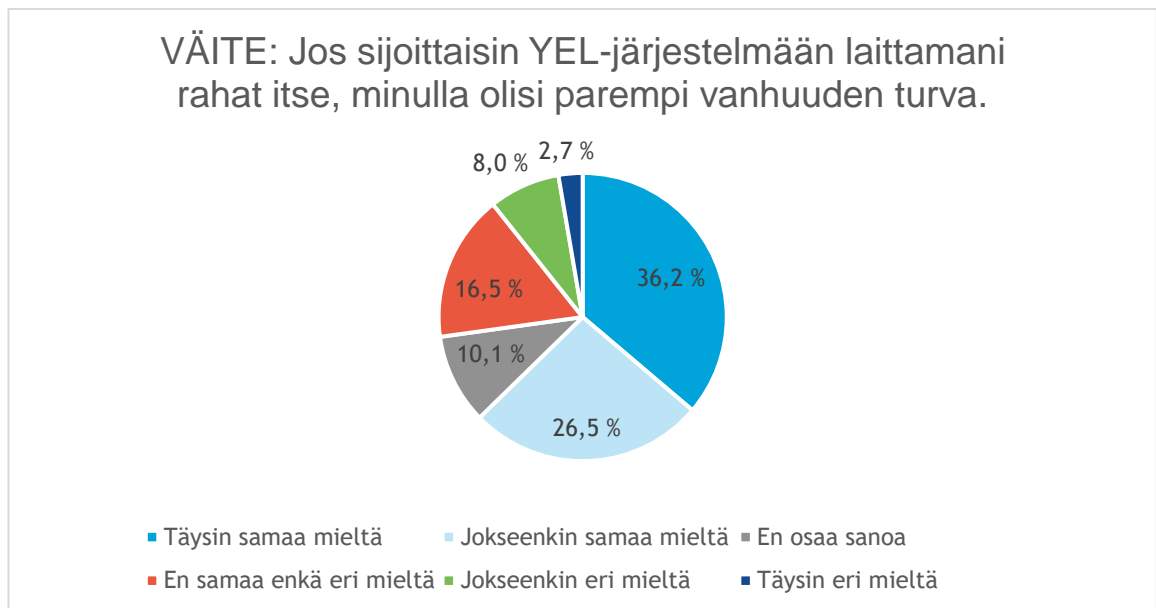
3.3 Luottamus järjestelmään

Vuonna 2017 tekemämme YEL-kyselyn keskeisin havainto oli se, että yrittäjien luottamus YEL-järjestelmään oli erittäin matalalla tasolla ja erityisesti nuorimmat ikäluokat olivat epäluuloisia järjestelmän tulevaisuuden suhteen. Esitimme uudelleen osin samat väittämät, kun edellisellä kerralla.

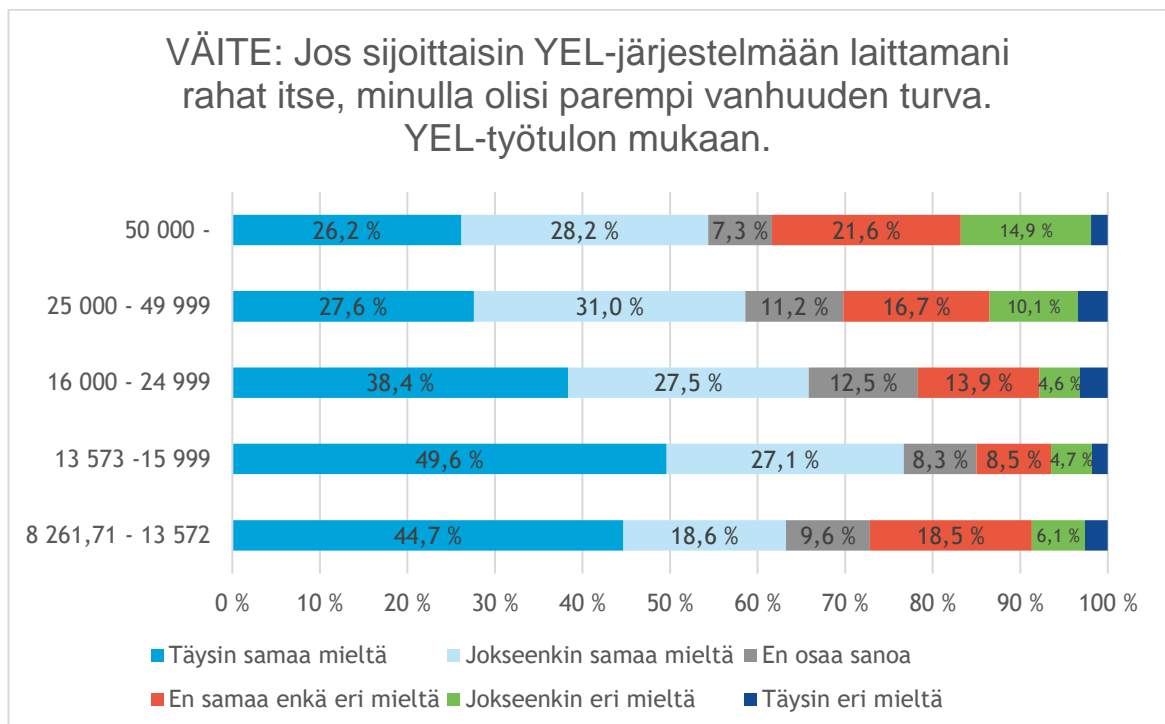
Vastaajista yli kuusi kymmenestä oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että jos he sijoittaisivat YEL-järjestelmään laittamansa rahat itse, olisi heillä parempi vanhuuden turva. Vain noin joka kymmenes oli väitteen kanssa eri mieltä. (KUVA 71) Tältä osin luottamus järjestelmään oli hieman parantunut, sillä vuonna 2017 jopa kolme neljästä oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä.

Luottamus omaan sijoitusosaamiseen on erityisen suurta vähintään 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimivista vastaajista ja muita selvästi matalammalla tasolla vähintään 60-vuotiaiden vastaajien keskuudessa. Vähäinen luottamus YEL-järjestelmään ja vahva usko omaan sijoitusosaamiseen näyttää kulkevan käsi kädessä, sillä mitä matalampi oli vastaajan YEL-työtulo, sitä useammin vastaaja oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. (KUVA 72)

KUVA 71

KUVA 72

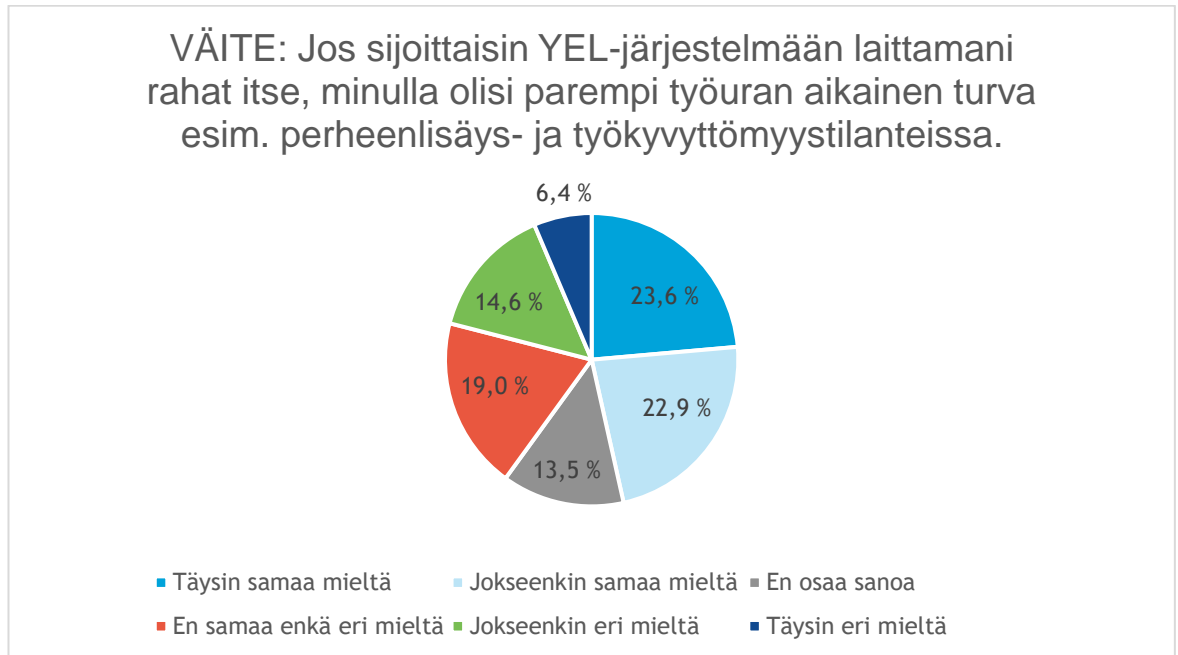

Harvempi sen sijaan luottaa oman sijoitusosaamisen tuomaan turvaan työuran aikaisen sosiaaliturvan osalta. Vastaajista 47 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä seuraavan väitteen kanssa. (KUVA 73)

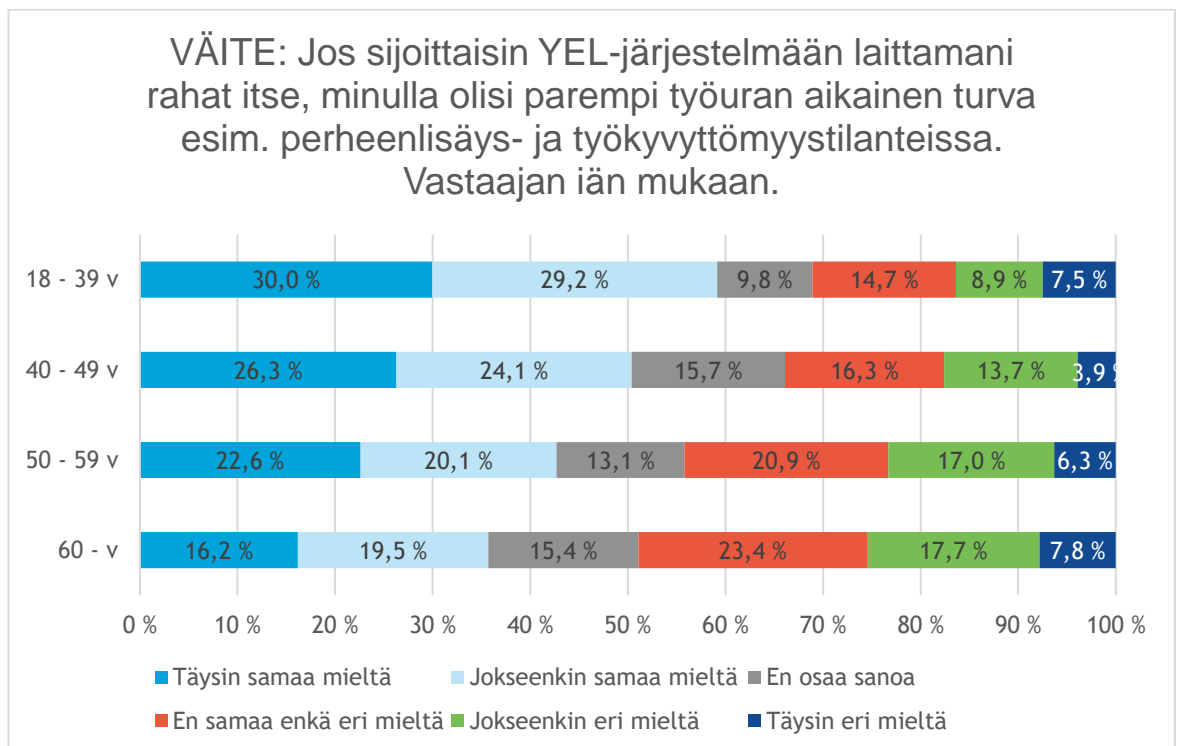
Tässäkin väitteessä usko omaan sijoitusosaamiseen oli muita vahvempaa vähintään 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimivista vastaajista mutta myös miesvastaajien

keskuudessa. Vastaajien usko oli vahvaa myös nuoremmissa ikäluokissa ja heikkeni selvästi vastaajan iän mukaan. (KUVA 74) Mitä matalampi vastaajan YEL-työtulo, sitä korkeampi oli usko omaan sijoitussosaamiseen myös tämän väitteen kohdalla. (KUVA 75)

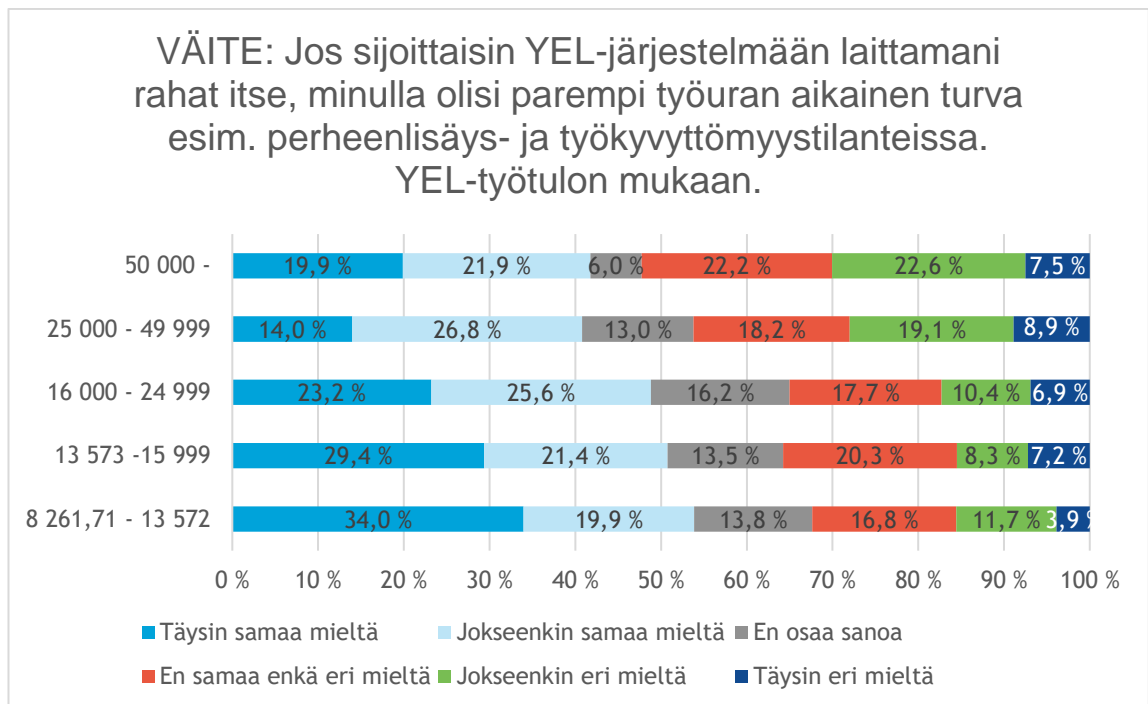
KUVA 73

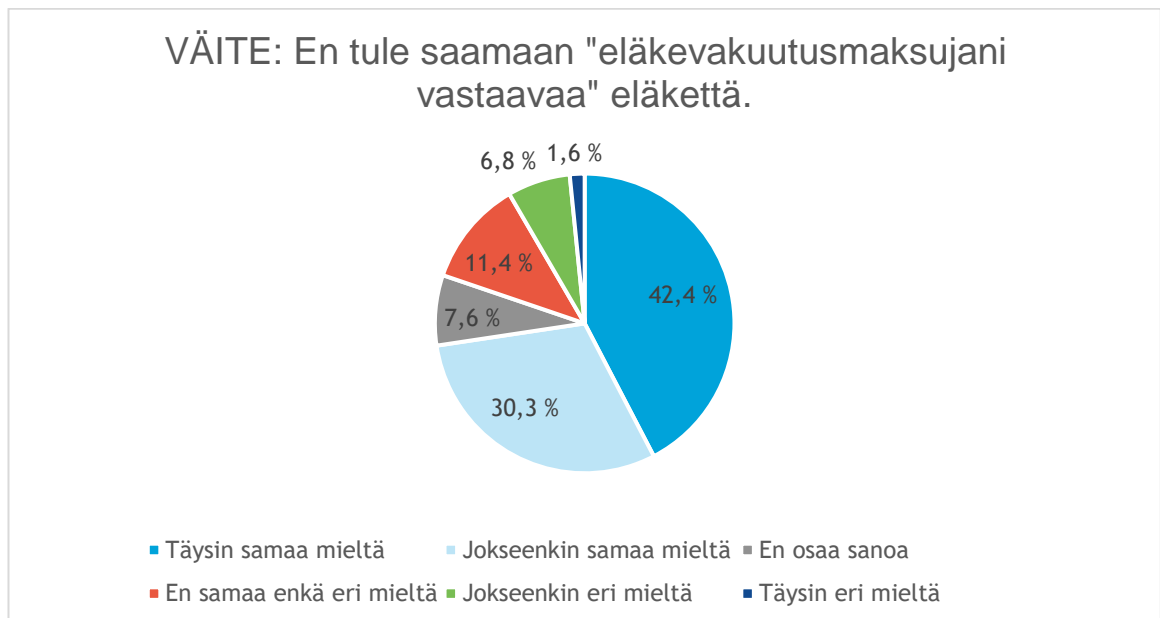
KUVA 74

KUVA 75

KUVA 76

Yrittäjien heikosta luottamuksesta järjestelmään kertonee myös se, että lähes kolme neljästä vastaajasta oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen "En tule saamaan eläkevakuutusmaksujani vastaavaa eläkettä".¹⁵ (KUVA 76) Tältäkin osin luottamus oli hieman

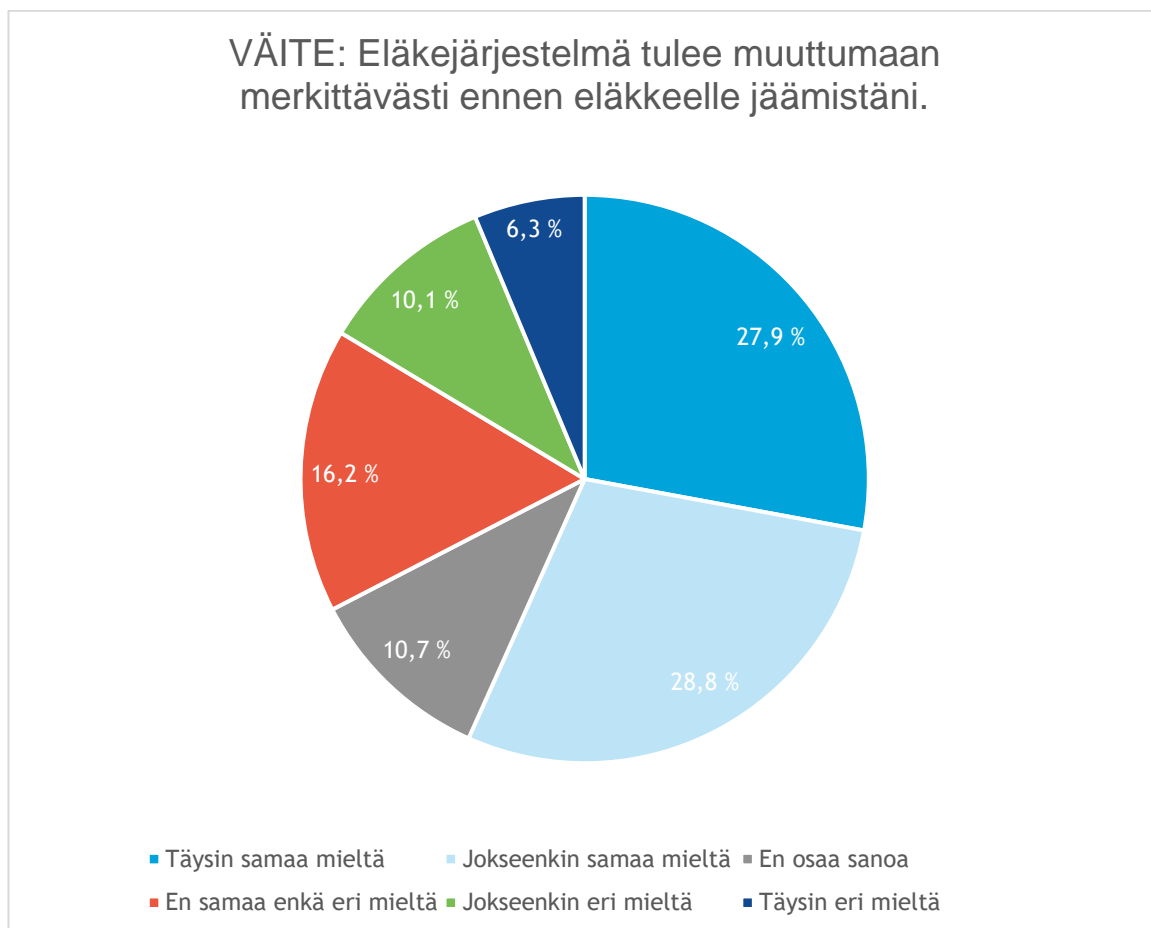
¹⁵ Toki kysymys voi olla myös siitä, ettei vastaaja usko elävänsä niin pitkään, että ehtisi saada maksamansa maksut järjestelmästä ulosmaksuttavina etuuksina ulos.

parantunut edelliseltä kyselykerralta, jolloin täysin tai osittain väitteen kanssa samaa mieltä oli 76 prosenttia vastaajista.

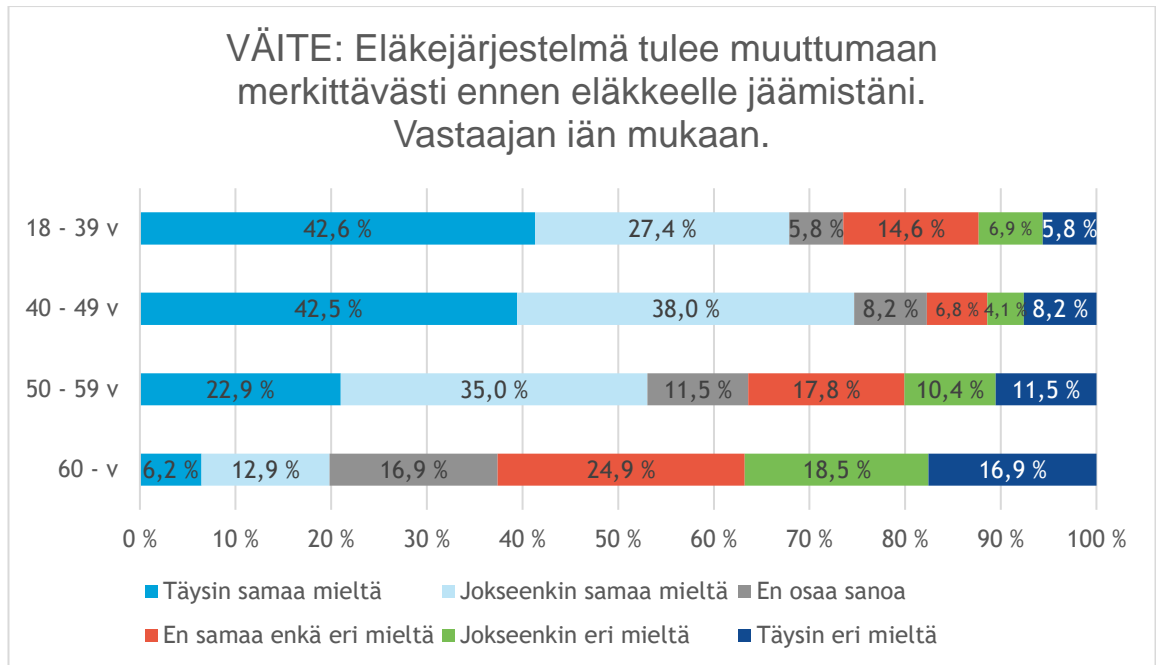
Eläkejärjestelmää kehitetään jatkuvasti ja lainsäädäntömuutoksia tehdään lähes vuosittain. Viimeisin suuri eläkeuudistus tuli voimaan 2017. Kyselyn vastaajista yli puolet on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että eläkejärjestelmä tulee vielä muuttumaan merkittävästi ennen kuin he jäävät eläkkeelle. **(KUVA 77)** Usko muutokseen on kuitenkin merkittävästi laskenut vuoden 2017 kyselystä. Tuolloin jopa 73 prosenttia vastaajista oli täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa.

Ymmärrettävästi usko merkittävistä muutoksista on suurempaa nuoremmassa ikäluokissa, mutta 50-59 -vuotiaistakin lähes kuusi kymmenestä on väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. **(KUVA 78)**

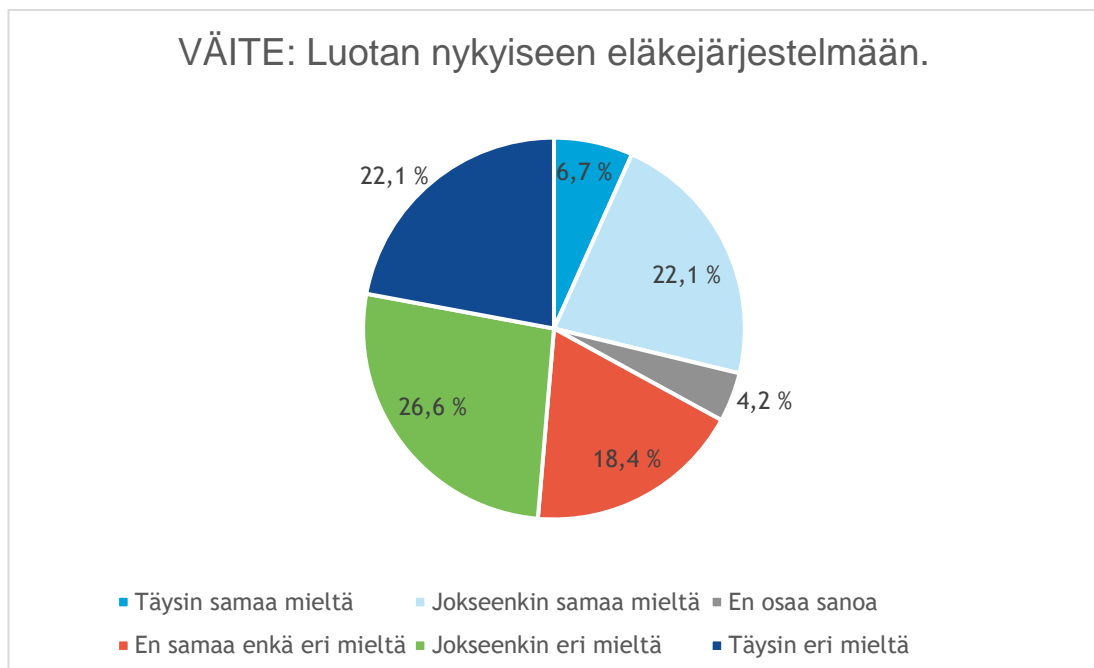
KUVA 77

KUVA 78

KUVA 79

Selvin merkki luottamuksesta on tietenkin vastaukset seuraavaan väitteeseen: ”Luotan nykyiseen eläkejärjestelmään”. Väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 29 prosenttia vastaajista, kun täysin tai jokseenkin eri mieltä ilmoitti olevansa lähes puolet.

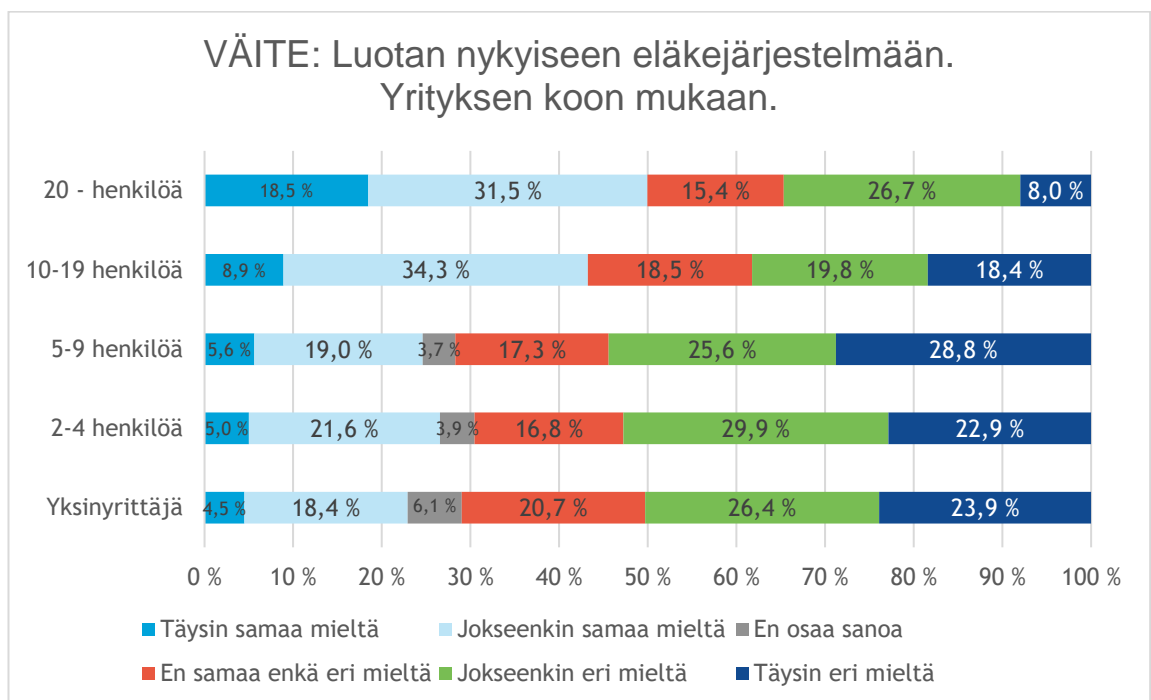
(**KUVA 79**) Vuonna 2017 kysyttiin erityisesti luottamuksesta YEL-järjestelmään. Tuolloin 62 prosenttia vastaajista oli täysin tai osittain eri mieltä väitteen kanssa.

Luottamus on selvästi muita vastaajia suurempaa vähintään 10 henkilöä työllistäväissä yrityksissä toimivien vastaajien joukossa (**KUVA 80**) sekä miesvastaajilla. SY:n jäsenet luottavat järjestelmään hieman useammin kuin ei-jäsenet. (**KUVA 81**)

Kun tarkastellaan vastauksia ikäryhmittäin, voidaan huomata, että vähintään 60-vuotiaat vastaajat luottavat järjestelmään selvästi muita useammin, mutta yhtä selvästi toisella sijalla näyttää olevan 18-39 -vuotiaiden vastaajien ryhmä. (**KUVA 82**) Tätä voidaan pitää hyvin yllättävänä tuloksena, kun otetaan huomioon esimerkiksi se, että vuoden 2017 kyselyssä alle 35-vuotiaista vastaajista jopa 78 prosenttia oli täysin tai osittain eri mieltä väitteen ”Luotan nykyiseen YEL-järjestelmään” kanssa ja vain 7 prosenttia osittain samaa mieltä.¹⁶

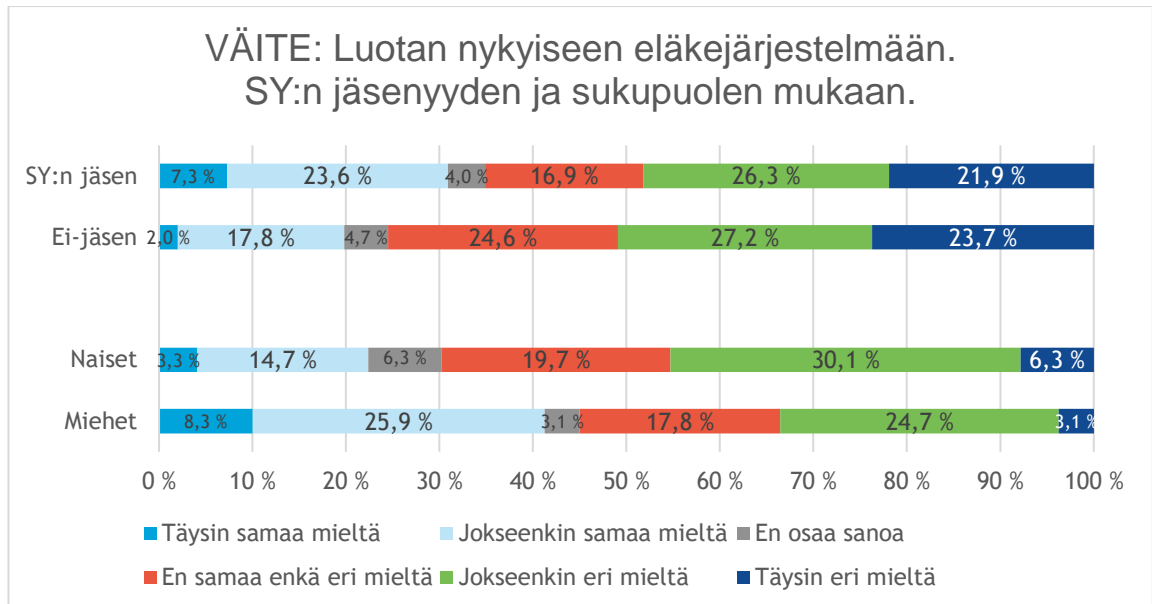
Ei liene yllätys, että mitä korkeampi vastaajan YEL-työtulo on, sitä todennäköisemmin hän järjestelmään luottaa. (**KUVA 83**) Kun yrittäjällä on ollut merkittävä mahdollisuus vaikuttaa oman YEL-työtulonsa määrään, lienee erityisesti matala YEL-työtulon taso osalla yrittäjistä eräänlainen kannanotto. Erikoista tosin on, että kaikista matalimmilla työtuloilla toimivistakin lähes 12 prosenttia on väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja kaikista nuivimmin tuntuvat suhtautuvan noin ansiosidonnaisen työttömyysturvan tasolla itsensä vakuuttaneet yrittäjät.

KUVA 80

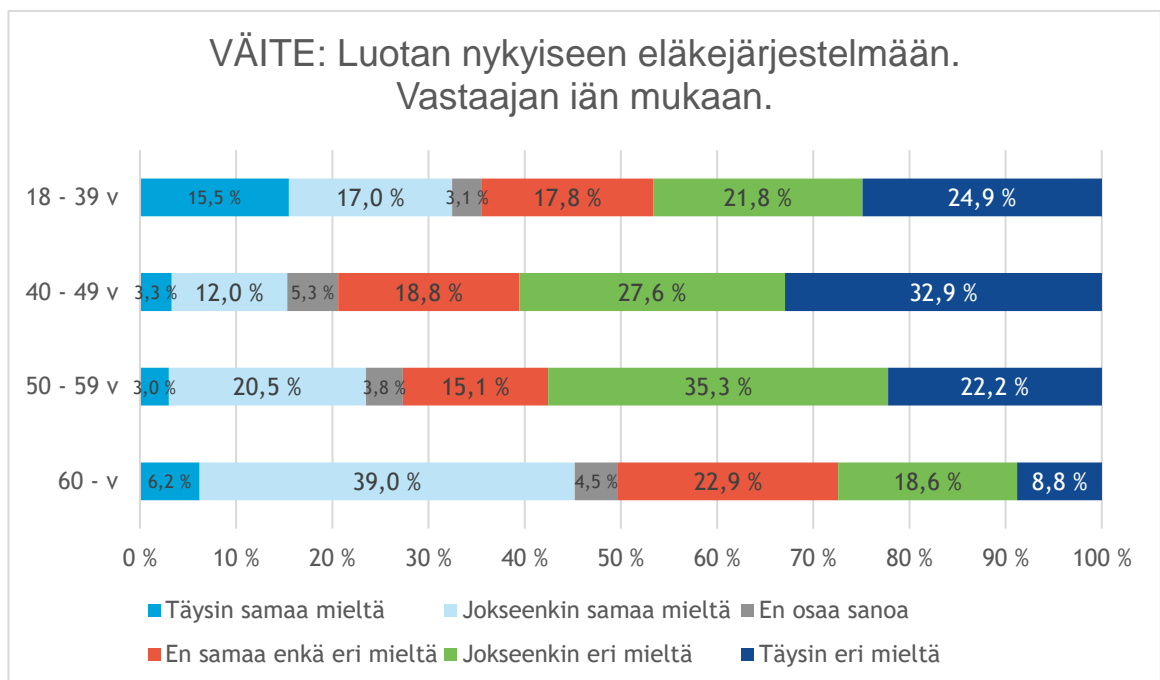

¹⁶ Täysin samaa mieltä ei ollut yksikään alle 35-vuotias vastaaja!

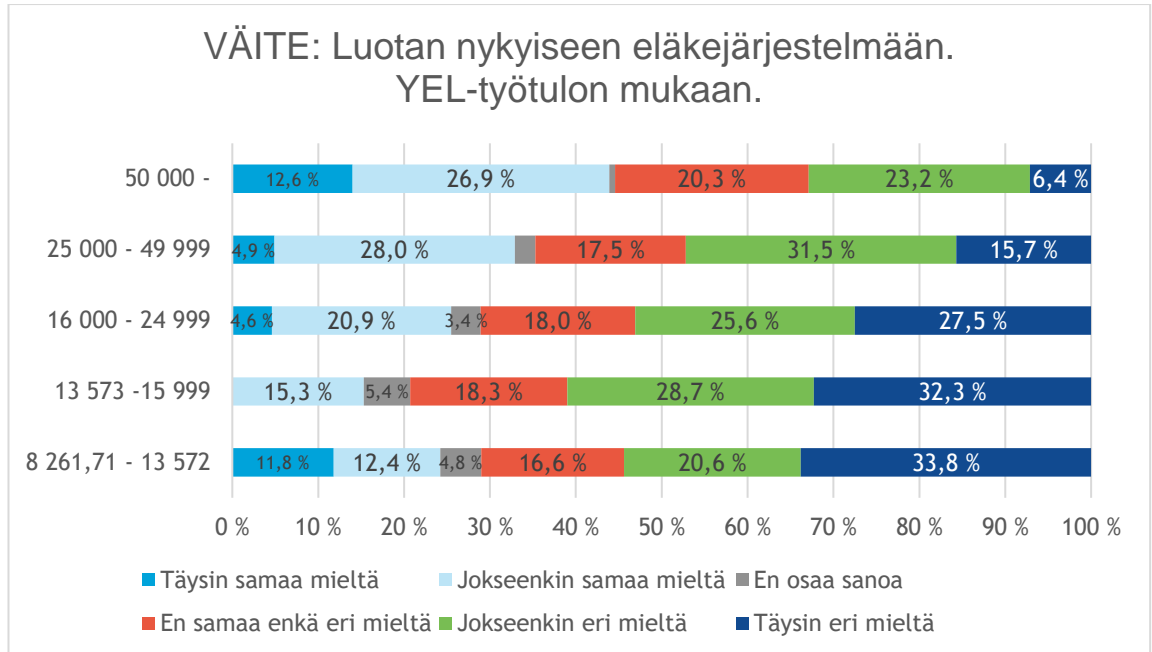
KUVA 81

KUVA 82

KUVA 83

3.4 Onko YEL-järjestelmä tullut tiensä päähän?

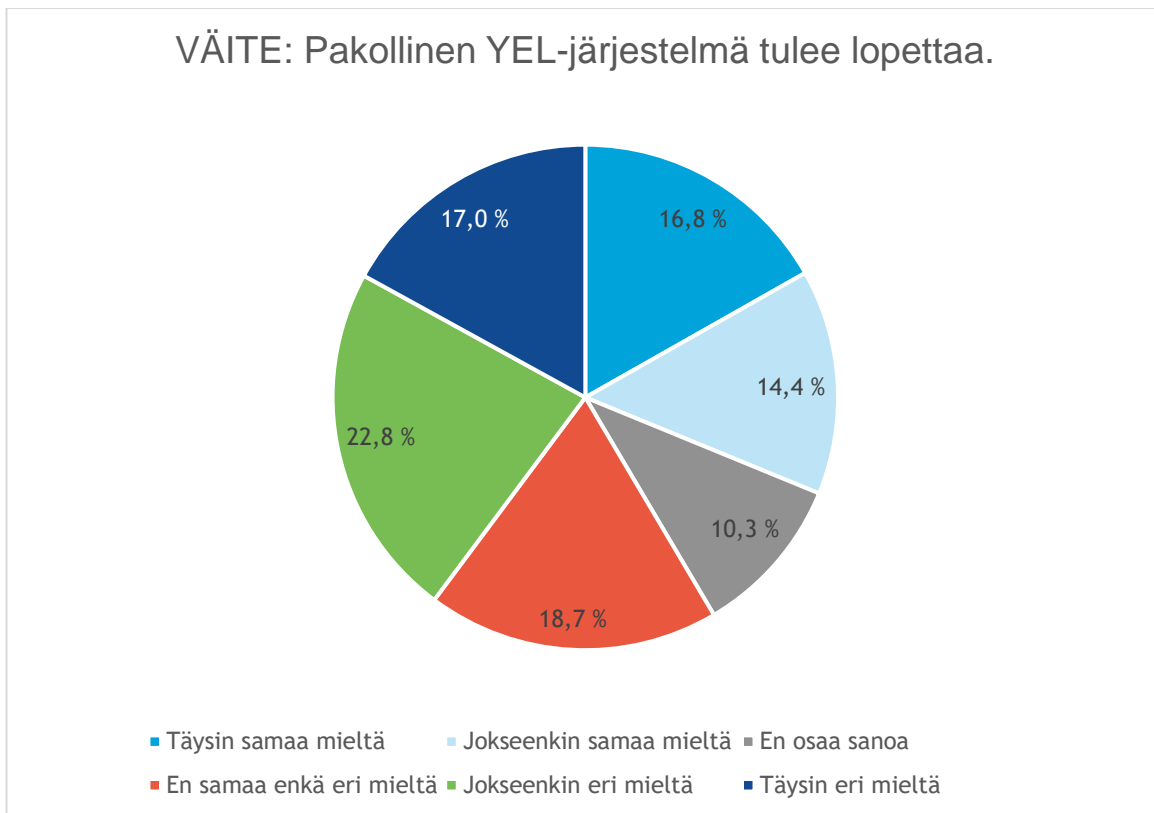
Ennen vastaamista YEL-järjestelmän lopettamiseen liittyviin kysymyksiin vastaajille kerrottiin, että järjestelmän lopettaminen tarkoittaisi käytännössä todennäköisesti sitä, että yrittäjä olisi jatkossa vain perusturvaetuuksien varassa tai yrittäjän muun sosiaaliturvan (pl. eläketurva) suuruus sidottaisiin esim. yrittäjän todellisiin tuloihin. Seurauksena voisi olla paine korottaa yrittäjän verotusta tai sosiaalivakuutusmaksuja.

Väitteen ”Pakollinen YEL-järjestelmä tulee lopettaa” kanssa vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä noin kolme kymmenestä ja täysin tai jokseenkin eri mieltä neljä kymmenestä. (KUVA 84)

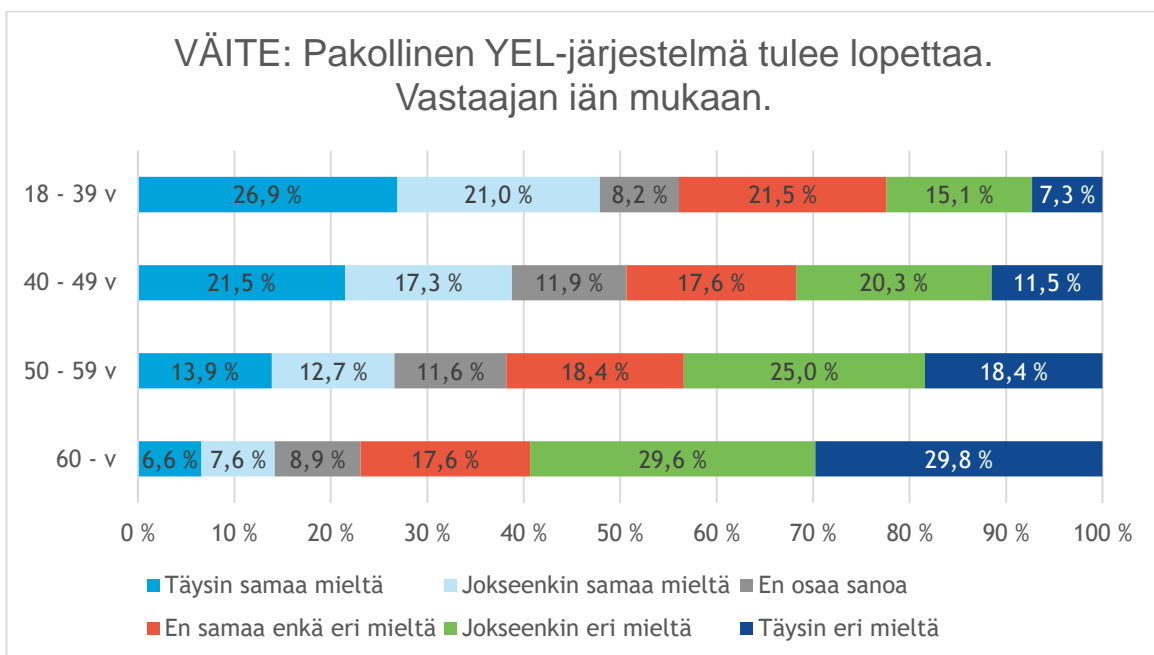
Pakollisen järjestelmän lopettamisen kannatus oli selvästi riippuvainen vastaaja iästä: alle 40-vuotiaista lähes puolet oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. (KUVA 85)

Myös vastaajan YEL-työtulo vaikutti vastaukseen. Mitä pienempi YEL-työtulo, sitä todennäköisemmin vastaaja kannatti järjestelmän lopettamista. (KUVA 86)

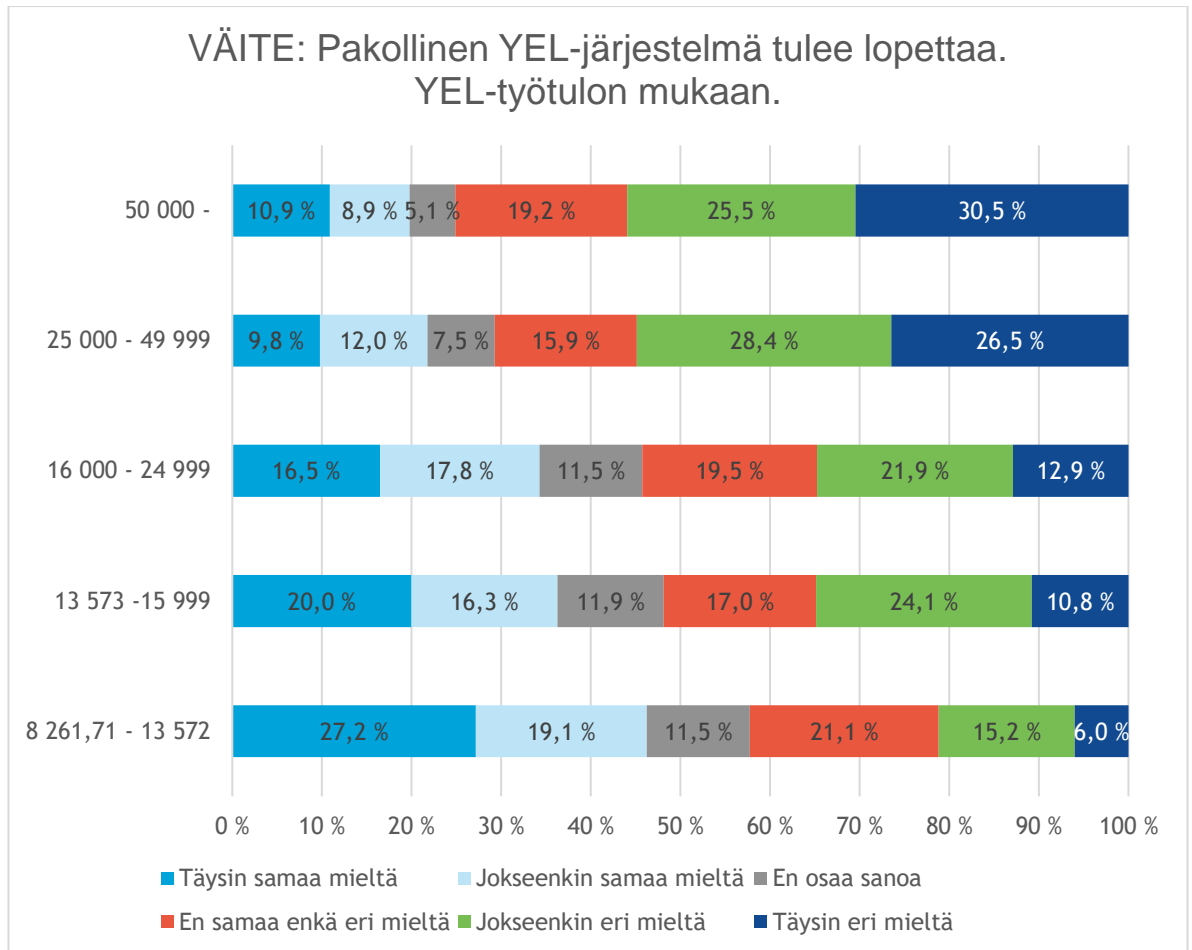
KUVA 84

KUVA 85

KUVA 86

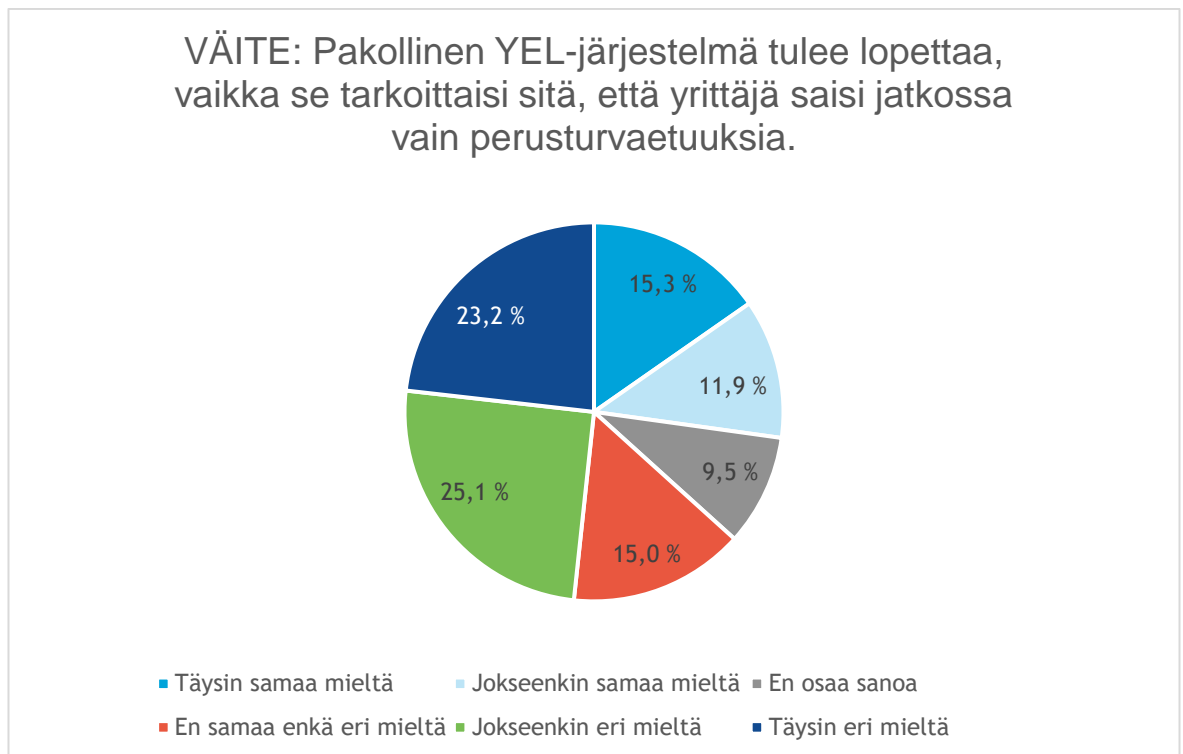
Seuraavaksi väitettä täsmennettiin siten, että mukaan lisättiin seuraamuksena se, että yrittäjä voisi jatkossa saada etuuksia ainoastaan perusturvan suuruisena. Väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus putosi 27 prosenttiin ja eri mieltä olevien nousi lähes puoleen vastaajista. (KUVA 87)

Jälleen muita vahvempi kannatus lopettamiselle löytyi nuoremmista ikäluokista. (KUVA 88)

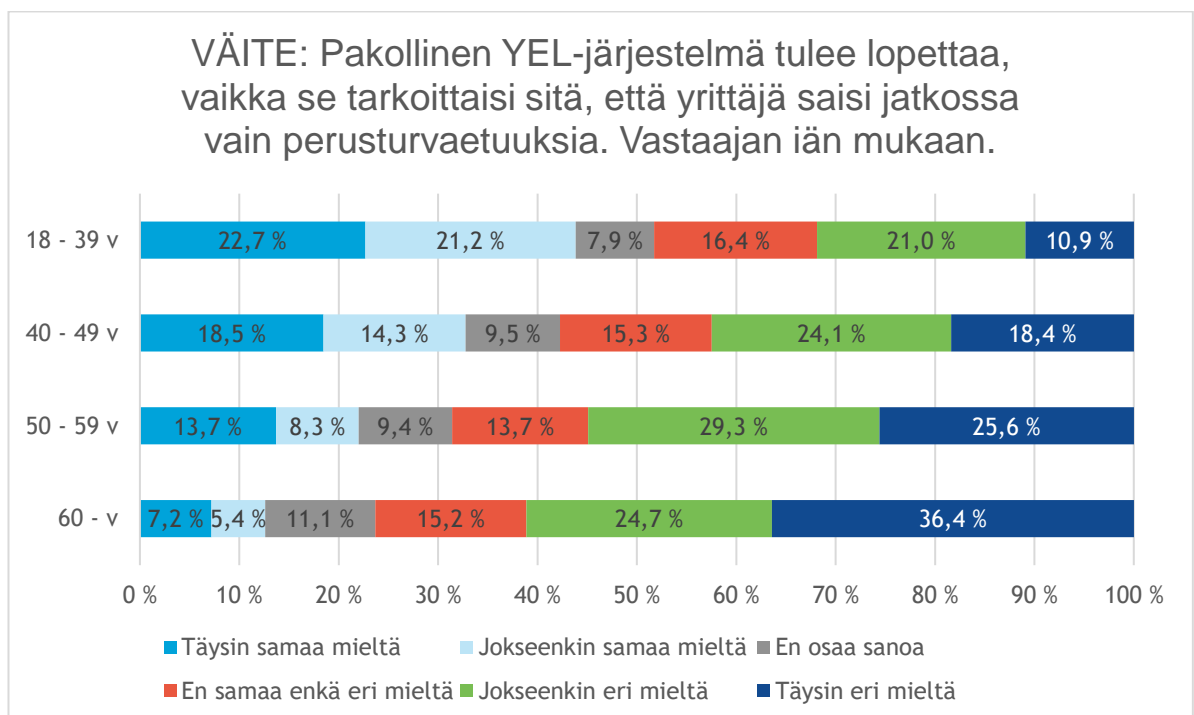
Kun pakollisen järjestelmän lopettamista koskevaan väitteeseen kytkettiin seurauksena se, että yrittäjien tulisi osallistua perusturvajärjestelmän rahoitukseen nykyistä suuremmassa määrän verotuksen kautta laski väitteen kanssa samaa mieltä olevien määrä 22 prosenttiin. Eri mieltä oli edelleen lähes puolet vastaajista. (KUVA 89)

Muissa ikäryhmissä kannatus laski dramaattisesti, mutta alle 40-vuotiaiden vastaajien joukossa tämänkin väitteen kanssa löytyi enemmän samaa mieltä kuin eri mieltä olevia. (KUVA 90)

KUVA 87

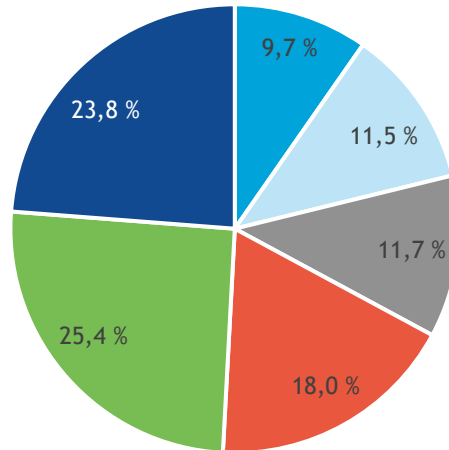

KUVA 88

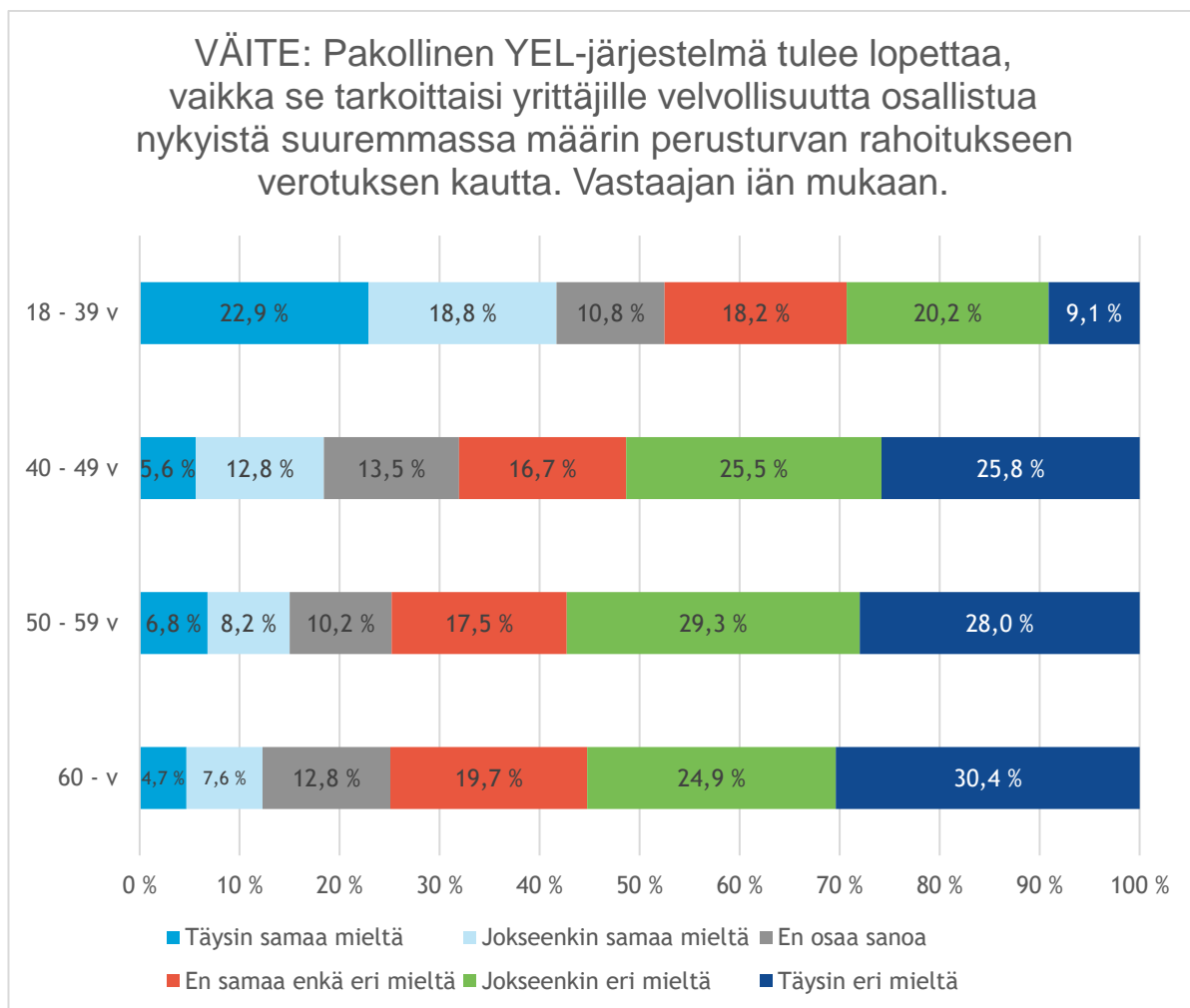
KUVA 89

VÄITE: Pakollinen YEL-järjestelmä tulee lopettaa, vaikka se tarkoittaisi yrittäjille velvollisuutta osallistua nykyistä suuremmassa määrin perusturvan rahoitukseen verotuksen kautta.

■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ En osaa sanoa
■ En samaa enkä eri mieltä ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä

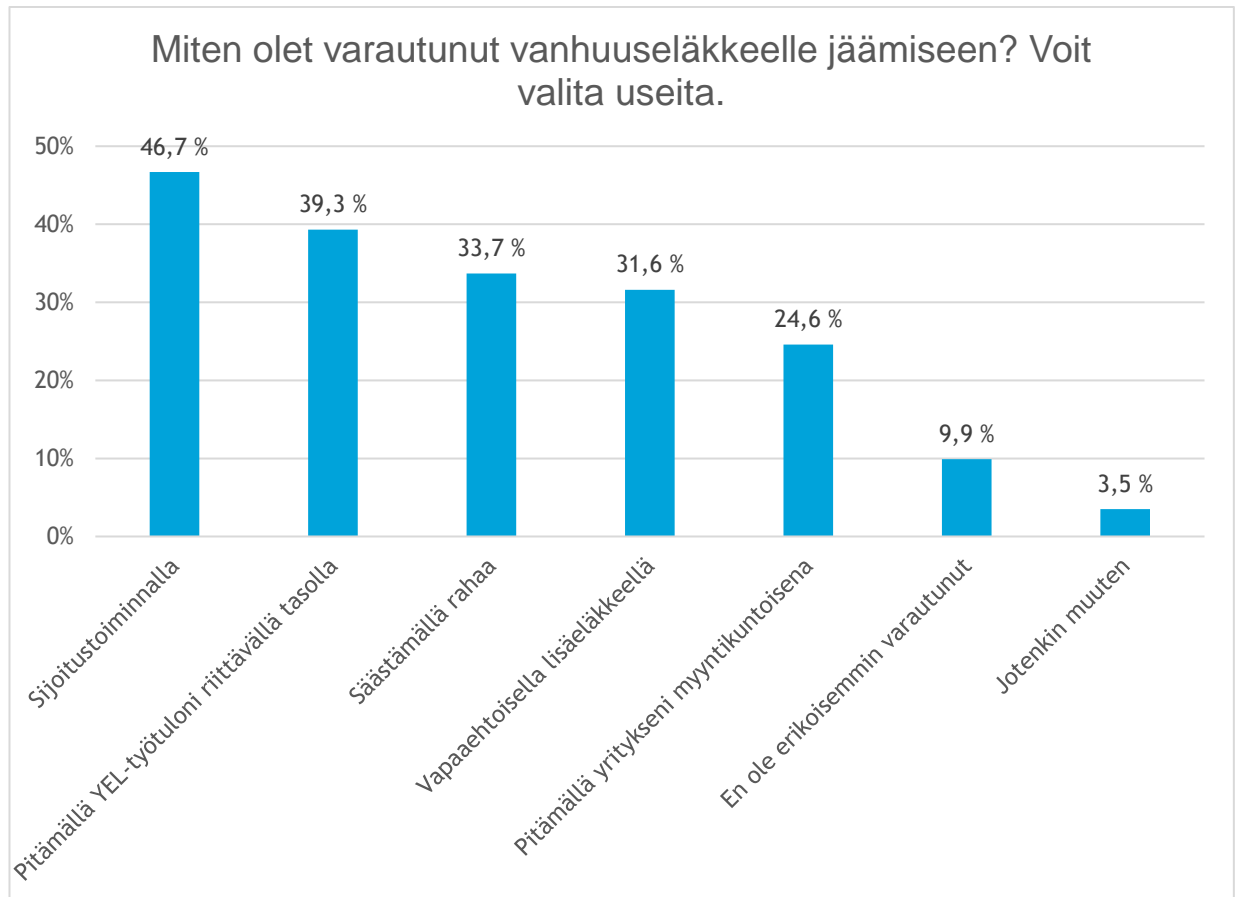
KUVA 90

4. Varautuminen vanhuuteen

Yrittäjiltä kysyttiin heidän varautumisestaan vanhuuseläkkeelle jäämiseen. Vastaajien oli mahdollista valita useampi annetuista vastausvaihtoehdoista. (KUVA 91)

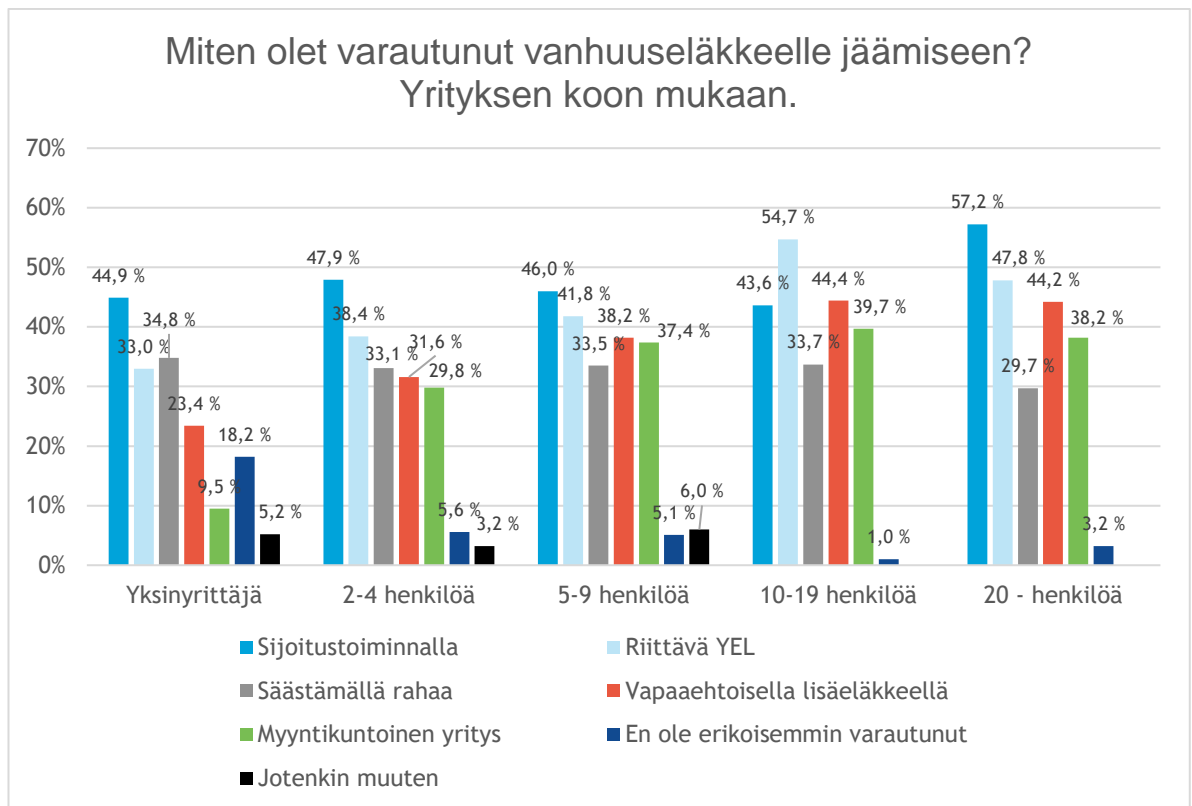
KUVA 91

Vastaajista vain joka kymmenes kertoo, ettei ole varautunut vanhuuseläkkeelle jäämiseensä erikoisemmin. Yrittäjille onkin ominaista suunnitella tulevaisuutta ja varautua erilaisiin riskeihin. Tyypillistä on myös hajauttaa riskiä. Eniten niitä, jotka eivät erityisemmin ole varautuneet oli yksinyrittäjissä, mutta heistäkin yli 80 prosenttia oli tulevaa suunnitellut. (KUVA 92) Varautuminen eläkepäiviin eri tavoin oli myös huomattavasti yleisempää SY:n jäsenten keskuudessa kuin ei-jäsenten. (KUVA 93) Useampia varautumiskeinoja otetaan vastausten perusteella käyttöön yrittäjän (KUVA 94) ja yrityksen ikääntyessä. (KUVA 95) Mielenkiintoista on se, että vaikka usein ajatellaan, etteivät nuoret pohdi eläkepäiviään on tämän kyselyn 18-39-vuotiasta valtaosa varautunut jollain tavalla eläkei-kaan.

Melkein puolet vastaajista kertoo varautuvansa vanhuuseläkkeelle jäämiseen sijoitustoiminnalla. Tässä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta aiempaan kyselyyn verrattuna. Yleisintä sijoitustoimintaa on yli 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimivilla yrittäjillä ja osakeyhtiöyrittäjillä (KUVA 96) sekä hieman pidempään toimintaa harjoittaneilla. Myös 40-49 -vuotiaiden ryhmä ja SY:n jäsenet erottuivat aktiivisella sijoitustoiminnalla.

KUVA 92

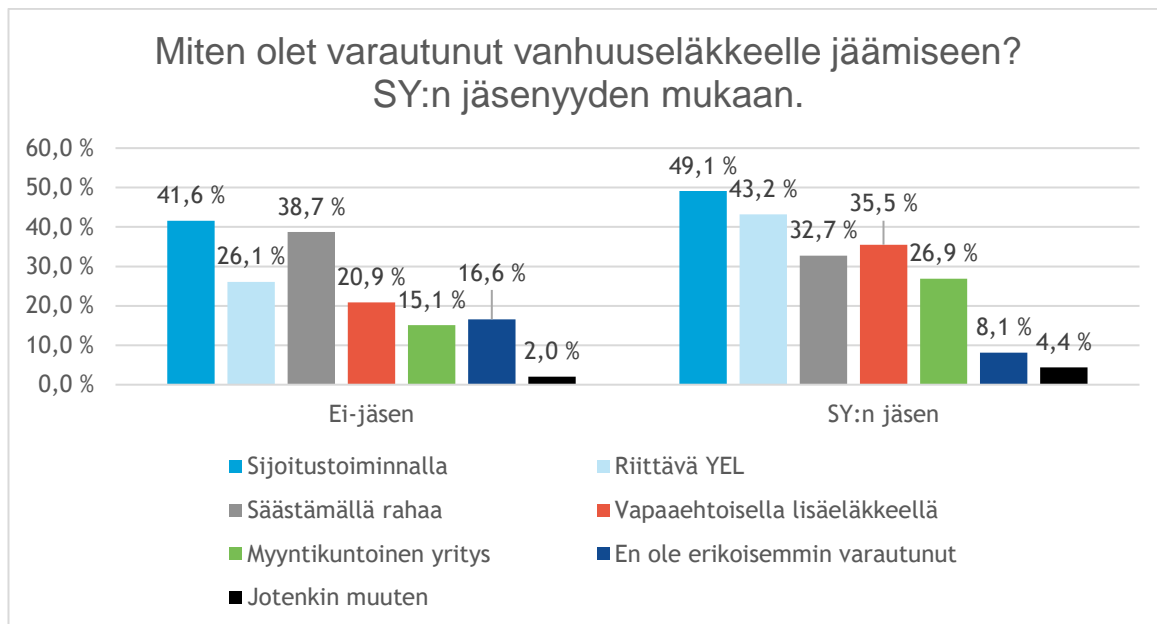
Tämän vuoden kyselyssä uutena vastausvaihtoehtona oli ”Pitämällä YEL-työtuloni riittäväällä tasolla”. Näin ilmoitti tekevänsä lähes 40 prosenttia vastaajista. YEL-työtuloon satsoavat enemmän isommissa yrityksissä toimivat yrittäjät ja osakeyhtiöyrittäjät. Mielenkiintoista on myös se, että SY:n jäsenistä YEL-työtuloaan eläketurvan osalta riittäväällä tasolla pitää 43 prosenttia vastaajista, kun ei-jäsenistä näin toimii vain 26 prosenttia.

Vapaaehtoista lisäeläkejärjestelyä hyödyntää noin joka kolmas vastaaja, kuten ilmoitti tekevänsä myös vuoden 2017 kyselyssämme. Lisäeläkejärjestelyt vaikuttavat seuraavan YEL-vakuuttamista ja niissä ryhmissä, joissa keskimääräistä useampi ilmoittaa pitävänsä YEL-työtulonsa riittäväällä tasolla, näyttää myös keskimääräistä useampi turvautuvan myös lisäeläkeratkaisuihin. Lisäeläkevakuuttaminen lisääntyy yrityksen iän myötä: kun enintään kaksi vuotta toimineissa vakuuttaminen oli käytössä vain joka kymmenennellä yrittäjällä, oli yli kuusi vuotta toimineista tähän varautumiseen turvautunut nelinkertainen määrä yrittäjiä. Vapaaehtoinen lisäeläkevakuuttaminen näyttää olevan selvästi suosittumpaa SY:n jäsenten kuin ei-jäsenten keskuudessa sekä suosittumpaa miesten kuin naisten keskuudessa. Alle 40-vuotiaiden vastaajien ryhmässä lisäeläkkeiden suosio laskee merkittävästi suhteessa vanhempiin ikäryhmiin.

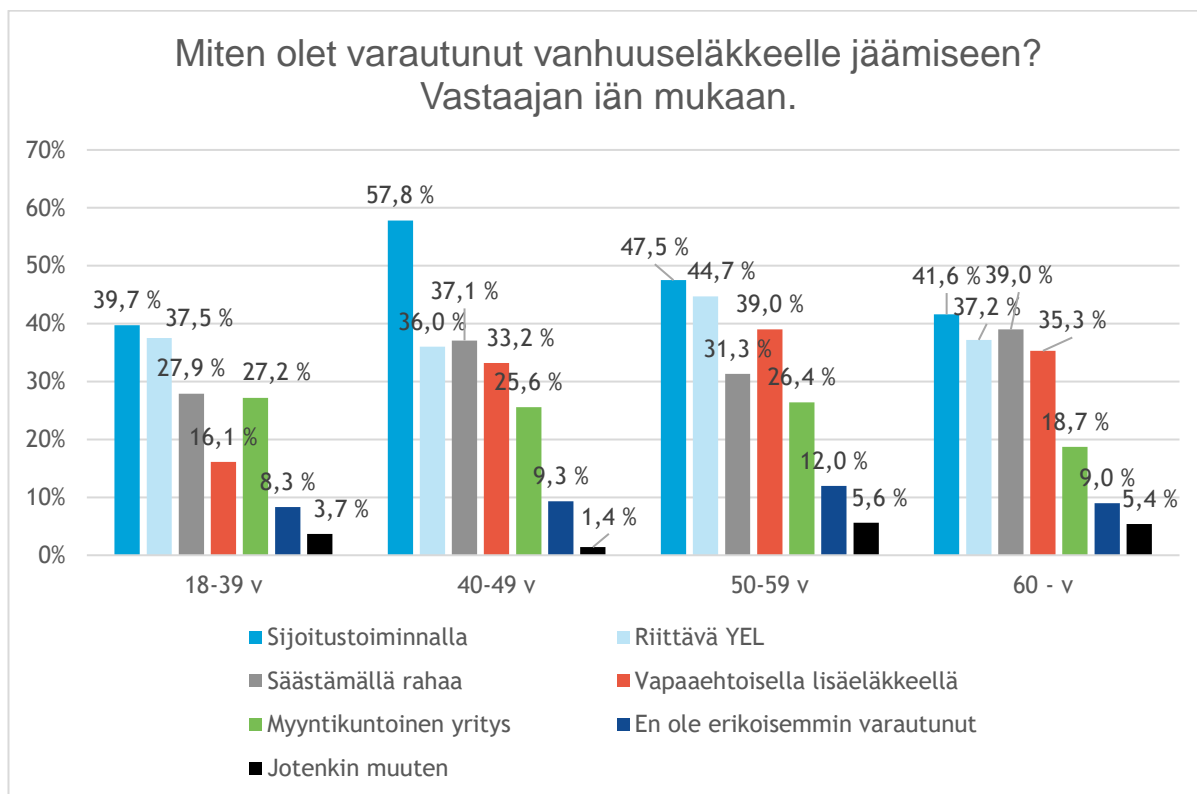
Myös rahan säästöön laittamiseen luottaa suunnilleen yhtä moni, kuin edellisellä kerralla asiaa kysyttäessä. Sen sijaan yritystoiminnan myynnin uskoo vanhuuden päivien turvaa tuovan nyt vain joka neljäs, kun vielä vuonna 2017 näin suunnitteli vastaajista joka kolmas. Yrityksen pitäminen myyntikuntoisena korostui isompien yritysten yrittäjien ja

osakeyhtiöyrittäjien vastauksissa. Yksinyrittäjistä vain 9 prosenttia ja toiminimiyrityksistä 13 prosenttia oli valinnut tämän vastausvaihtoehdon.

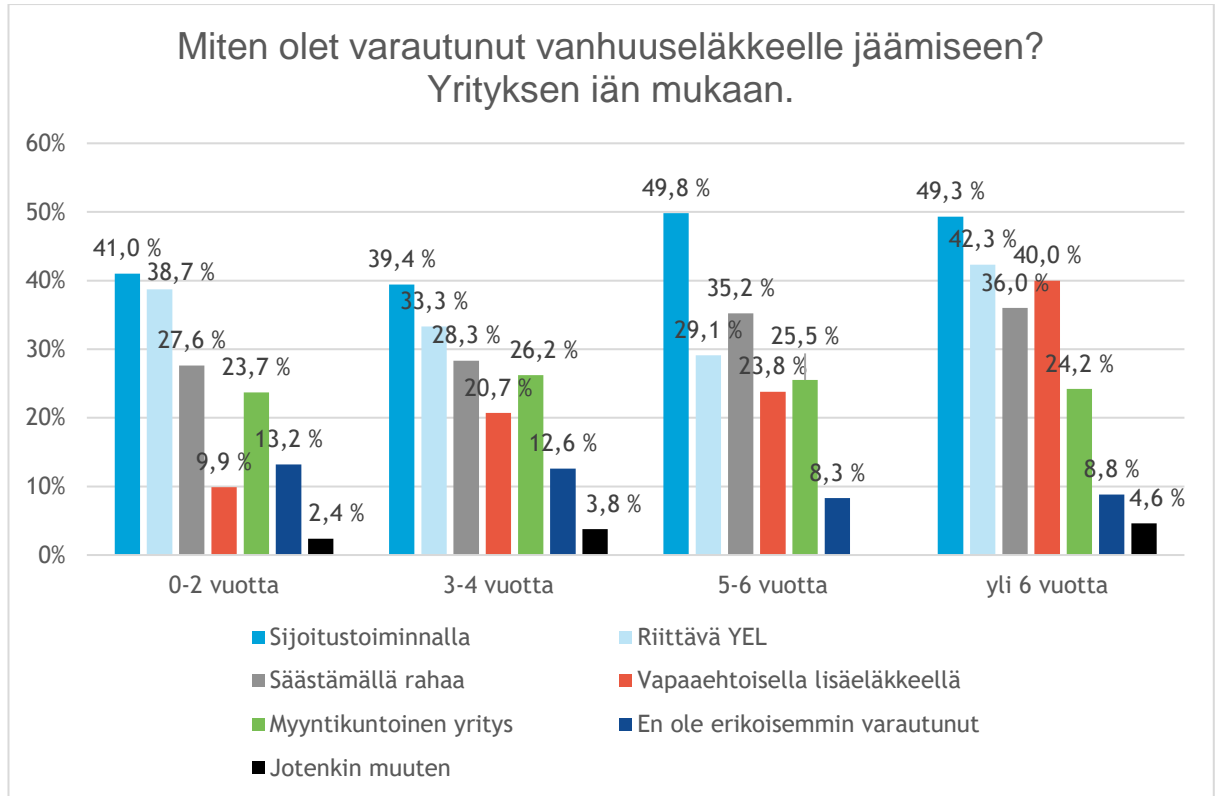
KUVA 93

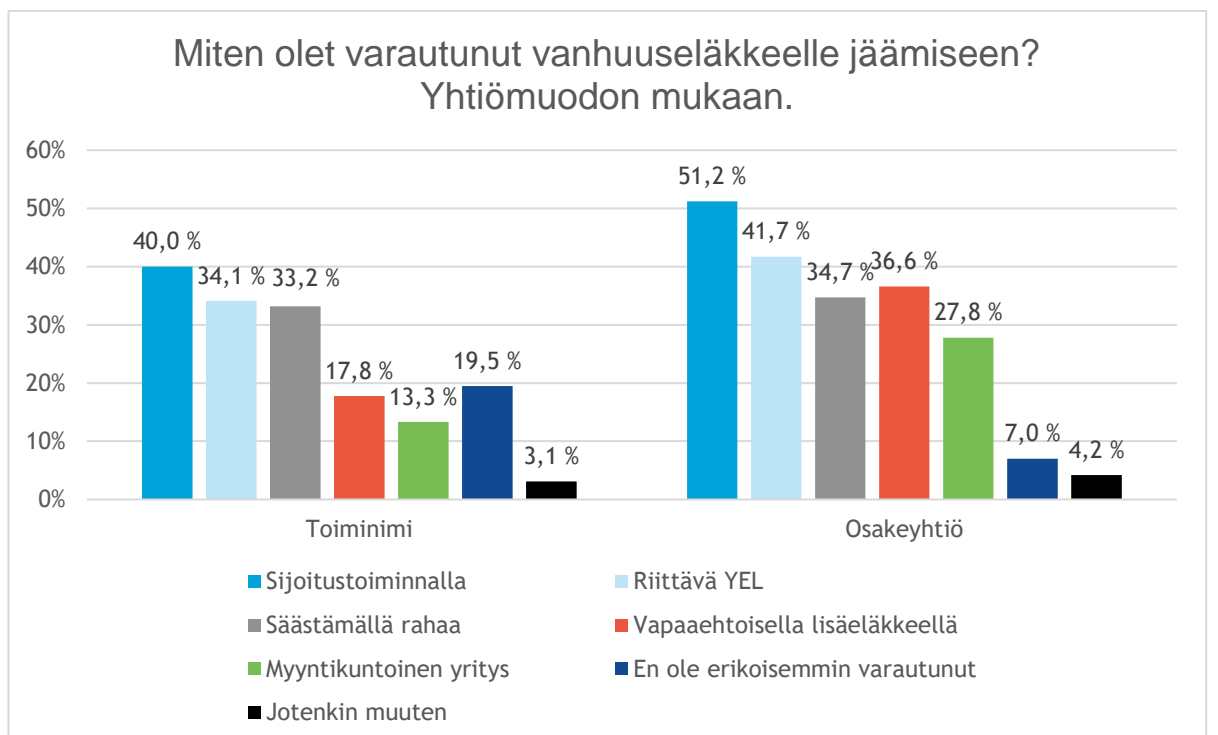
KUVA 94

KUVA 95

KUVA 96

Julkaisija: Suomen Yrittäjät | PL 999, 00101 Helsinki
puhelin 09 229 221 | toimisto@yrittajat.fi | www.yrittajat.fi